

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG 2009

1. Inleiding	7
2. Rekeningresultaat	11
3. Bestuur	13
<i>Programma's:</i>	
4. <u>Ruimtelijke Agenda</u>	15
4.1 Deelprogramma Ordening	17
4.2 Deelprogramma Wonen	21
4.3 Deelprogramma Economische Zaken en Toerisme	25
4.4 Deelprogramma Natuur en Landschap	30
4.5 Deelprogramma Verkeer en Vervoer	33
5. <u>Sociale Agenda</u>	41
5.1 Deelprogramma Jeugd	43
5.2 Deelprogramma Onderwijs	47
5.3 Deelprogramma Participatie	53
5.4 Deelprogramma Zorg	57
5.5 Deelprogramma Cultuur	60
6. <u>Bestuur en Middelen</u>	63
6.1 Deelprogramma Bestuur	65
6.2 Deelprogramma Middelen	69
6.3 Deelprogramma Regionaal Investeringsfonds	71

Paragrafen:	Weerstandsvermogen	73
	Onderhoud kapitaalgoederen	75
	Financiering	77
	Bedrijfsvoering	79
	Verbonden partijen	89
	BTW-compensatiefonds	91

JAARREKENING 93

Holland Rijnland 2009

a. BALANS

- Waarderingsgrondslagen	95
- Balans	97
- Toelichting op de balans	99
- Staat van de reserves	105
- Staat van de voorzieningen	107
- Staat van overlopende passiva	109
- Investerings- en financieringsstaat	111

b. BATEN EN LASTEN

- Programmarekening over begrotingsjaar	112
- Overzicht baten en lasten	113
- Bijdragen gemeenten per taak	115
- Bijdragen gemeenten rekening 2008 (na bestemming)	116
- Afrekenstaat (na bestemming)	118
- Overzicht incidentele baten en lasten	119
- SiSa bijlage verantwoordingsinformatie	120

c. BESLUIT 123

d. ACCOUNTANTSVERKLARING (NOG TE ONTVANGEN) ...

e. BIJLAGEN

1. - Kostenverdeelstaat	125
2. - Overzicht liquiditeit i.v.m. renteopbrengsten	126
3. - Kostenverdeling Woonruimteverdeling	127
4. - Bijdrage gemeenten op basis van leerlingenaantallen	128
5. - Overzichten Besluit Woninggebonden Subsidies	130

JAARVERSLAG 2009

In 2009 werkten in Holland Rijnland werken samen:
Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk,
Leiden, Leiderdorp, Lisse,
Noordwijk, Noordwijkerhout,
Oegstgeest, Teylingen,
Voorschoten en Zoeterwoude

1. INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening 2009 van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland.

In goede samenwerking met de bestuursorganen, bestuurders en ambtenaren van de deelnemende gemeenten en de ambtelijke organisatie van de regio is een aantal mooie resultaten geboekt en zijn er forse stappen gezet voor belangrijke onderwerpen.

Wat is er bereikt:

Hieronder wordt in het kort een opsomming gegeven van de belangrijkste hoogtepunten in het afgelopen jaar.

Ruimtelijke Agenda

Integrale gebiedsontwikkeling

In 2009 zijn er grote resultaten geboekt op het terrein van de bereikbaarheid van de regio en dit op basis van integrale verkenning, afweging en besluitvorming. Holland Rijnland heeft in dit proces een belangrijk aandeel gehad.

Als resultaat van de Integrale Benadering Holland Rijnland is de vaststelling van de bestuurlijk gedragen voorkeursvariant Zoeken naar Balans door regio, provincie en rijk enorm belangrijk. De voorkeursvariant bestaat uit een set van maatregelen in de regio Holland Rijnland ter verbetering van de bereikbaarheid (weg en OV), die ook bijdraagt aan de regionale en rijksdoelstellingen, kansen en ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit.

In relatie hiermee is vorig jaar de Eindrapportage MIRT-verkenning Integrale benadering Holland Rijnland opgeleverd, waarin de ministeries van VROM, Verkeer&Waterstaat, Provincie Zuid Holland en Holland Rijnland de resultaten van een gezamenlijke verkenning op de ontwikkeling van de regio geven. De RijnlandRoute en RijnGouwelijk nemen hierin een belangrijke plaats in. Dit heeft geleid tot de toezegging van de minister van 422 miljoen euro voor de RijnlandRoute en van de staatssecretaris van 45 miljoen euro voor de RijnGouwelijk.

Tot slot moet hier genoemd worden het in 2009 tot stand gekomen nieuwe Randstad Urgent contract Integrale Benadering Holland Rijnland. Daarin wordt het voornemen bekrachtigd door het rijk en regio om in mei 2010 afspraken te maken over een verdeling van financiële bijdragen aan de RijnlandRoute.

Aan de voortgang van de twee grote infrastructuurprojecten in de regio, de RijnlandRoute en de RijnGouwelijk, heeft Holland Rijnland ook in 2009 veel aandacht besteed. Naast opname in het MIRT en in het Randstad Urgent contract zijn in het meerjaren investeringsprogramma van de provincie voor de twee projecten middelen gereserveerd (ca. € 180 mln.).

Greenport Duin- en Bollenstreek

Ook voor de Greenport is 2009 een jaar geweest van belangrijke voortgang. De Greenportgemeenten in de Bollenstreek hebben de Intergemeentelijke Stuurvisie Greenport (ISG) vastgesteld. In deze visie zijn alle wensen voor wonen, werken, recreëren en natuur integraal afgestemd. Met de visie als ruimtelijk kader kan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) in 2010 daadwerkelijk aan de slag. De omvangrijke revitaliseringsopgave houdt in dat de tuinbouwsector wordt gehestructureerd en dat de specifieke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten en de streek worden beheerd en verbeterd. Dit wordt uitgevoerd door de GOM – als intergemeentelijk bedrijf – in opdracht en ten behoeve van de aandeelhouders, de zes Greenportgemeenten. In mei 2009 is de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend. Hiermee is de basis gelegd voor de oprichting van de GOM begin 2010.

Structuurvisie, Woonvisie, OV-visie en Bedrijventerreinenstrategie

In de in 2009 door het Algemeen Bestuur vastgestelde "*Regionale StructuurVisie 2020 Holland Rijnland*" zijn alle verschillende sectorale beleidslijnen op elkaar afgestemd. In de RSV zijn zeven kernbeslissingen geformuleerd die zorg moeten dragen voor het behoud en versterking van de kwaliteiten van de regio:

1. Holland Rijnland is een top woonregio.
2. Leiden vervult een regionale centrumfunctie.
3. Concentratie stedelijke ontwikkeling.
4. Groenblauwe kwaliteit staat centraal.
5. De Bollenstreek, Veenweide en Plassen en Duin Horst en Weide blijven open.
6. Twee speerpunten voor economische ontwikkeling: kennis en greenport.
7. Verbetering van de regionale bereikbaarheid.

Op basis van de kaderstelling in de RSV hebben op deelterreinen nadere uitwerkingen plaatsgevonden. Eén daarvan is de *Regionale Woonvisie Holland Rijnland 2009-2019*. De vaststelling hiervan is van groot belang voor de kwalitatieve bouwopgave van de regio. De visie vormt het actuele beleidskader voor de kwantitatieve én kwalitatieve invulling van het woningbouwbeleid. De woonvisie vormt de basis voor het vaststellen van het regionale bouwscenario en voor eventuele uitvoeringsafspraken. Door een betere afstemming van aantallen en soorten woningen moet de balans tussen vraag en aanbod verbeteren.

Een ander belangrijk beleidskader dat in 2009 gereed is gekomen is de *OV-visie Holland Rijnland*. Met deze visie wordt een duidelijk beeld neergezet van de gewenste ontwikkeling van het openbaar vervoer in de regio. Uitgangspunt bij het opstellen van de visie was: een hoogwaardig en doelmatig OV-netwerk dat alle centra met elkaar verbindt, dat betaalbaar is en waarbij de sociale functie van het openbaar vervoer tenminste op het huidige niveau blijft. De OV-visie levert belangrijke input voor de onderhandelingen met de provincie Zuid-Holland, als OV-autoriteit en voor het programma van eisen van de provinciale concessie. Provinciale Staten heeft op basis hiervan 10 miljoen euro beschikbaar gesteld om te starten met de uitvoering van "quick wins".

Tot slot heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland in oktober 2009 de *Regionale bedrijventerreinenstrategie* vastgesteld. De strategie bevat onder ander afspraken over de herstructurering van bestaande en de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en de samenhang daar tussen. Ook zijn afspraken gemaakt hoe met eventuele functiewijziging van bestaande bedrijventerreinen zal worden omgegaan.

Groen

Het Regionaal Groenprogramma is een uitvoeringsprogramma van de Regionale Structuurvisie 2020 Holland Rijnland (RSV). Met het Groenprogramma wordt beoogd om het unieke groene gebied van de regio en de recreatiemogelijkheden een flinke impuls te geven, dit in nauwe samenwerking met de natuurlijke dragers van het open landschap, landbouw en veeteelt. Het Regionaal Groenprogramma geeft een visie op groen in de regio in 2020 en van de gewenste doelstellingen die hiervoor gerealiseerd moeten worden. In juli 2009 is het concept Regionaal Groenprogramma vastgesteld en vrijgegeven voor reacties aan colleges, gemeenteraden, belanghebbenden en maatschappelijke organisaties. Het Groenprogramma is de basis voor de besteding van daarvoor bestemde 20 miljoen euro in het Regionaal Investeringsfonds.

Sociale Agenda

Ketenaanpak Jeugd

In 2009 zijn er grote resultaten geboekt op het terrein van verbeterde zorg voor jeugdigen door middel van het project Ketenaanpak Jeugd. Er zijn vergaande afspraken gemaakt tussen diverse zorgpartijen en gemeenten voor zorgcoördinatie bij gezinnen met zoveel problemen dat de ouders het niet meer kunnen overzien.

De zorgcoördinatie moet ertoe leiden dat de voortgang in de zorg wordt bewaakt en er geen stagnatie optreedt. Indien dat toch gebeurt zijn er afspraken over doorzettingsmacht. Voorts is ook een modelaanpak 'Één gezin één plan' geïmplementeerd bij een groot aantal maatschappelijke zorginstellingen. Het hanteren van deze werkwijze waarborgt dat de verschillende partijen die betrokken zijn bij één gezin, niet langs elkaar heen werken, maar samen met het gezin één plan opstellen.

Verder is medio 2009 de verwijzindex voor risico's jeugdigen, Jeugdmatch, van start gegaan voor alle vijftien gemeenten in Zuid-Holland Noord (Holland Rijnland + Rijnstreek). Hiermee wordt het mogelijk om signalen over een zorgelijke opvoedingssituatie eerder te combineren en tot actie over te gaan. Tenslotte is in 2009 door de verschillende gemeenten hard gewerkt aan de oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin. In een aantal gemeenten zijn deze CJG's nu operationeel. Eind 2009 is door de portefeuillehouders besloten daarnaast over te gaan tot aanschaffing van een virtueel CJG: een gezamenlijke website waar ouders voor al hun opvoedingsvragen terecht kunnen. Voor jongeren komt er bovendien een aparte website voor al hun opgroei-vraagstukken.

In oktober 2009 zijn alle afspraken tussen maatschappelijke zorgpartijen, gemeenten en het rijk op feestelijke wijze bezegeld in een convenant. De aanpak en resultaten van het project Ketenaanpak Jeugd trekken landelijke belangstelling, er zijn presentaties gehouden op landelijke conferenties en artikelen geplaatst in nieuwsbrieven van het ministerie voor Jeugd en Gezin.

Regionale Agenda Samenleving 2009-2012

In het kader van de Regionale Agenda Samenleving 2009-2012 (kortweg RAS) is in 2009 een aanbod van opvoed- en opgroei-ondersteuning voor jeugdigen en gezin gefinancierd dat aanvullend is op wat gemeenten zelf al financieren. Dat moet leiden tot reductie van instroom in geïndiceerde jeugdzorg. Een voorbeeld van de aldus gefinancierde zorg zijn het jeugdmaatschappelijk werk dat nu in alle gemeenten beschikbaar is gekomen en waar met name de basisscholen in de regio dankbaar gebruik van maken. Andere voorbeelden zijn de introductie van Home Start (gezinsondersteuning door vrijwilligers), de Eigen Kracht Conferenties (waarbij gezinnen met hun sociale netwerk bekijken hoe ze problemen kunnen oplossen) en zorg van gespecialiseerde hulpverleners in het Voortgezet onderwijs.

In het kader van de RAS zijn in 2009 daarnaast weer een groot aantal culturele initiatieven uitgevoerd die gefinancierd zijn in het kader van het programmafonds Cultuurparticipatie. In deze projecten wordt steeds meer door gemeenten samengewerkt om door gebundelde inzet de mooiste culturele activiteiten tot stand te kunnen brengen. In 2009 heeft een regionale cultuurnetwerker deze projecten mede geïnitieerd en bemiddeld tussen de vraag van VO-scholen en het aanbod van de culturele instellingen.

Beleidsplan Leerplicht

In 2009 is een beleidsplan Leerplicht vastgesteld. Tijdens een succesvol en druk bezocht symposium ter gelegenheid van de Dag van de Leerplicht op 19 maart 2009 is dit beleidsplan in concept aan alle partijen gepresenteerd.

In 2009 was er een grote toename van aantal meldingen van verzuim bij het Regionaal Bureau Leerplicht Holland Rijnland. Dit heeft vooral te maken met de toegenomen aandacht voor de aanpak van verzuim in het mbo. Met ondersteuning bekostigd vanuit de provinciale middelen van de Regionale agenda Samenleving en advisering vanuit leerplicht is in het mbo een goede interne zorgstructuur neergezet en zijn ZAT's opgericht.

Bovendien zijn er rijksmiddelen beschikbaar gekomen voor schoolmaatschappelijk werk in het mbo. Dit alles leidt tot een verbeterde aanpak van verzuim en tegengaan van schooluitval.

Met de regionale onderwijspartijen (vo en mbo) en het rijk zijn afspraken gemaakt over de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Het rijk stelt in dit kader ook voor 2010 en 2011 nog rijksmiddelen beschikbaar voor een scala aan maatregelen.

Voorts is er een forse groei geweest in het aantal jongeren dat is aangemeld bij het jongerenloket. Bijna twee keer zoveel jongeren als in 2008 is succesvol begeleid door het jongerenloket en geplaatst in het onderwijs, op een leerwerkplek of een reguliere baan.

Actieplan Jeugdwerkloosheid

Medio 2009 is door inspanningen vanuit gemeenten, RPA (Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Rijn-Gouwe) en Holland Rijnland een Actieplan Jeugdwerkloosheid opgesteld. Hierin is een groot aantal maatregelen opgenomen die moeten leiden tot het beperkt houden cq terugdringen van de jeugdwerkloosheid in Zuid-Holland Noord. Hiervoor worden rijksmiddelen ter beschikking gesteld.

In vergelijking met 2008 zijn er in 2009 ongeveer 60% meer educatieve trajecten uitgevoerd. Door de extra middelen uit de jaren 2007 en 2008 en de betrokkenheid van de gemeenten en lokale instellingen is het namelijk mogelijk geweest om veel meer lokale, vraaggerichte cursussen uit te voeren.

Bestuur

Boeien en Binden.

De werkgroep Boeien en Binden heeft in oktober van 2009 hun eindrapportage 'Wat boeit het?!' aangeboden aan de voorzitter van Holland Rijnland. Deze werkgroep is opgericht naar aanleiding van het evaluatieonderzoek (2008) naar de samenwerking tussen de Holland Rijnland-gemeenten. De aanbevelingen uit het eindrapport zijn door het Algemeen Bestuur in december verder besproken en uitgewerkt.

Aansluiting Rijnstreekgemeenten.

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude hebben Holland Rijnland in 2009 verzocht om aan te sluiten. Het Algemeen Bestuur heeft in oktober hiermee ingestemd en alle gemeenteraden gevraagd om ook in te stemmen. Elf van de twaalf gemeenten hebben hiermee ingestemd, waarmee de uitbreiding van Holland Rijnland (vanaf 1 april 2010) een feit is.

Lustrumviering.

Het verslagjaar was een bijzonder jaar omdat de vijfde verjaardag van Holland Rijnland werd gevierd. Dat gebeurde op de verjaardag - op 1 oktober - met een eerste lustrumviering in het Quick Boys Stadion in Katwijk. Tijdens deze bijeenkomst werden lezingen en workshops gehouden en was er een informatiemarkt. De lustrumviering werd goed bezocht door onder andere raadsleden, bestuurders, ambtenaren en andere belangstellenden.

Nieuwe website

De Holland Rijnland-website - www.hollandrijnland.net - is in 2009 vernieuwd. Hierdoor is onder andere de zoekstructuur verbeterd; bezoekers kunnen makkelijker informatie vinden. Ook de verbeterde zoekfunctie draagt hiertoe bij.

Kortom: een enerverend jaar met veel positieve resultaten.

In het hierna volgende jaarverslag en de jaarrekening wordt verder inhoudelijk ingegaan op de programma's: Ruimtelijke Agenda, Sociale agenda en Bestuur en Middelen. De substantiële afwijkingen tussen begrote en werkelijke bedragen met betrekking tot de materiële kosten worden toegelicht.

2. REKENINGSRESULTAAT

Resultaat bepaling

Ten opzichte van de begroting 2009 is er sprake van een positief rekeningresultaat. Het voordelig resultaat over het jaar 2009 ten opzichte van de begroting na wijziging 2009 bedraagt in totaal € 162.874.

Het voordelige resultaat zit voor een deel gelegen in de plustak van de Leidse Regio, namelijk het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer en zal worden uitgekeerd aan de aan de CVV deelnemende gemeenten, zijnde de voormalige Leidse Regio gemeenten.

Daarnaast is een bestanddeel van het resultaat de renteopbrengst. Hiervan is een belangrijk deel gegenereerd op het saldo voortvloeiende uit het Besluit Woninggebonden Subsidies. Het resultaat hiervan vloeit direct terug naar de deelnemende gemeenten.

Toelichting op het rekeningresultaat

Afrekenstaat 2009 (na bestemming)

Gemeente	Voorschot	Rekening	Afrekening 2009
Hillegom	333.341	326.238	7.102
Kaag en Braassem			
(1)	212.805	284.397	-71.591
Katwijk	995.763	970.989	24.774
Leiden	1.934.160	1.813.334	120.826
Leiderdorp	472.708	446.802	25.906
Lisse	367.651	359.617	8.034
Noordwijk	403.492	399.633	3.859
Noordwijkerhout (1)	198.420	209.487	-11.067
Oegstgeest	403.816	383.501	20.316
Teylingen	538.740	538.669	71
Voorschoten	408.452	385.457	22.995
Zoeterwoude	151.022	139.371	11.652
Totaal	6.420.370	6.257.495	162.874

(1) Toelichting: Uit bovenstaande staat blijkt dat tien van de twaalf gemeenten geld terug krijgen. De gemeente Kaag en Braassem en Noordwijkerhout dienen als gevolg van toetreding tot het Regionaal Bureau Leerplicht, respectievelijk per 1 januari 2009 en 1 augustus 2009, bij te betalen.

Hun bijdrage in de RBL was nog niet door middel van het voorschot bedrag in rekening gebracht. De gemeente Kaag en Braassem zou anders een bedrag van € 16.948 hebben teruggekregen, zijnde hun bijdrage voor de RBL van € 88.440 (zie bijlage 4 / pagina 128 in de jaarrekening) minus bedrag van de afrekenstaat van € 71.591. De gemeente Noordwijkerhout zou € 10.347 terug hebben gekregen, zijnde € 21.414 minus € 11.067.

De overige gemeenten krijgen hun deel van het resultaat teruggestort.

Bij de diverse programma's zijn de verschillen toegelicht. Per (deel)programma wordt ingegaan op de verschillen tussen de jaarrekening en begroting.

BTW-compensatiefonds

Van belang is te vermelden dat er over 2009 een bedrag van € 673.301 aan zogenaamde doorschuif btw is gemeld aan de deelnemende gemeenten. Per individuele gemeente zal een opgave moeten worden verstrekt van welk deel van de voorbelasting compensabel is en kan worden doorgeschoven naar de betreffende gemeente (zie hiervoor Paragraaf 6 op pagina 91 van deze jaarrekening). De deelnemende gemeente kan deze kosten dan meenemen met de opgave voor het BTW-compensatiefonds.

De gemeenten hebben door verrekening in het BTW-compensatiefonds financieel voordeel. De terugbetaling komt neer op een bedrag van € 1,72 gemiddeld per inwoner.

Besluit Woninggebonden Subsidies Leidse Regio (BWS LR)

In de jaren 2006 en 2007 is inzicht verkregen in de BWS-gelden van de Leidse Regio. Dit heeft er in geresulteerd dat er in 2007 een bedrag van € 5,4 miljoen van het saldo kon worden afgehaald en uitbetaald aan de gemeenten van de voormalige Leidse Regio. Daarbij is aangegeven dat jaarlijks zal worden gezien of er aanleiding is om gelden uit te keren.

Dit heeft er eind 2008 toe geleid om over 2008 een uitkering te laten plaatsvinden van BWS-gelden ten bedrage van € 780.000,--.

Dit verslagjaar is er becijferd dat er uiteindelijk tot 2018 - einde van de regeling - nog zo'n € 3,1 miljoen zal overblijven van de BWS-gelden Leidse Regio (zie pagina 130 van deze jaarrekening).

Voorgesteld wordt om over 2009 een bedrag van € 2.500.000 aan BWS-gelden Leidse Regio uit te keren aan de gemeenten van de voormalige Leidse Regio.

Terugbetaling BWS 2010

	inwoners	Leidse Regio
Alkemade	14.648	173.015
Leiden	116.787	1.379.430
Leiderdorp	26.470	312.651
Oegstgeest	22.564	266.515
Voorschoten	22.996	271.617
Zoeterwoude	8.193	96.772
Totaal	211.658	2.500.000

3. BESTUUR

Holland Rijnland was in 2009 het samenwerkingsverband voor en door de gemeenten Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude. De gemeente Kaag en Braassem is de gemeente die is ontstaan uit de samenvoeging van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude sinds 1 januari 2009.

Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland wordt bestuurd door het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur. Sinds 1 januari 2009 bestaat het Algemeen Bestuur uit 38 leden die door de Holland Rijnland-gemeenten zijn afgevaardigd.

Aantal AB-leden/stemmen per gemeente voor de zittingsperiode 2006-2010		
Gemeente	Aantal leden	Aantal stemmen
Hillegom	3	6
Kaag en Braassem	2	4
Katwijk	3	14
Leiden	7	24
Leiderdorp	3	6
Lisse	3	6
Noordwijk	3	6
Noordwijkerhout	2	4
Oegstgeest	3	6
Teylingen	4	8
Voorschoten	3	6
Zoeterwoude	2	2
Totalen	38	92

Voor elke AB-vergadering vindt een Portefeuillehoudersoverleg plaats dat bestaat uit wethouders en/of burgemeesters; Bestuur & Middelen, Economische Zaken, Ruimte, Verkeer en Vervoer en Sociale Agenda. In 2009 vergaderden de portefeuillehouders gemiddeld vijf keer. In deze vergaderingen adviseerden de colleges het Dagelijks Bestuur onder meer over de onderwerpen op de komende AB-agenda. Het AB heeft in 2009 drie keer vergaderd; de vergadering van maart kwam te vervallen. De agendastukken zijn steeds ruim verspreid en tijdig op de website geplaatst. Ook de leden van de ambtelijke adviesgroepen (AAG) van de betreffende Portefeuillehoudersoverleggen hebben alle stukken ontvangen.

De reguliere vergadering van het Dagelijks Bestuur is een keer in de twee weken donderdagochtend op het regiokantoor.

In 2009 bestond het Dagelijks Bestuur uit zes leden:

H.J.J. Lenferink,	voorzitter en portefeuillehouder Algemene Bestuurlijke Zaken
J. Wienen,	vice-voorzitter, portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening en Wonen
P.A. Glasbeek,	portefeuillehouder Verkeer & Vervoer
S.W.J.G. Schelberg,	portefeuillehouder Economische Zaken
H.H.V. Horlings,	portefeuillehouder Middelen, Communicatie, Milieu en Natuur & Landschap
W.H.B. van Dunné heeft deze portefeuille vanaf 28 oktober 2009 overgenomen.	
A.D. de Roon,	portefeuillehouder Sociale Agenda (Arbeidsmarktbeleid, Cultuur, Educatie & Onderwijs, Zorg & Welzijn)

4. PROGRAMMA RUIMTELIJKE AGENDA

Doelstelling van het programma

Maatschappelijke doelstelling

Een duurzame en integrale ruimtelijke ontwikkeling van de regio op de beleidsterreinen wonen, werken, infrastructuur en groen, waarbij de randvoorwaarden vanuit landschap, natuur, water en cultuurhistorie sturend zijn voor de infrastructuur, wonen en werken. Dat betekent:

- behoud en versterking van Groene Hart, Plassengebied en Bollenstreek, en Duin Horst Weide en de recreatieve en groenblauwe verbindingen in het landelijk gebied en tussen landelijk en stedelijk gebied;
- behoud en ontwikkeling van het bollencomplex en behoud, concentratie en verplaatsing van gespecialiseerde glastuinbouw;
- evenwichtige stedenbouwkundige ontwikkeling van de stedelijke band langs de Oude Rijn, inclusief een zorgvuldige en duurzame groene inpassing en bebouwing van het marinevliegkamp Valkenburg;
- realisatie van het vastgestelde woningbouw- en herstructureringsprogramma en regionale verdeling van de sociale woningvoorraad, netto toevoeging 33.000 woningen van 2000 tot 2020.

Doelstelling Holland Rijnland

Het programma Ruimte van Holland Rijnland heeft tot doel om:

- een gezamenlijke ruimtelijke visie op het gebied te ontwikkelen en mede op basis daarvan een volwaardige gesprekspartner te zijn in het overleg met omringende regio's, de provincie en departementen;
- op effectieve wijze op strategisch niveau het beleid van regio's, provincie en rijk te beïnvloeden;
- Holland Rijnland te ontwikkelen tot een bestuurlijke factor van belang in het bestuurlijke krachtenveld van de Randstad;
- een platform te bieden voor de deelnemende gemeenten om actuele ruimtelijke ontwikkelingen te bespreken.

Resultaten

De belangrijkste resultaten in 2009 kunnen als volgt kort worden weergegeven:

- Randstad Urgent contract Integrale Benadering Holland Rijnland;
- Toezeggingen van rijksbijdragen aan RijnlandRoute en RijnGouwelijk-West van een half miljard;
- Overeenstemming regio, provincie en rijk over eindbeeld Zoeken naar Balans;
- De vaststelling van de Regionale StructuurVisie Holland Rijnland 2010-2019;
- De vaststelling van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport en de oplevering van een Samenwerkingsovereenkomst voor de oprichting van de Greenport Ontwikkelings Maatschappij;
- De vaststelling van de Regionale Woonvisie Holland Rijnland 2009-2019;
- Concept Regionaal Groenprogramma voor terugkoppeling naar gemeenten en maatschappelijke organisaties;
- De vaststelling van de regionale Bedrijventerreinenstrategie.

Deelprogramma's

Binnen de Ruimtelijke Agenda worden de volgende deelprogramma's onderscheiden:

- Ruimtelijke ordening;
- Wonen;
- Economische Zaken en Toerisme;
- Natuur en Landschap;
- Verkeer en Vervoer.

Totalen van het programma Ruimtelijke Agenda

Programma Ruimtelijke Agenda	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
Totaal	2007	2008	2009	2009	2009
Indirecte kosten	1.371.032	1.360.221	1.445.832	1.554.720	1.554.720
materiële kosten	8.330.156	3.328.109	3.103.230	2.578.880	2.899.030
uitvoeringsprogramma	118.620				
totale lasten	9.819.808	4.688.330	4.549.063	4.133.600	4.453.750
directe baten	7.240.592	2.070.726	1.432.598	873.090	1.193.240
bijdragen gemeenten	2.579.216	2.617.604	3.116.464	3.260.510	3.260.510

Toelichting

Voor de uitvoering van de begroting 2009 is een projectenboek opgesteld, welke heeft geleid tot verschuivingen van uren binnen de deelprogramma's van het programma Ruimtelijke Agenda.

In totaal is er in 2009 binnen het programma Ruimtelijke Agenda sprake van een onderschrijding van € 144.046 (zijnde het bedrag van Begroting na wijziging à € 3.260.510 minus bedrag van de Rekening à € 3.116.464).

De oorzaak is met name gelegen in een onderschrijding op het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer Leidse Regio, een project binnen het deelprogramma Verkeer en Vervoer, van € 210.706. Dit wordt veroorzaakt door lager dan begrote vervoerskosten en hogere directe baten. Op de overige deelprogramma's is er sprake van een overschrijding van € 66.660.

In het boekjaar is er voor een bedrag van € 45.756 meer aan uren besteed dan begroot aan het project Integrale Benadering Holland Rijnland. Dit heeft binnen de Ruimtelijke Agenda geleid tot onderschrijding van indirecte kosten op de deelprogramma's Wonen, Economische Zaken en Toerisme en Verkeer en Vervoer. Dit wordt toegelicht bij de cijfers op deelprogramma niveau.

4.1 Deelprogramma Ruimtelijke Ordening

Doelstelling

De regio kent een groot aantal ruimteclaims, woningen, bedrijven, kantoren, infrastructuur en natuurlijk groen. Enerzijds is de grootste opgave om evenwicht te bereiken tussen behoud en versterking van het woon- en leefmilieu en de landschappelijke kwaliteit. Anderzijds is ruimte bieden aan welvaart en economische groei een grote opgave, zeker met de daarbij behorende infrastructuur. Het doel van het deelprogramma Ruimtelijke Ordening is een goed evenwicht vinden tussen al deze verschillende ruimteclaims.

Context

Holland Rijnland wil zich richting rijk en provincie ontwikkelen tot een bestuurlijke factor van betekenis. Hierbij is het van belang dat de deelnemende gemeenten komen tot een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van de regio en waar nodig ook knopen doorhakken op lastige bestuurlijke dilemma's, zoals op het gebied van Woonvisie; Bouwscenario tot en met 2019; Kantorennota en Bedrijfsterreinprogrammering. Holland Rijnland draagt daarom een zo coherent en consistent mogelijke visie op de gewenste ontwikkelingsrichtingen uit.

Vanuit de diverse programma's binnen Holland Rijnland worden verschillende activiteiten ontplooid die elke op andere wijze een claim op de inrichting van de ruimte van Holland Rijnland legt. Binnen het deelprogramma Ruimtelijke Ordening worden de verschillende ruimteclaims tegen elkaar afgewogen en met elkaar in overeenstemming gebracht. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan:

- wonen (afstemming woonbeleid; verkenning en programmering woonbehoefte en herstructurering; het oplossen van de bouwlocatieproblematiek tot 2010);
- werken (revitalisatie van bestaande en ontwikkeling van nieuwe bedrijfsterreinen; ontwikkelingsmogelijkheden van toerisme en recreatie; ontwikkeling Greenport Bollenstreek; behoud, concentratie en reallocatie gespecialiseerde glastuinbouw);
- infrastructuur (inpassing van de RijnlandRoute [oostwestverbinding A4-A44 en Katwijk]; RijnGouwelijn; noordelijke ontsluiting Greenport);
- natuur & landschap (opstellen regionaal groenprogramma; realisering van projecten Zuidvleugel Zichtbaar Groener).

Ditzelfde geldt voor de vele gemeentelijke plannen en visies. Ook die worden binnen dit deelprogramma met elkaar in overeenstemming gebracht.

In de "*Regionale StructuurVisie 2020 Holland Rijnland*" zijn alle verschillende sectorale beleidslijnen op elkaar afgestemd. Daarnaast wordt ook gekeken naar de gemeentelijke en plannen en visies. In de RSV zijn zeven kernbeslissingen geformuleerd die zorg moeten dragen voor het behoud en versterking van de kwaliteiten van de regio:

8. Holland Rijnland is een top woonregio.
 9. Leiden vervult een regionale centrumfunctie.
 10. Concentratie stedelijke ontwikkeling.
 11. Groenblauwe kwaliteit staat centraal.
 12. De Bollenstreek, Veenweide en Plassen en Duin Horst en Weide blijven open.
 13. Twee speerpunten voor economische ontwikkeling: kennis en greenport.
 14. Verbetering van de regionale bereikbaarheid.
-

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- De vaststelling van de Regionale StructuurVisie;
- In het kader van de Integrale Benadering Holland Rijnland, de vaststelling van de bestuurlijk gedragen voorkeursvariant Zoeken naar Balans door regio, provincie en rijk. De voorkeursvariant bestaat uit een set van maatregelen in de regio Holland Rijnland ter verbetering van de bereikbaarheid (weg en OV), die bijdraagt aan de regionale en rijks- doelstellingen, kansen en ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit.
- Nieuw Randstad Urgent contract Integrale Benadering Holland Rijnland, waarin het voornemen wordt bekrachtigd door het rijk en regio om in mei 2010 afspraken te maken over een verdeling van financiële bijdragen aan de RijnlandRoute.
- Eindrapportage MIRT-verkenning Integrale benadering Holland Rijnland, waarin de ministeries van VROM, Verkeer&Waterstaat, Provincie Zuid Holland en Holland Rijnland de resultaten van een gezamenlijke verkenning op de ontwikkeling van de regio geven. De RijnlandRoute en RijnGouwelijk nemen hierin een belangrijke plaats in.
- Samen met de Provincie Zuid Holland verder vormgeven van de As Leiden Katwijk, waaronder afstemming op inhoud en planning tussen de projecten, waaronder het Integraal Structuurplan Valkenburg.
- Deelname aan het Bestuurlijke Platform Zuidvleugel (BPZ) en andere Zuidvleugeloverleggen heeft geleid tot verdere uitwerking van onder andere de verstedelijkingsvisie van de Zuidvleugel en de discussie over metropolitane landschapsparken. Een andere resultaat is de Gebiedsagenda Zuidvleugel, met daarin de belangrijkste (huidige en toekomstige) inzet van de Zuidvleugelpartijen in de onderhandeling met het Rijk (Bestuurlijke Overleg MIRT - Meerjarenplan Infrastructuur, Ruimte en Transport). Daarin zijn ook de grote projecten in Holland Rijnland meegenomen.
- Vaststelling door de Greenportgemeenten in de Bollenstreek van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG). In deze visie zijn alle wensen voor wonen, werken, recreëren en natuur integraal afgestemd. Met de visie als ruimtelijk kader kan de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) in 2010 daadwerkelijk aan de slag. De omvangrijke revitaliseringsopgave houdt in dat de tuinbouwsector wordt geherstructureerd en dat de specifieke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten en de streek worden beheerd en verbeterd. Dit wordt uitgevoerd door de GOM – als intergemeentelijk bedrijf – in opdracht en ten behoeve van de aandeelhouders, de zes Greenportgemeenten.
- Ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) in mei 2009. Hiermee is de basis gelegd voor de oprichting van de GOM begin 2010.
- Overleg met de provincie Zuid-Holland over inpassing van de ISG in de Provinciale StructuurVisie, waarbij met GS afspraken zijn gemaakt over de operationalisering van bollencompensatie. Deze afspraken moeten nog wel in PS bekrachtigd worden in 2010.

Het project Monitoring nader toegelicht

Doelstelling van het programma

Maatschappelijke doelstelling

In 2009 heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland een aantal belangrijke beleidsdocumenten voor de regio vastgesteld: de Regionale StructuurVisie 2020 Holland Rijnland, de Regionale OV-visie, de Regionale Woonvisie en de Regionale Bedrijventerreinenstrategie.

Monitoring van afspraken, ontwikkelingen en trends en het op basis hiervan tussentijds bijstellen van het beleid zijn van groot belang voor de realisatie van de beleidsdoelstellingen. Voor evaluatie en beleidsontwikkeling moet beschikt kunnen worden over betrouwbare cijfers.

Doelstelling Holland Rijnland

Doelstelling van de inzet is primair de ondersteuning van de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de afgesproken uitvoeringsactiviteiten. Daarnaast gaat het om het beter toegankelijk maken van de data, die voor het opstellen en evalueren van het beleid nodig zijn. Onder "data" wordt in eerste instantie verstaan een aantal statistische gegevens over Holland Rijnland, de aangesloten gemeenten en bijvoorbeeld andere regio's.

De inzet is er op gericht, dat door het verzamelen en publiceren van kerncijfers over de belangrijkste beleidsonderwerpen van Holland Rijnland een bron met eenduidig cijfermateriaal te kunnen bieden aan bestuurders, managers en projectleiders. De relevante data moeten ook toegankelijk zijn voor derden (bestuurders en ambtenaren van andere gemeenten, andere overheden, maatschappelijke organisaties, burgers, etc.) die over gegevens aangaande Holland Rijnland willen kunnen beschikken.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Compacte folder met een beperkt aantal kerncijfers

Rond 1 oktober 2009 is een compacte folder met een beperkt aantal kerncijfers over Holland Rijnland verschenen. Deze folder is breed verspreid.

- Publicatie "Kerncijfers Holland Rijnland 2009-2010"

In december 2009 is de uitgebreide publicatie verschenen onder de titel "Kerncijfers Holland Rijnland 2009-2010". Met deze publicatie wordt eenduidig cijfermateriaal van en over de gemeenten in Holland Rijnland verzameld en over de totale regio aangeboden. Ook is voor een aantal onderwerpen een vergelijking gemaakt met de cijfers van andere regio's in de Zuidvleugel van de Randstad, de provincie Zuid-Holland en Nederland.

De folder en de publicatie zijn dit jaar voor het eerst uitgebracht.

- Monitor bedrijventerreinen -> actualisatie

Eind december is de tweede Monitor bedrijventerreinen uitgekomen met cijfers over de bedrijventerreinen in Holland Rijnland in 2009.

- Monitor Wonen -> voorbereidingen

Voorjaar 2009 zijn er voorbereidingen getroffen voor de geplande Monitor Wonen. In de loop van dat jaar bleek echter, dat de provincie voornemens was om voor heel Zuid-Holland een monitor Bouwen en Wonen samen te stellen en uit te brengen. Een "eigen" monitor voor Holland Rijnland zou dan dubbel en erg arbeidsintensief zijn terwijl er eenvoudig aan te sluiten is op de provinciale monitor waar ook cijfers voor deze regio uit te genereren zijn. Deze monitor zal nu in 2010 voor het eerst verschijnen.

De monitors, de folder en de publicatie met kerncijfers worden opgemaakt in een speciale voor dit doel ontworpen lay-out. Ze zijn een belangrijke bron voor degenen die cijfers over de regio Holland Rijnland gebruiken. Alle publicaties worden jaarlijks geactualiseerd.

Financiën

Deelprogramma Ruimtelijke Ordening	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Begroting 2009	Begroting na wijziging 2009
indirecte kosten	527.865	376.944	462.054	373.090	373.090
materiële kosten	230.207	770.044	473.629	269.010	502.010
uitvoeringsprogramma	77.280				
totale lasten	835.352	1.146.988	935.683	642.100	875.100
directe baten	-9.710	472.287	233.000		233.000
bijdragen gemeenten	845.062	674.701	702.683	642.100	642.100

Betreft de volgende projecten:

- Regionale Structuurvisie (RSV)
- Integrale Benadering Holland Rijnland (IBHR)
- Bestuurlijk platform Zuidvleugel
- Greenport
- Monitoring

Toelichting

Voor het deelprogramma Ruimtelijke Ordening is er voornamelijk als gevolg van de verrichtingen uren voor de IBHR sprake geweest van een overschrijding op de indirecte kosten die deels gecompenseerd wordt door onderschrijding op de materiële kosten. In de materiële kosten van € 473.629 zit een bedrag inbegrepen van € 233.000 ten behoeve van de IBHR. Deze kosten worden overeenkomstig het genomen besluit staande de AB-vergadering van 24 juni 2009 gedekt uit het rekening resultaat van de jaarrekening 2008. Per saldo is er op dit deelprogramma sprake van een overschrijding van € 60.583.

4.2 Deelprogramma Wonen

Doelstelling

Het doel van het deelprogramma Wonen is het stellen van kaders om te komen tot één goed functionerende, open regionale woningmarkt die aansluit bij de vraag van regionale woningzoekenden. Om die beoogde woningmarkt te bereiken wordt er enerzijds richting gegeven aan het bouwprogramma, anderzijds aan de woningtoewijzing. Het eerste stoelt op de Regionale Woonvisie 2009-2019 waarbij het daarmee samenhangende Bouwprogramma voorziet in de toevoeging van 33.000 woningen tussen 2000 en 2020. De spelregels voor de woningtoewijzing liggen vast in een regionale huisvestingsverordening. Afspraken en beleidsdoelstellingen binnen dit deelprogramma worden gemonitord.

Context

Het kwantitatieve en kwalitatieve woningtekort in Holland Rijnland blijkt, mede vanwege de lastige locaties en de uiteenlopende ruimteclaims, uitermate moeilijk terug te dringen.

De druk op de woningmarkt blijft daarom hoog.

De regiogemeenten hebben zich tot doel gesteld om de woningvoorraad tussen 2000 en 2020 met 33.000 woningen te laten toenemen. Dat aantal zou voldoende moeten zijn voor de opvang van de groei van de eigen bevolking en van een deel van de overloop uit de Haarlemmermeer (opgave Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek). Het ministerie van VROM heeft daartoe op grond van het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) in verschillende tranches subsidies beschikbaar gesteld.

De druk op de woningmarkt uit zich ook in de sociale sector. Circa 30% van de woningvoorraad bestaat uit sociale sectorwoningen, dat gold ook voor de nieuwbouw in 2008. Om de schaarse voorraad goed te kunnen verdelen is er sinds 2006 één open regionale woningmarkt, met een woonruimteverdeelsysteem. Het huisvestingsbeleid omvat:

- één open regionale woningmarkt;
- meer dynamiek door het stelsel van woningtoewijzing;
- een zo groot mogelijke keuzevrijheid voor woonconsumenten;
- zoveel mogelijk op lokaal niveau borgen van sociale cohesie;
- borging van de kansen voor starters, senioren en bijzondere doelgroepen.

De evaluatie van het systeem eind 2007, toonde aan dat – om de doorstroming binnen de regionale woonmarkt te bevorderen - de huisvestingsverordening moest worden aangepast.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Monitoring en bouwregie voor de kwantitatieve regionale bouwopgave;

Het woningtekort in Holland Rijnland blijkt moeilijk terug te dringen. Zo zijn er in zes gemeenten projecten die tot 2010 nog aanspraak kunnen maken op BLS-subsidies uit de periode 1995-2004 (Vinex-periode). In de oorspronkelijke planning hadden deze projecten dus al vier jaar geleden moeten zijn opgeleverd. In 2009 is geen van die projecten opgeleverd. Tussen 2000 en 2009 is de woningvoorraad gegroeid met ca. 10.250 woningen; dat is 34% van de opgave tot 2020 in 40% van de tijdsperiode. In de eerste drie kwartalen van 2009 zijn ca. 1.270 woningen toegevoegd (CBS, 2009). De plancapaciteit lijkt voldoende om de totale taakstelling tot 2020 te kunnen realiseren.

De doelstelling uit het convenant Woningbouwafspraken 2005-2009 zal echter niet worden gehaald. De regiogemeenten hebben met VROM afgesproken om tussen 2005 en 2010 14.620 nieuwbouwwoningen te realiseren (bruto toevoeging). Tot oktober 2009 is 37% van die taakstelling gerealiseerd. Gevolg is dat voor de woningbouw tot en met 2009 slechts 13.377.000 euro van de in totaal gereserveerde BLS-subsidie 24 mln. euro zeker is gesteld.

Achterblijvende bouwproductie was voor VROM, de Provincie Zuid Holland, Holland Rijnland en de vereniging van woningcorporaties Holland Rijnland aanleiding om geld beschikbaar te stellen voor een bouwregisseur. Inzet van het instrument bouwregie is gestart in 2008 en doorgegaan in 2009. De woningbouwregisseurs hebben op verzoek van gemeenten oplossingen aangedragen voor knelpunten bij de realisering van bouwlocaties. Desgewenst traden ze op als mediator tussen partijen. Ter afronding van hun opdracht in 2009 zullen zij betrokken zijn bij de analyse van de bouwmonitor 2010-2019.

➤ Vaststelling van de Regionale Woonvisie Holland Rijnland 2009-2019

Van groot belang voor de kwalitatieve bouwopgave is de dit jaar vastgestelde regionale Woonvisie. Die visie vormt het actuele beleidskader voor de kwantitatieve én kwalitatieve invulling van het woningbouwbeleid. De woonvisie vormt de basis voor het vaststellen van het regionale bouwscenario en voor eventuele uitvoeringsafspraken. Door een betere afstemming van aantallen en soorten woningen moet de balans tussen vraag en aanbod verbeteren.

➤ Verstedelijkingsafspraken in relatie tot IBHR en MIRT

In 2009 zijn integrale Verstedelijkingsafspraken 2010-2019 met het ministerie van VROM gemaakt als onderdeel van de afspraken over de Integrale Benadering Holland Rijnland in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)

Het belang van deze afspraken voor de regio schuilt vooral in de relatie met de investeringen in de infrastructuur. De claims uit de verstedelijkingsafspraken geven een belangrijke invulling aan de ruimtelijke component -de 'R'- in het MIRT. Naar verwachting zullen deze afspraken in 2010 worden gespecificeerd op het niveau van de Zuidvleugel.

- De uitvoering van alle taken die volgen uit de Regionale Huisvestingsverordening 2006, waaronder urgentieverlening en het monitoren van de kwaliteit van de woonruimteverdeling (uitvoering bij woningbouwcorporaties);
- Vaststelling Convenant Woonruimteverdeling 2009 waarin uitvoeringsafspraken zijn vastgelegd voor de Regionale Huisvestingsverordening 2009;

De opgave voor woonruimteverdeling is omvangrijk; ultimo 2009 waren er bijna 69.700 ingeschreven woningzoekenden, waarvan ruim eenderde (21.900 personen) actief zoekend was. Dit is een toename ten opzichte van 2008 met respectievelijk 6% (+4.200 ingeschreven woningzoekenden) en 15% (3.340 actieven). Hoewel beide categorieën groeien, is er ten opzichte van de 2007-2008 sprake van een daling in de groei van zowel het aantal inschrijvingen als het aantal actieven ten opzichte 2007.

Uit de evaluatie van het huisvestingsbeleid in 2007 bleek o.a. dat jonge starters veel minder kans maakten op een (starters)woning dan oudere starters. De oorzaak daarvan school in de overgangsregeling. Per 1 januari 2010 is deze afgeschaft. Tot die tijd werden in 2009 tijdelijk starterswoningen specifiek gelabeld voor jonge starters tot 26 jaar. Die noodmaatregel bleek voor de jonge starters het gewenste effect te hebben.

De doelstelling om te komen tot één regionale, open woningmarkt waarbij in beperkte mate lokaal maatwerk mogelijk is, is gehaald. Inschrijvingen en verhuisbewegingen werden niet of nauwelijks gehinderd door bindingseisen of passendheidscriteria. Er zijn vier aanvragen geweest voor lokaal maatwerk, waarvan er twee deels werden afgewezen omdat er alternatieven waren voor de oplossing van het gestelde probleem (voorrang aan lokale starters) of omdat het binnen de wetgeving niet mogelijk is (voorrang aan lokale 65-plussers).

Noordwijk en Noordwijkerhout hadden hun eigen lokale huisvestingsverordening waarbij de gemeenten volledig volgens letter en geest de regionale modelverordening volgden.

Alle urgentieverzoeken, ook uit de drie genoemde gemeenten, werden behandeld door de regionale urgentiecommissie. Bezwaarschriften uit Noordwijkerhout werden behandeld door de lokale in plaats van door de regionale bezwaarschriftencommissie die vervolgens aan het college van Noordwijkerhout advies uitbracht.

Inzet

De volgende activiteiten hebben onder andere bijgedragen aan de resultaten in 2009:

- platformfunctie: het voeren van secretariaat voor het Portefeuillehoudersoverleg, de ambtelijke adviesgroep Ruimte en het ambtelijk overleg Wonen;
- coördineren en ondersteunen van ambtelijke werkgroepen ten behoeve van de Regionale Structuurvisie, de Woonvisie en de Huisvestingsverordening 2009;
- belangenbehartiging/beleidsadvisering met betrekking tot plannen van rijk, provincie en Zuidvleugel, regiogemeenten inzake verstedelijking, woningbouw en woonruimteverdeling
- uitvoering van de BLS-stimuleringsregeling
- advisering bestuurlijk overleg tussen vertegenwoordigers van regio, verhuurders en huurders in de beleidscommissie Woonruimteverdeling;
- uitvoering urgentieregeling en vertegenwoordiging van de regio in bij de behandeling van bezwaar- en beroepschriften (zie onderstaande staat voor cijfers).

Urgentie afdeling	Jaar	Jaar	Jaar
	2007	2008	2009
Aantal ontvangen urgentie aanvragen	558	555	400
Aantal afgewezen urgentie aanvragen (incl. adviezen)	147	215	196
Aantal toegewezen urgentie aanvragen	411	340	204
Aantal behandelde bezwaarschriften	80	106	55
Aantal behandelde rechtbankzaken	7	11	5
Aantal Regionale Urgentie Commissie vergaderingen	30	33	33
Aantal Stadsvernieuwingsurgenten	858	180	70

Financiën

Deelprogramma Wonen	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
Indirecte kosten	224.227	391.441	471.146	535.000	535.000
Materiële kosten uitvoeringsprogramma	5.389.963	399.979	328.658	257.570	257.570
totale lasten	5.614.190	791.420	799.804	792.570	792.570
directe baten	5.055.063	106.662	73.098	37.000	37.000
bijdragen gemeenten	559.127	684.758	726.706	755.570	755.570

Betreft de volgende projecten:

- Beleidsvisie Wonen
- Beheer BWS-budget
- Woonruimteverdeling
- Stedelijke vernieuwing
- Bouwregisseur

Toelichting

Op de materiële kosten is er sprake geweest van een overschrijding voornamelijk als gevolg van hogere keuringskosten en hoger dan begrote kosten voor de urgentieverlening op het project woonruimteverdeling. Tevens zijn de ontvangen leges bedragen lager uitgekomen dan begroot.

De totale overschrijding op dit deelprogramma Wonen wordt volledig gecompenseerd door de onderschrijding op de gemaakte uren door de inzet op het project IBHR.

De directe baten zijn hoger dan voorzien, ondanks het feit dat er op het project Woonruimteverdeling minder leges-gelden zijn ontvangen dan begroot. Dit wordt echter ruimschoots gecompenseerd door de 50% vergoeding van de kosten voor de Bouwregisseur door het Ministerie van VROM. Op dit deelprogramma Wonen is er per saldo sprake van een onderschrijding van € 28.864.

4.3 Deelprogramma Economische Zaken en Toerisme

Doelstelling

Maatschappelijke doelstelling

Bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling in de regio, door:

- creëren van meer werkgelegenheid in Research & Development, kennisintensieve dienstverlening (kantoorwerkgelegenheid), maakindustrie en de recreatieve en toeristische sector;
- verder ontwikkelen van de Greenport Bollenstreek dat wil zeggen een vitaal bollen- en glastuinbouwcomplex met een zelfstandige positie binnen de Greenport Zuid-Holland;
- intensivering en verbetering herstructurering van bedrijventerreinen;
- een evenwichtig en goed functionerend voorzieningenniveau;
- meer regionale samenwerking bij de (her)ontwikkeling van kantoren- en bedrijventerreinen, waarbij de samenwerking kan gaan over meerdere aspecten zoals fasering, risicodeling, profilering en toelating van bedrijvigheid.

Doelstelling Holland Rijnland

De gemeenten stimuleren en faciliteren bij de ontwikkeling van een goed afgestemd, evenwichtig lange termijn beleid waarin de volgende componenten centraal staan:

- groei van het aantal vierkante meters kantooroppervlak en bedrijventerreinen;
- regionale afspraken over detailhandel;
- monitoren van aanbod van kantoren en bedrijventerreinen;
- versterken van de economische speerpunten kennisclusters rond bio-lifescience en ruimtevaart, Greenport Duin- en Bollenstreek en het (congres) toerisme aan de hand van gezamenlijke afspraken over promotie en acquisitie;
- investeren in verbetering van de eristische functie van de regio.

De ruimte voor aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en kantoorlocaties in de regio is beperkt. In de Regionale StructuurVisie 2020 Holland Rijnland zijn de kenniseconomie (bio-lifesciencecluster en ruimtevaartcluster) en de Greenport als speerpunten voor de economische ontwikkeling benoemd. Daarbij zijn de volgende kernbeslissingen voor economie en bereikbaarheid geformuleerd:

- opschaling van de kenniseconomie op (inter)nationaal niveau door uitbreiding van vooral het cluster bio-science in en om Leiden;
- uitbouw van de internationale economische kracht van de Greenport.

Maatregelen

Om realisatie van deze doelstellingen dichterbij te brengen zijn in 2009 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Platformfunctie: het voeren van het secretariaat voor het Portefeuillehoudersoverleg en het ambtelijk overleg Economische Zaken
- Belangenbehartiging op provinciaal en rijksniveau
- Deelname aan het Regionaal Economisch Overleg
- Op verzoek van gemeenten deelname aan lokale klankbord- en werkgroepen
- Onderhouden van de relatie met het bedrijfsleven en vertegenwoordigers daarvan zoals de Kamer van Koophandel, VNO-NCW West en Bedrijfsleven Rijnland
- Opstellen van een regionale bedrijventerreinenstrategie
- Monitoring van relevante ontwikkelingen op economisch gebied

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Vaststelling van de Regionale Bedrijventerreinenstrategie

Op 28 oktober 2009 heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland de *Regionale bedrijventerreinenstrategie* vastgesteld. De strategie bevat onder ander afspraken over de herstructurering van bestaande en de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en de samenhang daar tussen. Ook zijn afspraken gemaakt hoe met de verkleuring van bestaande bedrijventerreinen zal worden omgegaan.

- Monitor bedrijventerreinen - actualisering

Eind 2009 is de tweede *Monitor bedrijventerreinen* voor Holland Rijnland uitgebracht. Deze monitor bevat onder andere cijfermatige gegevens over de hoeveelheid uitgeefbaar en uitgegeven bedrijventerrein, ontvangen subsidies, leegstand op bedrijventerreinen en de voortgang van de plannen voor herstructurering en nieuwe locaties. Belangrijkste bron voor deze monitor is de provinciale database "Infodesk bedrijventerreinen". De monitor zal de komende jaren verder uitgebreid worden en het belangrijkste instrument worden om de gemaakte afspraken in de regionale bedrijventerreinenstrategie te volgen.

Onderdelen

Dit deelprogramma's kan worden onderscheiden in de volgende onderdelen:

- Kantoren- en bedrijventerreinenstrategie
- Detailhandel
- Recreatie en toerisme

4.3.1 Onderdeel Kantoren- en bedrijventerreinenstrategie

Doelstelling

Om een economisch vitale en concurrerende regio te blijven, die niet verder op achterstand komt te staan ten opzichte van de Randstad (stabiliseren aandeel in het bruto binnenlands product), is het noodzakelijk ruimte te blijven maken voor bedrijven en kantoren. De regio daarom wil tot 2020 ernst maken met de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen, tenminste ca. 143 hectare netto nieuw bedrijventerrein aanleggen en 415.000 m² bvo kantoorruimte realiseren i.c. hiervoor planologisch de ruimte reserveren.

Context

Eind 2009 hebben rijk (Ministeries VROM en EZ), IPO en VNG een convenant ondertekend, dat de basis vormt voor de herstructurering 6500 hectare verouderd bedrijventerrein in Nederland tot 2020. Gelijktijdig heeft ook de Commissie Jorritsma een rapport uitgebracht met aanbevelingen hoe deze herstructurering het beste kan worden uitgevoerd.

In het convenant is onder andere afgesproken, dat de provincies 'systeemverantwoordelijk' zijn voor het beleid inzake herstructurering van bestaande en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. De provincie Zuid-Holland doet dit in nauwe samenwerking met de regio's, waaronder Holland Rijnland. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en dienen hierbij (in regionaal verband) samen te werken. Toepassen van de zgn. 'SER-ladder' staat centraal.

In Holland Rijnland bestaat een actueel tekort aan direct uitgeefbaar bedrijventerrein. Plannen - vooral zachte - zijn er genoeg, maar de uitvoering stagneert. Daarvoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen. In de loop van 2009 is wel meer duidelijkheid gekomen over de realisering van twee bedrijventerreinen: de Oostvlietpolder in Leiden en Klei-Oost zuid in Katwijk.

Eind 2006 heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland de Regionale kantorenstrategie vastgesteld. Deze strategie is er op gericht de realisering van 415.000 m² kantooroppervlak op diverse locaties planologisch veilig te stellen. Nadat deze strategie is vastgesteld, is er op de kantorenmarkt veel veranderd. De uitbreidingsvraag naar nieuwe kantoren is veel kleiner dan aanvankelijk werd geraamd. Diverse regio's hebben daarom hun plannen al bijgesteld. Ook voor Holland Rijnland is de tijd rijp om de plannen te evalueren en zo nodig bij te stellen.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Vaststelling Regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland op 28 oktober 2009 door het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland
- Uitbrengen van de tweede Monitor bedrijventerreinen Holland Rijnland
- Afspraken voor het opstellen van een Kantorenmonitor in 2010 en het evalueren van de in 2006 vastgestelde regionale kantorenstrategie Holland Rijnland.

4.3.2 Onderdeel Detailhandel

Doelstelling

Het faciliteren van een sterke en evenwichtige regionale detailhandelsstructuur voor ondernemers en bewoners, waar iedere gemeente zich in kan herkennen; met inachtneming van:

- aandacht voor bestaande aankoopplaatsen;
- aandacht voor kleine kernen (>250 en <5.000 inwoners): behouden structuur;
- versterken koopkrachtbinding;
- ruimte bieden voor vernieuwende concepten/winkels;
- vergroten aantrekkelijkheid en kwaliteit winkelgebieden.

Bovenstaande doelstelling is ontleend aan de Regionale detailhandelstructuurvisie van het Regionaal Economisch Overleg (REO).

Context

Het deelprogramma 'Detailhandel' is een voortzetting van bestaande activiteiten in het kader van het Regionaal Economisch Overleg (REO). Holland Rijnland heeft geen eigenstandig detailhandelbeleid, maar neemt deel aan het REO en werkt zo mee aan de totstandkoming, afstemming en uitvoering van het regionaal beleid op het gebied van detailhandel.

Resultaten

In 2009 is er op het gebied van detailhandel conform bestaand beleid, dat onder andere is vastgelegd in de regionale en provinciale detailhandelvisie, binnen het Regionaal Economisch Overleg gewerkt aan de toetsing van detailhandelsplannen van gemeenten en/of bedrijven waarvan een bovenlokale impact kan worden verwacht op het voorzieningsniveau.

4.3.3 Onderdeel Toerisme en recreatie

Doelstelling

Initiëren van productontwikkeling en uitvoeringsactiviteiten op die terreinen waar gezamenlijk optrekken een duidelijke meerwaarde heeft. Het streven is, dat meer toeristen en recreanten deze regio (leren) kennen en gebruik maken van de voorzieningen.

Naast de hoofddoelstelling is in 2007 het stimuleren van werkgelegenheid als afgeleid doel bepalend geweest voor de inzet in de recreatieve en toeristische sector.

Context

Het deelprogramma 'Toerisme' is een voortzetting van bestaande activiteiten. Die vrij beperkt van omvang zijn. Al eerder is in de regio de lijn uitgezet, dat promotie en marketing door de individuele gemeenten zelf worden gedaan. Waar relevant trekken de gemeenten hier samen in op. Eind 2007 is met de Economische Agenda bepaald, dat de regio-inzet zich concentreert op de speerpunten:

- stimuleren van goede fysieke verbindingen voor wandelen, varen en fietsen;
- samenbrengen toeristische aanbieders voor ontwikkeling van arrangementen;
- afstemming van promotie van lokaal beleid en initiatieven.

In 2008 is de VVV Holland Rijnland, de regionale uitvoeringsorganisatie, ontbonden. Na het wegvallen van de VVV is een aantal afzonderlijke regiogemeenten voortvarend bezig gegaan om de gastheerschapfunctie en de lokale promotie op te pakken. Daarnaast hebben Leiden, Katwijk en Noordwijk als grotere toeristische gemeenten een eigen citymarketingorganisatie opgericht, waarbij intensief wordt samengewerkt met het lokale bedrijfsleven.

Resultaten

In het verslagjaar is vanuit de regio inhoudelijk input geleverd in het kader van de Integrale Benadering Holland Rijnland, waarin recreatie en toerisme meegewogen is bij verschillende onderdelen als het hoogwaardig woonmilieu, het groen en de greenport. Daarnaast heeft Holland Rijnland in voorkomende gevallen – bijvoorbeeld bij de afronding van de 2^e fase fietsknooppuntensysteem – de platformfunctie vervuld voor de regiogemeenten.

Financiën

Deelprogramma Economische Zaken en Toerisme	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
Totaal	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	131.873	156.323	69.196	152.080	152.080
materiële kosten	119.572	43.560	30.025	96.490	96.490
uitvoeringsprogramma					
totale lasten	251.445	199.883	99.221	248.570	248.570
directe baten	33.500	10.000			
bijdragen gemeenten	217.945	189.883	99.221	248.570	248.570

Betreft de volgende projecten:

- Bedrijventerreinenstrategie
- REO / KBB
- Instandhouding ANWB-borden

Toelichting

Als uitvloeisel van het feit dat voor de uitvoering van de begroting 2009 een projectenboek is opgesteld hebben er verschuivingen plaatsgevonden van uren en projecten van het ene deelprogramma naar het andere deelprogramma binnen de Ruimtelijke Agenda. Dit geldt onder meer het project Monitoring; in de jaarrekening vindt de verantwoording plaats bij het deelprogramma Ruimtelijke Ordening, terwijl het project begroot was onder het deelprogramma Economische Zaken en Toerisme.

Dit leidt zowel op de materiële als op de indirecte kosten tot een onderschrijding. Ook door de uren inzet op het project IBHR zijn de indirecte kosten lager uitgevallen. Dit wordt maar deels gecompenseerd door de overschrijdingen op het project Bedrijventerreinenstrategie. De uiteindelijk onderschrijding bedraagt € 149.349.

4.4 Deelprogramma Natuur en Landschap

Doelstelling

De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijke woonregio met een gevarieerde groene ruimte, waarin het kustgebied, de bollenteelt, de landgoederen en het veenweide- en plassengebied bepalend zijn. De aaneengesloten stedelijke agglomeratie wordt als een hoefijzer omsloten door het landelijk en open gebied. Door de verstedelijkingsdruk van de afgelopen decennia dreigt het landschap zijn waarde te verliezen voor de woonomgeving, recreatie en agrarische activiteiten. Een robuuste groenblauwe structuur is essentieel voor de leefkwaliteit en het vestigingsklimaat in Holland Rijnland. Holland Rijnland heeft een unieke eigen identiteit door de synergie tussen stedelijk en landelijk gebied. De regio wil dit samenspel tussen stad en land behouden waar dat kan en versterken waar dat nodig is.

Het deelprogramma Natuur en Landschap heeft als doel de landschappelijke kwaliteiten in de regio te beschermen en te versterken en de ontwikkeling en uitvoering van de voor de regio belangrijke landschappelijke plannen te bevorderen.

Context

De verstedelijkingsopgaaf van netto 33.000 woningen tussen 2000 en 2020 (incl. de daarbij behorende infrastructurele uitbreidingen zoals RijnlandRoute en RijnGouweliijn) binnen Holland Rijnland enerzijds en anderzijds het behoud en de revitalisering van het bollencomplex (Greenport Bollenstreek; Pact en Offensief van Teylingen) heeft in de eerste jaren van Holland Rijnland vooral de agenda van de regio bepaald. Sinds de totstandkoming van het RIF is er behoefte aan een Regionaal Groenprogramma op basis waarvan de RIF-gelden kunnen worden besteed. Inmiddels is in 2009 de Regionale Structuurvisie vastgesteld. Het Regionaal Groenprogramma is een uitvoeringsprogramma van deze Regionale Structuurvisie 2020 Holland Rijnland (RSV). Met dit Groenprogramma willen wij het unieke groene gebied van de regio en de recreatiemogelijkheden een flinke impuls geven. Samen met de agrariërs, want landbouw en veeteelt zijn de natuurlijke dragers van het open landschap. Het Regionaal Groenprogramma geeft een visie op groen in de regio in 2020 en van de gewenste doelstellingen die hiervoor gerealiseerd moeten worden.

In juli 2009 heeft het Dagelijks Bestuur het concept Regionaal Groenprogramma vastgesteld en vrijgegeven voor reacties aan colleges, gemeenteraden en belanghebbenden.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- opstellen concept Regionaal Groenprogramma en op basis van de reacties het programma aanscherpen.
- stand van zaken overzicht Zuidvleugel Zichtbaar Groener;
- start uitvoering ZZG-project Vosse- en Weerlanerpolder ten noorden van de kern Hillegom. Uit het ZZG budget is een financiële bijdrage van € 40.000 toegezegd.
- drie projecten zijn aangemeld voor cofinanciering door de provincie Zuid-Holland vanuit het amendementsgeld van € 16 miljoen voor inrichting van het landelijk gebied. 2 van de aanvragen zijn gehonoreerd.
- samenwerking met stadsgewest Haaglanden, betrokken gemeenten en maatschappelijke organisaties heeft geleid tot een ontwerpessie (schetsschuit) voor het groene gebied tussen Den Haag – Leiden – Zoetermeer, oftewel Duin Horst Weide;

- vanuit de aanwezige 'vooruit ontvangen derden gelden' is een opdracht verleend aan Landschapsbeheer Zuid-Holland en ANVL Geestgrond om voor € 638.000 waaronder 50% Europese subsidie te besteden aan het realiseren van de doelstelling uit het landschapsbeleidsplan van de Duin- en Bollenstreek: aanleg van laanbeplanting, erfbeplanting, haagbeplanting en bossingels en houtwallen;
- vanuit de aanwezige 'vooruit ontvangen derden gelden' heeft het DB besloten opdracht te verlenen aan Landschapsbeheer Zuid-Holland voor het opstellen van een Cultuurhistorische atlas Duin- en Bollenstreek. Opdrachtverlening volgt begin 2010.

Het project Milieu nader uitgelicht

Doelstelling

Doel van het deelprogramma Milieu is het verbeteren van de milieukwaliteit in de regio Holland Rijnland door een platform te bieden voor het gezamenlijk uitvoeren van regionale milieutaken en de integratie van milieu in grote projecten te bevorderen. Dankzij dit platform kan de beschikbare hoeveelheid middelen voor het ontwikkelen en uitvoeren van regionale milieutaken efficiënter en effectiever worden ingezet en de integratie van onderwerpen worden bevorderd.

Context

Bij de fusie tussen de Leidse Regio en het Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek is er voor gekozen om de milieutaken voor een deel van de deelnemende gemeenten onder te brengen bij Holland Rijnland. Een ander deel van de gemeenten had de regionale milieutaken ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling van de Milieudienst West-Holland. In de praktijk liet Holland Rijnland de aan haar toegewezen uitvoering van regionale milieutaken over aan de Milieudienst West-Holland. Op 28 oktober 2009 heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland daarom ingestemd met de derde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Hierin is opgenomen dat Holland Rijnland niet langer meer de regionale milieutaken uitvoert. Dit besluit is ter bekrachtiging aangeboden aan alle gemeenteraden.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- De Milieudienst faciliteert het PHO Milieu (i.o.) en het ambtelijk overleg Milieu. Deze gremia zijn dit jaar beiden drie maal bijeengekomen.
- Aan Holland Rijnland is een milieuo advies uitgebracht naar aanleiding van de concept Provinciale structuurvisie, het conceptconvenant duurzame bedrijventerreinen en het concept regionaal groenprogramma 2010-2020 Holland Rijnland;
- Voor de regio's Holland Rijnland en Rijnstreek zijn de afgelopen twee jaar actieplannen lucht vastgesteld. Deze zijn verwerkt in Regionale Samenwerkingsprogramma's Luchtkwaliteit en als zodanig ondergebracht in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, dat per 1 augustus 2009 van kracht is geworden. De in deze plannen genoemde maatregelen moeten uiterlijk eind 2010 zijn uitgevoerd. De Milieudienst ziet hierop toe, coördineert de uitvoering ervan en draagt zorg voor de verdeling van de hiervoor toegekende subsidie door het rijk.
- Coördinatie van het Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2006 – 2010. In het kader van dit programma worden projecten en structurele werkzaamheden uitgevoerd.
- Voor het onderwerp Schiphol is ondersteuning gegeven aan het vooroverleg van de bestuurders in cluster Zuidwest (van het CROS). Het vooroverleg van het CROS heeft dit jaar acht keer plaatsgevonden. De Milieudienst bereidt de agenda voor, maakt de verslagen en voert eventuele acties uit.

- Coördinatie van het Regionaal Klimaatprogramma 2008-2012.
- Uitvoering is gegeven aan het Meerjarenplan Milieucommunicatie Holland Rijnland 2006-2009. Samen met de gemeenten is een nieuw meerjarenprogramma 2010-2013 opgesteld;
- Het Regionaal Jaarverslag Milieuhandhaving 2008 is vastgesteld, evenals het Regionaal Handhavingprogramma milieuhandhaving Holland Rijnland. Ook is dit jaar in het kader van de handavingsamenwerking een zogenaamde Handhavingestafette georganiseerd, en zijn workshops en themabijeenkomsten gehouden.
- Er is verdere uitvoering gegeven aan de Gevelisolatieprojecten Weg- en Railverkeersla-waai in de regio.

Financiën

Deelprogramma Na-tuur en Landschap	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Begroting 2009	Begroting na wijziging 2009
indirecte kosten	127.068	108.802	229.325	154.300	154.300
materiële kosten	1.188.871	389.652	479.417	441.670	528.820
uitvoeringsprogramma	11.590				
totale lasten	1.327.529	498.454	708.742	595.970	683.120
directe baten	943.512	167.873	202.621	131.300	218.450
bijdragen gemeenten	384.017	330.581	506.121	464.670	464.670

Betreft de volgende projecten:

- Milieu
- Groenprogramma

Toelichting

Op het project Milieu laat een overschrijding zien op de materiële kosten. Dit wordt veroorzaakt door de afwikkeling van de restantkosten over 2008 in 2009. Doordat niet Holland Rijnland, maar de Milieudienst West-Holland de begrote directe baten van de provincie Zuid-Holland heeft ontvangen, zijn de directe baten € 15.829 achtergebleven ten opzicht van het voorziene bedrag.

Aan het project Groenprogramma zijn in het verslagjaar meer uren besteed dan geraamd. Dit heeft geleid tot een overschrijding op de indirecte kosten, die deels gecompenseerd wordt door een onderschrijding op de materiële kosten.

Al met al is er op het totale deelprogramma Natuur en Landschap sprake van een overschrijding van ruim € 41.451.

4.5 Deelprogramma Verkeer en Vervoer

Doelstelling

Maatschappelijke doelstelling

Het optimaliseren van de mobiliteit in en de bereikbaarheid van de regio Holland Rijnland en het verminderen van het aantal verkeersslachtoffers.

Doelstelling Holland Rijnland

Het programma verkeer en vervoer van Holland Rijnland heeft tot doel een gemeenschappelijk regionaal verkeers- en vervoersbeleid te ontwerpen en de uitvoering ervan te waarborgen. Dit beleid is gericht op het:

- optimaliseren van de bereikbaarheid door middel van openbaar vervoer, fiets en auto;
- verminderen van het totale aantal verkeersslachtoffers met 25% tot 2010.
- het bevorderen van het gebruik van alternatieve vervoerswijzen:

Bij de uitvoering van maatregelen is het van belang om milieubelasting en aantasting van landschappelijke waarden, als gevolg van aanleg of uitbreiding van infrastructuur, zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te compenseren of te mitigeren.

Algemeen

Verkeer en vervoersbewegingen storen zich niet aan gemeentegrenzen, de meeste reizigers leggen een afstand tussen de 5 en 30 kilometer per verplaatsing af en passeren daarmee automatisch één of meerdere gemeentegrenzen. Samenwerking tussen gemeenten is daarom een essentiële voorwaarde om de bereikbaarheid te verbeteren. De samenwerking in Holland Rijnland heeft op de volgende vlakken toegevoegde waarde:

- door een op elkaar afgestemd maatregelenpakket en investeringsstrategie worden sneller de inhoudelijke doelstellingen bereikt; het beleid is effectiever;
- gezamenlijk kun je de middelen efficiënter benutten, bijvoorbeeld voor wat betreft de inhuur van personeel voor verkeerseducatie en één beheersorganisatie voor CVV;
- door kennisuitwisseling en informatieoverdracht wordt de basis voor het beleid van de gemeenten versterkt (bijv. regionale verkeersmilieukaart);
- middelen en de wettelijke kaders voor verkeer en vervoer zijn grotendeels afkomstig van rijk en/of provincie. Samenwerkende gemeenten staan sterker bij provincie en het rijk in de lobby voor extra geld voor maatregelen of wetgeving;

Tot het takenpakket van Holland Rijnland behoort dan ook het behartigen van belangen en lobbyen bij hogere overheden, het voorbereiden en uitwerken van ambtelijke en bestuurlijke overleggen (zoals ambtelijke overleggen en Portefeuillehoudersoverleggen voor verkeer en vervoer), het beantwoorden van bestuurlijke vragen en de vertegenwoordiging van Holland Rijnland in diverse overleggen (zoals het Provinciaal Verkeer en Vervoerberaad, Rijn-Gouwelijk en Stedenbaan) en het verbreden van de financiële basis om verkeer- en vervoerprojecten te realiseren.

Deelprogramma's

Op basis van de doelstelling zijn de volgende deelprogramma's voor verkeer en vervoer geformuleerd:

- Bereikbaarheid
- Verkeersveiligheid

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- In het Uitvoeringsprogramma Regionaal Verkeer- en Vervoerplan (RVVP-2007) zijn afspraken vastgelegd over de planning, financiering en realisatie van verkeer- en vervoermaatregelen voor de korte (2008-2010) en middellange termijn (t/m 2015). Dit uitvoer-

ringsprogramma is een bouwsteen van de regionale structuurvisie waarmee de afstemming met de andere beleidsvelden wordt geborgd. Het uitvoeringsprogramma is in maart 2008 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. In 2009 is in het Portefeuillehoudersoverleg V&V op basis van de projectformulieren verslag gedaan van de activiteiten. Deze verslaglegging met actuele informatie komt in grote lijnen overeen met de zogenaamde stoplichtennotitie met stand van zaken van (middel)grote projecten wat in elk pho V&V aan de orde wordt gesteld. In het jaar volgend op de gemeenteraadsverkiezingen vindt een volledige actualisatie van het UP RVVP plaats. Hierbij wordt rekening gehouden met nieuw beleid wat in de collegeprogramma's staat opgenomen. In 2010 zal sprake zijn van een dergelijke actualisatie. Rond de zomer wordt hier een aanvang mee gemaakt.

- In 2009 heeft Holland Rijnland de voortgang van twee grote infrastructuurprojecten gestimuleerd en bewaakt, te weten de RijnlandRoute en de RijnGouwelijn(-West). Belangrijkste taken daarbij waren om de regionale eenheid te bewaken en bij hogere overheden te lobbyen. In het meerjaren investeringsprogramma van de provincie zijn voor de twee projecten middelen gereserveerd (ca. € 180 mln.). Daarnaast zijn de projecten opgenomen in het MIRT en het Randstad Urgent contract. (Meer over de RijnlandRoute en RijnGouwelijn onder het deelprogramma Bereikbaarheid).
- Holland Rijnland heeft de projectleiding van de Bereikbaarheidstudie Grensstreek. Taak is om een programmaplan met maatregelen voor het middengebied van de Duin- en Bollenstreek op te stellen. De nadruk in dit programma is komen te liggen op de doorstroming van de N443. Doel van het programma is om de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de Bollenstreek te verbeteren. Dit programmaplan is in het breed bestuurlijk overleg van december 2009 vastgesteld. In 2010 dient het programmaplan tot uitvoering te komen.
- In 2009 is de OV-visie Holland Rijnland vastgesteld, die belangrijke input levert voor de Regionale Structuurvisie en het programma van eisen van de provinciale concessie.
- Met het investeringsfonds voor vijf grote projecten, waaronder de RijnlandRoute, de RijnGouwelijn West en de Noordelijke Ontsluiting Greenport wordt bij elkaar € 142,5 mln. gespaard als regionale bijdrage. Hierdoor is Holland Rijnland een serieuze gesprekspartner voor rijk en provincie en zijn de financiële mogelijkheden om de projecten daadwerkelijk te realiseren aanzienlijk vergroot. Dit heeft mede geleid tot het vernieuwde Randstad Urgent contract Integrale Benadering Holland Rijnland.
- In 2009 is de tweede fase van het onderzoek naar één CVV-systeem voor de gehele regio afgerond. In deze fase is onderzoek gedaan naar de aanvaardbaarheid en uitvoerbaarheid van een dergelijk systeem. In oktober 2009 heeft het Algemeen Bestuur de rapportage ter afronding van deze fase inclusief conclusies vastgesteld. Alle gemeenten hebben ingestemd met de invoering van één CVV-systeem voor de gehele regio met gelijklopende vervoerskenmerken. De gemeenten in de Duin- en Bollenstreek gaven de voorkeur aan lokale invulling van de Wmo-aspecten. Dit houdt in dat in de taxi met één tarief wordt gerekend maar dat achteraf sprake kan zijn van afwijkende vergoedingen. Gemeenten dienen dit zelf achteraf te regelen.

Als vervolg op deze fase is in september 2009 gestart met de derde en laatste fase, de besteksfase. Voor deze fase geldt een zeer krappe planning. Om invoering van het systeem per 1 januari 2011 te halen is direct na de zomer 2009 gestart met het schrijven van de Nota van Uitgangspunten dat als kader dient voor het bestek. In het eerste kwartaal 2010 zal het concept bestek vervolgens afgerond zijn.

Onderdelen

Dit deelprogramma's kan worden onderscheiden in de volgende onderdelen:

- Bereikbaarheid
- Verkeersveiligheid

4.5.1 Onderdeel Bereikbaarheid

Doelstelling

Ontwikkelen van haalbaar beleid en uitvoerbare maatregelen voor weg, openbaar vervoer en fiets om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Daarbij gaat het zowel om de interne bereikbaarheid (gemeenten onderling) als de externe bereikbaarheid (van en naar de regio). Bij de uitvoering van maatregelen wordt milieubelasting en aantasting van landschappelijke waarden, als gevolg van aanleg of uitbreiding van infrastructuur, zoveel mogelijk voorkomen.

Context

De mobiliteit groeit. Ook in deze regio is de toename van het autoverkeer goed merkbaar en worden bussen en treinen in de spits steeds voller. Het kost steeds meer tijd om de regio in te komen of er vandaan te gaan. Belangrijke knelpunten op de weg zijn de aansluitingen op de A44 (bijv. N206, N208) en de A4 en de verbinding tussen deze wegen door Leiden. De regio ontbeert adequate oost-west verbindingen. Met het ambitieuze woningbouwprogramma en de kantoren- en bedrijvenontwikkelingen is de noodzaak nog groter om de infrastructuur te versterken en efficiënter te gebruiken.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

➤ Collectief Vraagafhankelijk Vervoer

In 2007 is de tweede contractperiode van de Regiotaxi als openbaar toegankelijk CVV systeem voor de gemeenten Kaag en Braassem, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude van start gegaan. Van dit systeem maken naast Wmo-geïndiceerden ook openbaar vervoerreizigers gebruik. Na de fusie van de gemeenten Jacobswoude en Alkemade waren twee CVV systemen actief in deze gemeente. Met ingang van 1 januari 2010 zullen alle inwoners van Kaag en Braassem gebruik kunnen maken van de Regiotaxi.

De beheersorganisatie, ondergebracht bij Holland Rijnland, volgt de kwaliteit van het vervoer nauwlettend. Het verbeteren van de kwaliteit van de regiotaxi is een voortdurend punt van aandacht. Het aantal Wmo-geïndiceerde passagiers is iets gedaald, het aantal OV-reizigers ongeveer gelijk gebleven. Het serviceniveau is zowel op het gebied van kwaliteit (op tijd rijden) van de ritten als telefonische bereikbaarheid goed te noemen. De klachten worden over het algemeen punctueel afgehandeld en binnen de gestelde termijnen.

In 2008 is de uitbreiding van het CVV systeem naar de gehele regio weer opgepakt om het eisenpakket voor de volgende contractperiode op tijd klaar te hebben. Direct na de zomer is het onderzoek t.b.v. de twee fase en de rapportage met voorstellen afgerond. Na instemming van de Portefeuillehoudersoverleggen is de rapportage aan de gemeenten aangeboden. Besluitvorming ter afronding van de 2e fase vond plaats in het AB van oktober 2009. De aanbevelingen uit de 2e fase overnemend is besloten tot invoering van één CVV-systeem voor de gehele regio. Daarbij gaat het om een systeem met eenduidige vervoerskenmerken en voor verschillende gemeenten lokale invulling waar het gaat om de Wmo-aspecten. Bij het opstellen van het bestek is naast de aanbevelingen uit de rapportage nadrukkelijk ook gekeken naar de eisen die in de OV-visie aan deze vorm van (openbaar) vervoer worden gesteld.

➤ Regionale Verkeersmilieukaart

In 2009 is gewerkt aan het actualiseren van de Regionale Verkeersmilieukaart. De actualisatie heeft vertraging opgelopen bij het aanleveren en controleren van gegevens. Begin 2010 wordt de actualisatie afgerond. T.b.v. het portefeuillehouderoverleg V&V van februari 2008 was een beheersnotitie opgesteld waarbij werd uitgegaan van het onderbrengen van het beheer en een raamcontract bij Bureau Goudappel Coffeng (BGC). Het bureau Goudappel Coffeng is opdracht verleend voor het actualiseren van de RVMK, maar een raamcontract is niet afgesloten. Financieel gezien heeft een raamcontract geen voordelen en het leidt tot een toename

van administratieve lasten bij Holland Rijnland. Gemeenten laten nu zelfstandig berekeningen uitvoeren door Goudappel. Ook de Milieudienst West-Holland voert voor gemeenten berekeningen uit met het milieugedeelte van de RVMK.

➤ *RijnlandRoute*

Holland Rijnland heeft geparticipeerd in de provinciale planstudie voor de RijnlandRoute om de regionale belangen in te brengen en de regionale partijen op een lijn te krijgen en te houden. Eind mei 2009 is de Startnotitie in combinatie met de richtlijnen voor de MER RijnlandRoute vastgesteld en is aangevangen met de eerste fase. In november 2009 is de rapportage van de eerste fase MER opgeleverd en is aansluitend door de provincie een trechteringsvoorstel voor de tweede fase gemaakt. Dit voorstel vormt, na bestuurlijke accordering, begin 2010 de basis voor de tweede fase van de MER. Het door het AB in 2008 vastgestelde Voorkeurs-tracé maakt nog steeds onderdeel uit van de MER-procedure. In het MIRT-overleg is een faseeringsvoorstel voor de RijnlandRoute meegegeven. De regio werkt momenteel aan een alternatief voorstel.

➤ *RijnGouwelijn-West*

Holland Rijnland heeft in 2009 actief bijgedragen aan het project RijnGouwelijn-West door in de projectgroep, directieraad en stuurgroep te participeren. Op 24 juni 2009 heeft het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland ingestemd met het voorkeustracé van de provincie.

Daarna is gewerkt aan een bestuursovereenkomst, ondertekend door de provincie, de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Katwijk en Holland Rijnland. De gemeente Noordwijk heeft aangegeven dat zij hierbij geen partij wenst te zijn.

In de bestuursovereenkomst worden afspraken gemaakt over zaken als de scope, voorbereiding, financiering, organisatie etc. Voor Holland Rijnland is de financiering van de RGL-West – door een bijdrage van 37,5 miljoen vanuit het RIF – een belangrijk thema in de bestuursovereenkomst. Besluitvorming hierover binnen Holland Rijnland vindt plaats in februari 2010 (PHO Verkeer en Vervoer en AB). De ondertekening van het akkoord is gepland op 1 maart 2010.

➤ *Noordelijke Ontsluiting Greenport*

In 2007 is gestart met het onderzoek naar de NOG. Eind 2008 is er een samenwerkingsagenda verschenen waarin een aantal maatregelen zijn geformuleerd die de bereikbaarheid en leefbaarheid in de Bollenstreek (en de Haarlemmermeer) moeten verbeteren. In eerste instantie is gekeken naar een verbinding tussen de N206 en N207, maar uit onderzoek bleek, dat een ladderstructuur met 3 sporten meer zou bijdragen aan het verbeteren van de bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek, namelijk een verbinding tussen N206 en N205 ten noorden van Hillegom, een verbeterde doorstroming op de N443 en een noordelijke randweg Rijnsburg. Deze uitgangspunten zijn de inzet geweest van de regio in de provinciale studie naar de bereikbaarheid van de grensstreek. In de samenwerkingsagenda zijn deze uitkomsten terug te vinden.

Met de provincie Zuid-Holland is afgesproken, dat de twee grootste knelpunten (de spoor kruising bij de N443 en de rotondes bij Sassenheim) nader onderzocht worden en dat grootschalige maatregelen niet worden uitgesloten. De overige maatregelen in het middengebied worden door de provincies in hun trajectstudies. Over de financiering moet nog nader worden gesproken; Holland Rijnland heeft in elk geval € 37,5 miljoen vanuit het RIF gereserveerd. Verder is Holland Rijnland de trekker van de OV-studie naar de corridor Bollenstreek-Schiphol Na breed bestuurlijk overleg is op verzoek van de stadsregio Amsterdam afgesproken dat er nog een verdiepingsslag naar de vervoerswaarden zal plaats vinden ter afronding van de verkenningsfase. Daarnaast zullen de provincies Noord- en Zuid-Holland in 2010 starten met de planfase waarin de traces Noordwijk-Sassenheim en Sassenheim-Nieuw Vennep zullen worden uitgewerkt. Voor de realisatie is reeds een bedrag van € 35 miljoen beschikbaar.

➤ Dynamisch verkeersmanagement

In het eerste kwartaal 2009 hebben de Portefeuillehoudersoverleggen met het zgn. tactisch kader in het kader van het project dynamisch verkeersmanagement ingestemd. Dit is vervolgens aan de gemeenten aangeboden met het dringende verzoek aan de verdere uitwerking hiervan mee te werken. Rond de zomer 2009 is in samenwerking met Haaglanden, de provincie en Rijkswaterstaat een aanvang gemaakt met het vervolgproject. In deze fase worden routes aangewezen waarop voor de benoemde knelpunten oplossingen gevonden moeten worden. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om de aanleg van nieuwe wegen maatregelen zoals reizigers informatie, aanpassen verkeersregelinstallaties, aanwijzen van alternatieve routes en eventueel kleine infrastructurale maatregelen.

Gerelateerd aan DVM is de provincie van start gegaan met CAR, Coördinatie Alternatieve Routes. Dit project is er op gericht om bij calamiteiten alternatieve routes aan te wijzen. Een concreet maatregelenpakket wordt in het Portefeuillehoudersoverleg van januari 2010 behandeld.

➤ OV Visie Holland Rijnland

De regio is weliswaar geen OV-autoriteit maar bestuurlijk bestaat de behoefte een visie te ontwikkelen op het openbaar vervoer waarmee de gemeenten hun standpunt bepalen richting provincie en rijk.

In 2007 is een deelrapport opgesteld waarin het gewenste regionale HOV-netwerk geschetst is. Hierin worden uitspraken gedaan over gewenste verbindingen en het gewenste kwaliteitsniveau. In 2008 is deze schets van het regionale HOV netwerk verder geconcretiseerd, het onderliggende net ingevuld en een haalbaarheidsstudie van het geschetste HOV-net uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de OV visie zijn de gemeenten en provincie zo goed mogelijk betrokken. Tevens zijn buur-regio's, vervoerders en de reizigersadviesraad betrokken bij de ontwikkeling van de visie.

De ontwerp OV Visie is vastgesteld door het DB op 20 november 2008. De ontwerp OV Visie wordt in het AB van juni 2009 ter vaststelling voorgelegd. Na vaststelling wordt de OV Visie aangeboden aan de provincie Zuid Holland met het advies de visie op te nemen in de concessie-eisen voor de aanbesteding van het OV in 2011-2018.

➤ Stedenbaan

Eind 2007 hebben de Zuidvleugelpartners, waar onder ook het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland, de uitvoeringsovereenkomst Stedenbaan getekend.

In deze overeenkomst, met als bijlagen enkele nadere overeenkomsten, zijn afspraken vastgelegd die een uitwerking betreffen van de Ruimtelijke Ambitie Stedenbaan en het ambitiedocument Ketenmobiliteit nabij de stedenbaanstations. In de uitwerkingsovereenkomst is reeds melding gemaakt van het opstellen van nadere overeenkomsten die nu zijn uitgewerkt.

De deelovereenkomsten Fiets en P+R zijn tegelijkertijd met de hoofdovereenkomst getekend. In de deelovereenkomst Fiets hebben de NS, ProRail en de Zuidvleugelpartijen afspraken vastgelegd over hun ambities voor het stallen van fietsen bij Stedenbaanstations. De benodigde aantallen voor het stallen van fietsen en parkeren van auto's zijn inmiddels op basis van de meest actuele telgegevens van prorail geconcretiseerd. De aantallen van stallingsvoorzieningen, zeker ten aanzien van het stallen van fietsen vraagt zeer veel ruimte. In de nabije toekomst zal over alternatieve oplossingen gedacht moeten worden. De werkgroep ketenmobiliteit heeft zich in 2009 ook bezig gehouden met het aspect kwaliteit stations en stationsomgeving en 'Sociale veiligheid'. Dit laatste aspect is een onderwerp dat onder verantwoordelijkheid van en door gemeenten aangepakt moet worden met de NS. de kwaliteit van de stationsomgeving worden momenteel in samenwerking met KpVV schouwen bij enkele stations uitgevoerd. Voor alle stations vindt een nulmeting plaats op basis waarvan de komende tijd verdere actie ondernomen zal worden. De voortgang van de ruimtelijke ontwikkelingen, zowel m.b.t. woningbouw, kantoren en voorzieningen wordt vastgelegd in een (twee)jaarlijks te actualiseren monitor Stedenbaan.

De provincie is verantwoordelijk voor de invulling van de monitor op basis van informatie geleverd door gemeenten en regio's. In principe inventariseert de provincie de informatie. De regio heeft hier wel een belangrijke rol in aangezien de informatie moet matchen met de regionale informatie o.a. in relatie tot de verstedelijkingsafspraken.

➤ BDU/Duurzaam Veilig

Jaarlijks wordt door de provincie in het kader van de Brede DoelUitkering en Duurzaam Veilig fase II een uitvraag gedaan op basis waarvan gemeenten door tussenkomst van de regio een subsidieaanvraag t.b.v. projecten in kunnen dienen. Voorwaarde voor projecten die in het kader van BDU worden ingediend is dat de ingediende projecten deel uitmaken van het uitvoeringsprogramma RVVP. Doel van deze subsidieregelingen is de stimulering van realisatie van projecten in het kader van het UP RVVP, op de onderdelen wegcategorisering, aanleg fietspaden of ontbrekende schakels in het fietsnetwerk, aanpak verkeersongevallenconcentraties en OV-voorzieningen. Subsidieaanvragen van gemeenten worden getoetst of zij voldoen aan de voorwaarden van de provincie en vallen binnen het afsprakenkader van de regio. De belangrijkste afspraak hierbij is dat projecten passen in de visie van het UP RVVP. De uitvraag wordt door de regio gedaan bij gemeenten op basis van de brief van de provincie. Vervolgens worden aanvragen verzameld en wordt op basis hiervan een voorstel gemaakt voor het pho V&V en DB. Verder wordt zorggedragen voor tijdige indiening bij de provincie. Tussentijds wordt de voortgang van de projecten gevolgd en vindt overleg met de provincie plaats bij het eventueel niet halen van deadlines en vrijval van middelen. De strakke planning voor de periode tussen de uitvraag van de provincie en het indienen van de subsidieaanvraag is in 2008 vastgelegd in een notitie waarmee het pho VV heeft ingestemd en die door het DB is vastgesteld. De provincie heeft in 2009 besloten de bijdrage per regio voor wat betreft zowel de BDU als DVII te herijken. Voor Holland Rijnland heeft dit er toe geleid dat het beschikbare bedrag in het kader van BDU beperkt naar beneden is bijgesteld. Gezien de vele grotere projecten die in de regio op de rol staan is dit een teleurstellende ontwikkeling.

➤ Diverse andere projecten

In het kader van het RVVP zijn door gemeenten in 2008 diverse projecten uitgevoerd en gereed gekomen zoals onderdelen van het regionaal/provinciaal fietsplan. Jaarlijks worden mede in relatie tot de BDU onderdelen van deze plannen gerealiseerd.

Om de stand van zaken van verschillende verkeer- en vervoerprojecten te monitoren is in 2009 de voortgangsrapportage gecontinueerd. Deze rapportage is gebaseerd op de projectenlijst van het in 2007 geactualiseerde UP-RVVP. Er staan nu ook projecten op waarvoor het trekkerschap bij gemeenten of andere partijen ligt maar die wel van regionaal belang worden geacht. Het geactualiseerde voortgangsoverzicht wordt aan het Portefeuillehoudersoverleg aangeboden.

Inzet

Om deze resultaten te behalen waren in 2009 onder andere de volgende activiteiten nodig:

- Platformfunctie: het voeren van een secretariaat voor het Portefeuillehoudersoverleg (4x) en het ambtelijke overleg Verkeer- en Vervoer (5x).
- Belangenbehartiging / beleidsadvisering met betrekking tot rijks- provinciale en overige nota's en rapporten.
- Uitvoeren van het UP - RVVP en de jaarlijkse BDU-projectenlijst (ca. € 2,5 mln.).
- Beheer en uitvoering van de CVV/OV taxi Leidse Regio, het secretariaat Bestuurscommissie, regulier overleg met de vervoerder en belangenorganisaties en het bezien van de mogelijkheden tot uitbreiding.
- Start actualisatie Regionale Verkeersmilieukaart.

4.5.2 Onderdeel Verkeersveiligheid

Doelstelling

Het voorbereiden en realiseren van concrete maatregelen die in deze regio genomen moeten worden om de verkeersveiligheid te verbeteren. In 2010 zal het aantal ziekenhuisgewonden als gevolg van verkeersongelukken zijn teruggebracht met 27% ten opzichte van 1998. Het aantal doden zal zijn teruggebracht met 34%.

Context

Het verkeersveiligheidsbeleid is gericht op kwetsbare groepen zoals (brom)fietsers- en voetgangers. Door educatieve projecten en het verbeteren van de infrastructuur wordt er naar gestreefd de verkeersveiligheid te vergroten. Ook handhaving speelt hierbij een rol. Het Verkeersveiligheidsproject Holland Rijnland heeft als belangrijkste taak activiteiten op dit terrein te faciliteren en uit te voeren. Uit efficiency- en kwaliteitsoverwegingen worden veel projecten in dit kader regionaal uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is de regionale verkeersleerkracht die een groot deel van de basisscholen in de regio bereikt. Het zou erg kostbaar en inefficiënt worden als iedere individuele gemeente of zelfs ieder basisschool dit zelf zou moeten organiseren. Ook is door de samenwerking beter aan te sluiten op de landelijke en provinciale kaders en ontwikkelingen en efficiënt gebruik te maken van ervaringen in andere Zuid-Hollandse regio's. De regio onderhoudt hiervoor de contacten, informeert de aangesloten gemeenten en initieert waar nodig onderlinge afstemming. In het kader van interim-regeling Duurzaam Veilig wordt subsidie verstrekt aan regionale initiatieven. Voorwaarde voor deze subsidie is regionale aanpak op basis van een regionaal vastgesteld meerjarenplan. De projecten zijn opgenomen in het Meerjarenplan Verkeersveiligheid Holland Rijnland 2009-2011.

Resultaten

In 2009 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Er is uitvoering gegeven aan de projecten die in het Meerjarenplan Verkeersveiligheid 2009 – 2011 zijn genoemd.
- De landelijke verkeersveiligheidscampagnes (BOB, gordel, etc) zijn op de borden langs de wegen weergegeven.
- Er zijn contracten aangegaan met circa 15 nieuwe basisscholen voor een gezamenlijke integrale aanpak van verkeersveiligheid. Verkeersleerkrachten hebben op circa 45 scholen lessen gegeven, waarvoor drie parttime verkeersleerkrachten zijn aangesteld (2 fte).
- Ook op het voortgezet onderwijs zijn educatiemethoden aangeboden en is begeleiding verzorgd. In het oog springende projecten hierbij zijn debatlessen door een jongerenorganisatie over verkeersveiligheid en een cabaretvoorstelling.
- Voor projecten voor overige leeftijdsgroepen zijn gemeenten gefaciliteerd door informatieverstrekking en (provinciale) subsidie.
- Ten aanzien van infrastructuur-aanpak zijn gemeenten gestimuleerd om samen met de scholen projecten te starten voor een verkeersveilige schoolomgeving; hierbij is ondersteuning aangeboden. Voor 2010 hebben acht regiogemeenten subsidie aangevraagd voor schoolomgevingprojecten.
- Er is een concept verkeersveiligheidsatlas opgesteld, die begin 2010 wordt afgerond.
- Het aantal ongevallen in de regio laat na een aantal jaren daling sinds 2005 weer een stijgende trend zien. Voor het jaar 2009 is het aantal dodelijke slachtoffers afgenomen ten opzichte van 2008 en het aantal ziekenhuisgewonden toegenomen.
- Voor zover bekend zijn dit jaar geen black spots aangepakt. Via de BDU subsidie heeft Holland Rijnland ervoor gezorgd dat aan de randvoorwaarden is voldaan (m.n. financiering). Via de BDU zijn geen aanvragen ingediend voor de aanpak van black spots.

Financiën

Deelprogramma Verkeer en Vervoer	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
Totaal	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	359.999	326.711	214.112	340.250	340.250
materiële kosten	1.414.423	1.724.874	1.791.501	1.514.140	1.514.140
uitvoeringsprogramma	16.870				
totale lasten	1.791.292	2.051.585	2.005.613	1.854.390	1.854.390
directe baten	1.218.227	1.313.904	923.880	704.790	704.790
bijdragen gemeenten	573.065	737.681	1.081.733	1.149.600	1.149.600

Betreft de volgende projecten:

- OV-visie
- Verkenning OV corridor Bollenstreek – Schiphol / A'dam (HOV)
- Dynamische VerkeersMaatregelen (DVM)
- RijnlandRoute (RLR)
- RijnGouwelijn-West (RGL)
- Noordelijke Ontsluiting Greenport (NOG)
- Brede Doel Uitkeringen (BDU)
- Regionaal Project Verkeersveiligheid (RPV)
- Collectief Vraagafhankelijk Vervoer Leidse Regio (CVV LR)
- Regionale Verkeers Milieu Kaart (RVMK)

Toelichting

In totaal is er binnen het deelprogramma Verkeer en Vervoer sprake van een overschrijding van € 67.867. De oorzaak is met name gelegen in een overschrijding op het project CVV LR à € 210.706. Dit wordt veroorzaakt door lager dan begrote vervoerskosten en hogere directe baten. Deze hogere directe baten zijn een gevolg van een bijdrage van de Provincie ZH aan de uitvoeringskosten van de CVV LR en door de niet begrote declaratie van de btw. Per saldo is er op het project CVV LR € 97.105 meer aan directe baten ontvangen dan was verwacht.

De overschrijdingen op de materiële kosten en indirecte kosten worden met name veroorzaakt door het project RPV. Deze hogere kosten worden gecompenseerd door de (veel) hogere ontvangen directe baten.

5. PROGRAMMA SOCIALE AGENDA

Doelstelling Holland Rijnland

Met het programma Sociale agenda ondersteunt het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland de twaalf gemeenten binnen de gelijknamige regio op het brede terrein van samenlevingsvraagstukken om te bereiken dat de kwaliteit, omvang en samenhang van voorzieningen in de regio Holland Rijnland van een goed niveau zijn.

Specifieker richt de samenwerking binnen de Sociale agenda zich op vier thema's:

- jeugd (inclusief leerplicht en onderwijs);
- participatie (arbeidsmarktbeleid, reïntegratie, educatie en inburgering);
- zorg;
- cultuur.

Binnen elk themagebied wordt op een samenhangende manier door, met en voor gemeenten gewerkt aan het waar nodig verbeteren van de kwaliteit, omvang en samenhang van voorzieningen.

Resultaten

December 2008 heeft het Algemeen bestuur van Holland Rijnland ingestemd met het aangaan van de Bestuursovereenkomst Regionale Agenda Samenleving 2009-2012. In deze overeenkomst die is ondertekend door gemeenten, Provincie Zuid Holland en samenwerkingsverband Holland Rijnland zijn meerjarenafspraken gemaakt op het terrein van:

- Zorg voor jeugdigen
- Cultuurparticipatie
- Inzet van uren tweedelijnsondersteuning door provinciale Centra Maatschappelijke Ontwikkeling
- Overgangsregeling voor twee doorlopende activiteiten vanuit de oude Regionale Agenda Samenleving 2006-2008: Alfabetisering en Wonen, zorg en welzijn.

In het kader van de Regionale Agenda Samenleving stelde de Provincie Zuid Holland voor het jaar 2009 een totaalbedrag van € 1.152.983,-- beschikbaar voor de inkoop van zorg voor jeugdigen en opvoedingsondersteuning. De provincie stelt deze middelen beschikbaar om bij te dragen aan het terugdringen van de instroom in de jeugdzorg en het bevorderen van de uitstroom. Holland Rijnland draagt zorg voor de inzet van deze middelen voor zowel Holland Rijnland als voor de Rijnstreek. In totaal gaat het voor beide regio's om een bedrag € 1.546.072,--. Voor regionale activiteiten op het terrein van cultuurparticipatie is in 2009 een bedrag van € 322.051,00 beschikbaar gesteld. De inzet van deze middelen heeft tot doel de deelname aan culturele activiteiten te verhogen.

Daarnaast is in 2009 door de provincie ruim 1200 uren ondersteuning vanuit provinciale Centra Maatschappelijke Ontwikkeling beschikbaar gesteld voor 2^e lijnsondersteuning op het terrein van jeugdbeleid en zorg en welzijn. Over de inzet van de middelen per thema wordt onder de betreffende deelprogramma's gerapporteerd.

In oktober heeft een bestuurlijk overleg met de gedeputeerde Van de Vondervoort plaatsgevonden. Hierbij is de inzet in 2009 geëvalueerd.

In 2009 zijn in het kader van de platformfunctie vijf portefeuillehouderoverleggen georganiseerd. Aan deze bijeenkomsten werd ook deelgenomen door de portefeuillehouders uit de Rijnstreek voor een deel van de agenda of voor de gehele bijeenkomst.

Naast de bestuurlijke overleggen zijn ook periodieke ambtelijke overleggen gefaciliteerd op de vier thema's van de Sociale agenda. In 2009 heeft een nieuw ambtelijk overleg zorg gestalte gekregen waarin het bestaande Wmo-overleg van Holland Rijnland alsmede het ambtelijk overleg van de GGD is samengevoegd en ook de onderwerpen verslavingszorg en maatschappelijke of vrouwenopvang kunnen worden geagendeerd (betreft taken centrumgemeente Leiden). Ambtenaren uit de Rijnstreek participeren structureel in het ambtelijk overleg Jeugd en in het Zorg-overleg.

Organisatie

De afdeling sociale agenda bestaat uit een team beleidsmedewerkers en een team leerplicht&administratie. Daarnaast valt het samenwerkingsproject Jongerenloket onder de aansturing van de manager Sociale agenda. Voor de teams leerplicht&administratie en jongerenloket zijn 2 teamleiders aangesteld. Sinds eind 2009 zijn alle medewerkers voor de backofficefuncties bij elkaar gehuisvest aan het Schuttersveld 9.

Deelprogramma's

De programmabegroting van de sociale agenda bestaat uit vijf deelprogramma's:

- jeugd;
- onderwijs;
- participatie;
- zorg;
- cultuur.

Totalen van het programma Sociale Agenda

Programma Sociale Agenda	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
totaal	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	417.693	1.725.419	2.251.441	2.070.020	2.070.020
materiële kosten	7.468.199	6.496.143	6.506.249	6.251.330	6.572.920
totale lasten	7.885.892	8.221.562	8.757.487	8.321.350	8.642.940
directe baten	6.702.082	6.992.663	6.900.942	6.582.020	6.784.610
bijdragen gemeenten	1.183.810	1.228.899	1.856.749	1.739.330	1.858.330

Toelichting

Voor de uitvoering van de begroting 2009 is een projectenboek opgesteld, welke heeft geleid tot verschuivingen van uren binnen de deelprogramma's van het programma Sociale Agenda.

In totaal is er binnen het programma Sociale Agenda sprake van een onderschrijding van € 1.581. Op de deelprogramma's Jeugd, Zorg en Cultuur is er sprake van overschrijdingen op de totale kosten die volledig worden gecompenseerd door de onderschrijdingen op de deelprogramma's Onderwijs en Participatie.

Bij de cijfers op deelprogramma niveau worden de cijfers nader toegelicht.

5.1 Deelprogramma Jeugd

Doelstelling

- Er is tijdige en adequate hulp voor gezinnen met (opvoedings-)problemen.
- Het bieden van een platform om gezamenlijk beleid te ontwikkelen en initiatieven te ontwikkelen gericht op het realiseren van een sluitend, samenhangend en goed functionerend aanbod aan informatie voor ouders en jeugdigen, opvoedingsondersteuning, preventieve jeugdzorg.

Op dit terrein wordt nauw samengewerkt met de Rijnstreek.

Resultaten

Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland ondersteunt gemeenten op het terrein van preventief jeugdbeleid door een platform voor uitwisseling van kennis en ervaringen te bieden, en met de provincie afstemming van beleid en voorzieningenaanbod te bevorderen.

In 2009 is op dit terrein nauw samengewerkt met de Rijnstreek. Het project Ketenaanpak Jeugd en de uitvoering van het thema Preventief jeugdbeleid van de Regionale Agenda Samenleving worden gezamenlijk vormgegeven. Aan ambtelijke en bestuurlijke overleggen hebben veelal ook de collega's uit de Rijnstreek deelgenomen.

Project Ketenaanpak Jeugd

In 2007 hebben gemeenten binnen Holland Rijnland en Rijnstreek, de provincie en de regionaal werkzame (jeugd)zorginstellingen afspraken gemaakt over de samenwerking over de vroegsignalering en zorgcoördinatie van zorg rondom gezinnen met een meervoudige problematiek. Naar aanleiding van dit convenant "Ketenaanpak Jeugdbeleid, jeugdzorg en gezinsondersteuning (vroegsignalering en zorgcoördinatie) Zuid-Holland Noord 2007-2010" is het project Ketenaanpak Jeugd gestart. 2009 is het jaar waarin de opbrengsten van dit project duidelijk zichtbaar worden.

In 2009 zijn binnen het project Ketenaanpak Jeugd de volgende resultaten bereikt:

- De regionale verwijfsindex Jeugdmatch is aangeschaft en geïmplementeerd bij de GGD Hollands Midden, Kwadraad, Valent JGZ en AMW, Bureau Jeugdzorg en ActiVite. Ook zijn Halt en de Raad voor de Kinderbescherming aangehaakt op JeugdMATCH. Tevens is de aansluiting op de landelijke verwijfsindex risico's jeugdigen (VIR) gerealiseerd. De verwijfsindex heeft tot doel signalen van zorg over een jeugdige of gezin te registreren en partijen met gedeelde zorgen aan elkaar te verbinden om hun aanpak te kunnen afstemmen. Jeugdmatch is operationeel sinds juni en heeft sindsdien 1676 meldingen ontvangen waarbij 73 'matches' zijn ontstaan, waarbij meerdere partijen zorgen over eenzelfde kind/gezin hebben gemeld.
- Een regionaal model voor de coördinatie van zorg en bestuurlijke doorzettingsmacht is ingevoerd; het model zorgcoördinatie geeft richting aan het coördineren van zorg in gezinnen met meervoudige problemen en voorziet in te nemen stappen wanneer de zorg stagneert of niet van de grond komt.
- Ontwikkeling en implementatie van 1 gezin 1 plan; de methode 1 gezin 1 plan is ontwikkeld in samenwerking met (professionals) van de instellingen. Steeds meer instellingen en medewerkers leren werken met deze methodiek die bedoeld is om de hulp aan een gezin zo effectief mogelijk te maken en in nauwe samenwerking met het gezin uit te voeren.
- Een regionale pedagogische visie Centrum Jeugd en Gezin is ontwikkeld; een gezamenlijke visie op opvoedingsondersteuning, de rol van ouders en de rol van instellingen vanuit het CJG.
- Een regionaal basisaanbod opvoedingsondersteuning is ontwikkeld en vastgesteld; activiteiten en projecten rond opvoeden en opgroeien; van een basisaanbod tot mogelijke plusvarianten.

- Het CJG in Leiden is geopend. Andere gemeenten zijn druk doende hun CJG vorm te geven.
- In de werkgroep CJG waar alle gemeenten zijn vertegenwoordigd wordt kennis gedeeld en wordt gewerkt aan regionale modellen of oplossingen voor bijvoorbeeld telefonische bereikbaarheid van de CJG's en gezamenlijke folders en andere communicatie-uitingen.
- Er is een besluit genomen over de invoering van een virtueel CJG: er wordt een website voor ouders aangeschaft en de jongerenwebsite www.overenuit.nl wordt omgevormd tot een virtueel CJG voor jongeren.
- Een provinciaal project om de nazorg aan jeugdzorgcliënten te verbeteren is aangehaakt bij de projectgroep Ketenaanpak. Dit traject zal in 2010 resultaten leveren.
- Om de aansluiting tussen de ketenaanpak jeugd en de ontwikkelingen onderwijs-zorg te verkrijgen heeft een aantal bijeenkomsten plaatsgevonden met de projectgroep ketenaanpak, de samenwerkingsverbanden in het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen.
- Er zijn lezingen gehouden voor professionals in onderwijs en zorg en beleidsmakers bij gemeenten gericht op het scherpen van de kritische blik op het jeugdbeleid en het bespreken van dilemma's en kansen. Er zijn voorts drie nieuwsbrieven verschenen.

Vanuit het project Ketenaanpak Jeugd is een hechte samenwerking tussen de instellingen ontstaan; een belangrijke voorwaarde voor samenwerking in de zorg en meer specifiek in de CJG's. In de afgelopen 2,5 jaar is de samenwerking tussen instellingen gegroeid en meer gericht op het nastreven van gezamenlijke doelen.

Afspraken over bovengenoemde trajecten en werkwijzen tussen gemeenten en instellingen zijn bezegeld in een nieuwe convenant dat op 27 oktober 2009 in het gemeentehuis in Oegstgeest is getekend. Het ministerie van Jeugd en Gezin was hier ook bij aanwezig en tekende de aansluitingsovereenkomst van de Regionale Verwijsindex JeugdMATCH met de landelijke verwijsindex risicjongeren.

Om de voortgang en de samenhang van de trajecten te bewaken is de coördinatie bij Holland Rijnland neergelegd: ambtelijk wordt de voorzitter van de projectgroep geleverd en praktische ondersteuning van de projectgroep wordt ingehuurd. Daarnaast is de nodige ondersteuning voor de 3 trajecten ingehuurd om de gemeenten bij de complexe implementatie- en ontwikkelingsvraagstukken te helpen. Elk traject wordt getrokken door een gemeente (Alphen aan den Rijn, Katwijk en Leiden) en werkt met een werkgroep waarin vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en een aantal gemeenten deelnemen. De kosten in 2009 zijn betaald uit de subsidie van de provincie Zuid-Holland in het kader van de Regionale Agenda samenleving thema Preventief Jeugdbeleid.

Regionale Agenda Samenleving 2009-2012

Begin april 2009 is de bestuursovereenkomst inzake de Regionale Agenda Samenleving 2009-2012 getekend door de provincie, de 12 gemeenten en Holland Rijnland. De provincie heeft gekozen voor twee speerpunten:

1. terugdringen van de instroom en versnellen van de uitstroom uit de geïndiceerde jeugdzorg door het voorliggende veld te versterken,
2. versterken van de samenwerking op het terrein van cultuureducatie en –participatie.

De provincie stelt in 2009 € 1.152.983,-- beschikbaar voor het inkopen van minimaal 5.765 uren licht ambulante hulp voor jeugdigen en hun gezinnen. Op basis van de uitgangspunten van het project Ketenaanpak jeugd is in overleg met gemeenten en zorginstellingen een voorstel voor de besteding van de middelen gemaakt.

Eind 2008 is een subsidieaanvraag voor de inzet van deze middelen gestuurd naar de provincie. Na groen licht van de provincie in april zijn de uitvoerende zorginstellingen gesubsidieerd.

De middelen zijn ingezet voor de volgende activiteiten, met tussen haakjes de uitvoerende instellingen:

- Begeleiding Risicogezinnen ' ReSet' (Activite en Valent)
- Eigen Kracht conferenties (GGD Hollands Midden en Eigen Kracht Centrale)
- Invoering Home-Start in de gehele regio (Humanitas)
- Jeugd Maatschappelijk Werk (Kwadraad en Valent)
- Basiszorgcoördinatie Kwetsbare Kinderen (GGD Hollands Midden)
- Opvoedingsondersteuning Triple P niveau 3 (GGD Hollands Midden)
- Hulp aan leerlingen met ernstige gedragsproblemen (Cardea)
- Uitvoering project Ketenaanpak Jeugd
- Jongerenwebsite Overenuit.nl
- Cursussen Triple P voor CJG medewerkers

Hoewel de subsidiëring van de instellingen pas in mei plaats heeft gevonden, zijn de activiteiten met voortvarendheid opgepakt en uitgevoerd. De in de regio of meeste gemeenten onbekende activiteiten Eigen Kracht Conferenties, Home-Start en Jeugd Maatschappelijk Werk hebben een aanloopperiode nodig gehad om op volle sterkte te komen.

De afspraak met de provincie om minimaal 5.765 uren licht ambulante hulp in te kopen wordt nagekomen.

In het kader van de RAS kunnen ook uren ingezet worden door de provinciale steunfunctieorganisaties JSO en PJ Partners ter ondersteuning van de gemeentelijke opgaven op het gebied van Jeugd. In 2009 is ingezet op de volgende onderwerpen:

- Signaleringscursussen voor leerkrachten in het basisonderwijs en leidsters van peuterspeelzalen in het kader van RAAK.
- Uitwerken Basisaanbod Opvoedondersteuning
- Uitwerken Implementatie Triple P
- Ondersteuning (sub)werkgroepen CJG en individuele gemeenten in hun CJG-ontwikkeling
- Ondersteuning project Ketenaanpak Jeugdbeleid-Jeugdzorg
- Ondersteuning opzetten ZAT's bij ROC Leiden
- Ondersteuning ZAT-regiegroep.

Financiën

Deelprogramma Jeugd	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	116.278	179.477	158.282	70.640	70.640
materiële kosten	725.074	1.616.426	1.177.983	210.650	1.197.980
totale lasten	841.352	1.795.903	1.336.265	281.290	1.268.620
directe baten	720.634	1.589.955	1.227.983	210.650	1.227.980
bijdragen gemeenten	120.718	205.948	108.282	70.640	40.640

Betreft de volgende projecten:

- Regionale Agenda Samenleving 2006-2008 (RAS)
- RAS Jeugd 2009-2012
- Ketenaanpak Jeugd
- Ambtelijk platform Jeugd

Toelichting

Als gevolg van extra gemaakte uren zijn de indirecte kosten hoger dan voorzien. De totale kosten op het deelprogramma Jeugd zijn met € 67.642 overschreden.

5.2 Deelprogramma Onderwijs

Doelstelling

Zoveel mogelijk jongeren in Holland Rijnland behalen een startkwalificatie. Daartoe wordt ingezet op de volgende doelstellingen:

- minder ongeoorloofd schoolverzuim,
- minder voortijdig schoolverlaten en voortijdig schoolverlaters gaan terug naar school,
- passend onderwijs voor kinderen die geïndiceerd worden voor speciaal onderwijs.

Bij Holland Rijnland is sinds 2007 het Regionaal Bureau Leerplicht ondergebracht. Daarmee is Holland Rijnland verantwoordelijk voor de leerplichtfunctie en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaten (RMC-functie). De primaire taak van de leerplichtfunctie is het op eenduidige wijze toezicht houden op naleving van de Leerplichtwet, met als doel het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Per 1 augustus 2007 is de kwalificatieplicht ingevoerd voor leerlingen tot 18 jaar. Deze kwalificatieplicht houdt in dat jongeren tot hun 18e jaar volledig leerplichtig zijn zolang zij nog geen startkwalificatie hebben behaald. Een startkwalificatie is een diploma op mbo-2, havo- of vwo-niveau. Het rijk heeft voor de handhaving hiervan extra middelen ter beschikking gesteld via de gemeenten die contactgemeente zijn voor de RMC-functie – dit is voor Holland Rijnland de gemeente Leiden. Deze middelen zijn binnen het Regionaal Bureau Leerplicht ingezet om drie extra leerplichtambtenaren aan te stellen.

De taken van de RMC-functie zijn:

- het verzamelen en registreren van informatie inzake voortijdig schoolverlaten alsmede het rapporteren hierover;
- het ontwikkelen en coördineren van beleid gericht op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten;
- het bieden van trajectbegeleiding aan voortijdig schoolverlaters gericht op het terugleiden naar onderwijs. De beschikbare formatie hiervoor wordt ingezet in het Jongerenloket. Van voortijdig schoolverlaten wordt gesproken indien een jongere (tot 23 jaar) de school heeft verlaten zonder een startkwalificatie. Een startkwalificatie is een diploma op mbo-2, havo of vwo-niveau.

Resultaten

Leerlingenadministratie

In het AB van juni 2007 is in het kader van de aanpak van voortijdig schoolverlaten een plan vastgesteld om de registratie van leerplichtigen en voortijdige schoolverlaters door het RBL te verbeteren. Onderdeel hiervan was de overheveling van de gemeentelijke leerlingenadministraties naar het RBL Holland Rijnland. In 2008 en 2009 zijn alle leerlingenadministraties overgeheveld. Vanaf begin 2009 biedt het Regionaal Bureau Leerplicht één regionaal loket voor alle scholen waar zowel in- en uitschrijvingen, verzuim als voortijdig schoolverlaten kan worden gemeld.

Sinds eind 2008 heeft het Regionaal Bureau Leerplicht een aansluiting op het GBA waarmee het zicht op de leerplichtige jeugd sluitend is. Knelpunt is nog dat het rijk geen verstrekking van GBA-gegevens toestaat voor de leeftijdsgroep 18-23 jarigen, de doelgroep voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaters.

Per januari 2009 waren er 60.702 kinderen in Holland Rijnland in de leerplichtige leeftijd van 5 t/m 17 jaar.

Bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, voorheen InformatieBeheerGroep) is gewerkt aan de landelijke invoering van een digitaal loket voor het melden van verzuim en voortijdig schoolverlaten, zodat VO-scholen en MBO-instellingen verzuim voortaan landelijk op één plek kunnen melden. Holland Rijnland is, als tweede regio in het land, in september 2008 aangesloten op het loket. Vanaf 1 september 2009 is het melden van verzuim via het DUO-loket verplicht. Vooral voor de MBO-instellingen biedt dit een grote vereenvoudiging van het melden van verzuim. Knelpunt voor het Regionaal Bureau Leerplicht is nog dat de digitale meldformulieren onvoldoende informatie geven, wat de administratieve last verhoogt.

Leerplichthandhaving

In de afgelopen jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest op leerplichtterrein, maar ook op het aanpalende terrein van preventief jeugdbeleid. Deze ontwikkelingen versterkten de vraag om een heldere visie op de leerplichtfunctie.

Het RBL heeft deze visie in 2009 verwoord in een beleidsplan leerplicht voor de periode 2009 t/m 2012. In het beleidsplan wordt beschreven op welke wijze het RBL invulling geeft aan de leerplichttaken en samenwerkt met de verschillende ketenpartners, en waar de verschillende verantwoordelijkheden liggen. Het beleidsplan heeft alleen betrekking op de leerplichtfunctie. Hieronder valt ook de behandeling van voortijdig schoolverlaters, voor zover zij nog leerplichtig of kwalificatieplichtig zijn (dus tot hun 18^e verjaardag).

Het beleidsplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de leerplichtambtenaren en de ketenpartners van het RBL. Er zijn enkele visiedagen georganiseerd, eerst met de eigen medewerkers, vervolgens met de justitiële ketenpartners (Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en Halt), met Bureau Jeugdzorg en met het onderwijs

In het beleidsplan heeft het RBL haar missie, visie en speerpunten geformuleerd. Ten eerste kiest het RBL voor een meer handhavende rol naar ouders, jongeren én scholen toe. De scholen zullen, in samenwerking met de Onderwijsinspectie, er meer op aangesproken worden dat zij een goed verzuimbeleid en verzuimregistratie voeren, jongeren binnenboord moeten houden en passend onderwijs moeten bieden. Ook zal het RBL ketenpartners bij justitie en in de zorg meer gaan aanspreken op doorlooptijden en gezamenlijke aanpak

In het schooljaar 2008/2009 heeft het Regionaal Bureau Leerplicht met 2.131 leerlingen te maken gehad. In 1.008 gevallen was er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim.

In 22 gevallen ging het om absoluut verzuim, dat wil zeggen dat een leerplichtige helemaal niet ingeschreven staat op een school. In 221 gevallen ging het om luxe verzuim, meestal vakantie buiten de schoolvakantie om. In 765 gevallen ging het om ander verzuim. Er zijn in het schooljaar 2008/2009 in totaal 166 processen-verbaal voor verzuim opgemaakt.

In het jaarverslag 2008/2009 wordt nader verslag gedaan over de resultaten van het Regionaal Bureau Leerplicht.

Eind 2009 is gestart met de invoering van een nieuw werkprocesondersteunend registratiesysteem. Met dit systeem wordt het mogelijk de complete dossiers op afstand te raadplegen en te bewerken en wordt het eenvoudiger om rapportages en analyses van de prestaties van het Regionaal Bureau Leerplicht te maken.

Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC)

De RMC-taken worden uitgevoerd in opdracht van de gemeente Leiden, die hiervoor de middelen van het rijk krijgt. RMC-functie valt uiteen in drie onderdelen: registratie, beleid en begeleiding.

Het registreren van voortijdige schoolverlaters maakt integraal onderdeel uit van de gehele administratieve taakuitoefening van het RBL Holland Rijnland.

De beleidsmatige en coördinerende taak maakt onderdeel uit van het beleidsonderdeel van de Sociale agenda van Holland Rijnland.

De begeleiding van voortijdig schoolverlaters geschiedt door trajectbegeleiders die deze taak uitvoeren binnen het Jongerenloket Holland Rijnland. Het RBL had eind 2009 2,7 fte trajectbegeleiders die voortijdig schoolverlaters begeleiden.

Eind schooljaar 2008/2009 stonden er 2.772 voortijdig schoolverlaters bij het RBL geregistreerd. Afgezet ten opzichte van 2007/2008 is het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters met ruim 7% gedaald. Het totale aantal voortijdig schoolverlaters is nagenoeg gelijk gebleven. Hierbij moet opgemerkt worden dat de regio is uitgebreid met Jacobswoude (via de fusie met Alkemade tot de nieuwe gemeente Kaag en Braassem).

Met deze resultaten worden de rijksdoelstellingen echter niet bereikt. De afspraken tussen onderwijspartijen en rijk in het kader van het convenant Voortijdig schoolverlaten zijn dat in de periode 2008-2012 een totale reductie van 40% wordt bereikt ten opzichte van het schooljaar 2005/2006.

In onderstaand schema is het resultaat van het schooljaar 2008/2009 te zien. Het totale aantal voortijdig schoolverlaters behelst alle jongeren die gedurende het schooljaar of reeds in eerdere schooljaren zijn uitgevallen. Een deel daarvan is gedurende het schooljaar echter weer met een opleiding gestart of behoort door verhuizing of het bereiken van de leeftijd van 23 jaar niet meer tot de doelgroep.

	Oud (voor 2008/2009)	Nieuw in 2008/2009	Totaal in 2008/2009	Oud (voor 2007/2008)	Nieuw in 2007/2008	Totaal 2007/2008
Totaal	2.759	1.366	4.125	2.793	1.475	4.268
Vsv-af			1.353			1.529
Resultaat			2.772			2.739

Beleidsmatige ontwikkelingen voortijdig schoolverlaten

Op 6 juni 2008 hebben de onderwijsinstellingen in Holland Rijnland, RMC-gemeente Leiden en het rijk het convenant Voortijdig schoolverlaten afgesloten. Holland Rijnland heeft de totstandkoming van het convenant gecoördineerd. Doelstelling van het convenant is het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in schooljaar 2010/2011 met 40% gereduceerd te hebben ten opzichte van 2005/2006 (volgens tellingen van het landelijke CFI). Per verminderde voortijdig schoolverlater ontvangen scholen op jaarbasis € 2.000,- ter financiering van de in het convenant opgenomen maatregelen ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten.

Daarnaast stelt het rijk subsidies onderwijsprogramma's beschikbaar voor VSV-maatregelen op regionaal niveau. In 2008-2009 is € 554.839,- besteed aan drie maatregelen: orthopedagogische deskundigheid in het voortgezet onderwijs, schoolmaatschappelijk werk, en Work-skills (een motivatieprogramma voor dreigend voortijdig schoolverlaters).

Subsidieaanvraag onderwijsprogramma's 2010-2011

In 2009 is veel inzet gepleegd om met de onderwijspartijen een nieuwe subsidieaanvraag onderwijsprogramma's 2010-2011 op te stellen. In deze subsidie-aanvraag diende meer aandacht naar maatregelen in het mbo uit te gaan dan in de vorige periode was gedaan. In het mbo is de uitval immers substantieel groter dan in het voortgezet onderwijs. Bovendien dient een inhaalslag gemaakt te worden, omdat er onvoldoende daling van het aantal voortijdig schoolverlaters is gerealiseerd. In de subsidieaanvraag onderwijsprogramma's 2010-2011 zijn de volgende maatregelen opgenomen:

- Digitaal plaatsingssysteem Voroc t.b.v. overgang voortgezet onderwijs naar mbo;
- Loopbaandenken t.b.v. juiste studiekeuze;

- Opvanggroep mbo voor leerlingen die de verkeerde studiekeuze gemaakt hebben;
- Presentieaanjager mbo;
- Interne zorgstructuur ROC Leiden ("leerproces in goede banen");
- Ondersteuning scholen voortgezet onderwijs (o.a. orthopedagogisch);
- Schoolmaatschappelijk werk in het voortgezet onderwijs.

Het totaal aangevraagd subsidiebedrag bedraagt € 1.129.033,-. Daarnaast wordt € 185.210,- gefinancierd door de gemeente Leiden uit het W-deel van de WWB en wordt de onderbesteding 2008-2009 ad € 46.377,- ingezet. Begin 2010 wordt de beschikking van het ministerie van OCW verwacht. Voorgesteld is om uit de middelen die in het actieplan jeugdwerkloosheid beschikbaar zijn nog twee maatregelen te financieren: workskills (motivatieprogramma voor dreigende uitvallers) ad € 328.560,- en loopbaandenken ad € 172.900,- (een deel wordt al gefinancierd uit de rijksmiddelen).

Meerjarenprogramma voortijdig schoolverlaten

Doelstelling voor 2009 was vooruitlopend op de nieuw op te stellen subsidieaanvraag voor onderwijsprogramma's 2010-2011 een meerjarenprogramma voortijdig schoolverlaten op te stellen. Dit is helaas niet gelukt daar discussies over financiering van de gewenste zorg in en om de scholen alsmede het opstellen van de nieuwe subsidieaanvraag meer tijd bleken te vergen dan gepland.

In 2010 wordt dit opnieuw opgepakt. Ook is een beleidsplan RMC in de maak.

Jongerenloket

Per 1 januari 2008 is Holland Rijnland verantwoordelijk voor het Jongerenloket voor Onderwijs en werk. In het jongerenloket werken trajectbegeleiders van Regionaal Bureau Leerplicht, sociale diensten, UWV WERKbedrijf, ROC Leiden en ROC ID College samen om voortijdige schoolverlaters te begeleiden naar onderwijs of – indien onderwijs niet haalbaar blijkt – werk. Ook worden leerlingen indien nodig geholpen met het vinden van een stage- of werkplek die nodig is voor de opleiding. Het jongerenloket was aanvankelijk een project voor de duur van twee jaar. Er is besloten het project te verlengen tot eind 2011. Doelstellingen voor deze periode waren:

- de werkwijze van het jongerenloket te professionaliseren, een aanpak te ontwikkelen waarbij jongeren goed bereikt worden en met resultaat begeleid worden,
- jaarlijks 800 jongeren te begeleiden, waarvan er 480 succesvol geplaatst worden op onderwijs (BOL en BBL), werken en leren, werk of zorg.

Het Jongerenloket heeft inloopklokken bij UWV WERKbedrijf Leiden en Lisse.

Resultaten Jongerenloket in 2009

	2008	2009
Gestarte trajecten	547	846
Geplaatst	338	636
<i>definitief</i>		491
<i>nog in nazorg</i>		145
Geplaatst t.o.v. gestart	62%	75%

Voorts zijn de volgende zaken vermeldenswaardig:

- Outreachende werkwijze is verder ontwikkeld; jongeren worden steeds meer actief telefonisch benaderd, indien nodig ook huisbezoeken en afspraken buiten kantooruren;
- Afspraken met ROC's gemaakt die jongeren bij (dreigende) uitval middels warme overdracht aanmelden bij het Jongerenloket;

- Het Jongerenloket wordt door het RBL ingezet voor leerplichtige jongeren die een (tijdelijk) alternatief traject volgen in afwachting van of ter oriëntatie op een onderwijsplek;
- De trajectbegeleiders van het Jongerenloket zijn gestart met een scholing in oplossingsgericht werken met jongeren. Dit leertraject zal in tot in 2010 worden voortgezet;
- Sinds 2009 kan het Jongerenloket naast de loketten bij het UWV in Leiden en Lisse op enkele dagdelen gebruik maken van spreekkamers in Hillegom, Katwijk en Noordwijk. Daarnaast kunnen gesprekken op de mbo-instellingen worden gevoerd;

Nieuwe samenwerkingsovereenkomst jongerenloket

De samenwerkingsovereenkomst jongerenloket was afgesloten voor 2008 en 2009. Begin 2009 is besloten het jongerenloket met 2 jaar te verlengen tot en met 2011.

Begin 2010 is een nieuwe overeenkomst voor één jaar afgesloten omdat op twee onderdelen nog onduidelijkheden bestaan:

- Per 1 oktober 2009 is de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) is ingevoerd. Deze wet vervangt de WWB voor jongeren tot 27 jaar. Gemeenten en het jongerenloket hebben nog niet helder welke rol het jongerenloket dient te spelen in de uitvoering van de WIJ. Gemeenten en jongerenloket zullen hier in 2010 nadere afspraken over maken.
- ROC Leiden en ROC ID College hebben kenbaar gemaakt dat zij de bijdrage van de ROC's middels detachering van personeel willen heroverwegen. Zij willen tevens nadere afspraken maken over de inzet een meer preventieve inzet van het jongerenloket in de (interne zorgstructuur van de) ROC's.

Regiegroep Voortijdig Schoolverlaten

Holland Rijnland ondersteunt een regiegroep VSV, bestaande uit bestuurders van gemeenten, ROC's, samenwerkingsverbanden Voortgezet onderwijs en managers van het UWV. In de Regiegroep komt het brede beleid op het terrein van voortijdig schoolverlaten als ook het Jongerenloket aan de orde. In 2009 is de regiegroep VSV zeven maal bijeen geweest.

Financiën

Deelprogramma Onderwijs	Rekening 2007	Rekening 2008	Rekening 2009	Begroting 2009	Begroting na wijziging 2009
indirecte kosten	64.098	1.324.757	1.849.787	1.744.590	1.744.590
materiële kosten	1.270.655	428.115	628.229	644.360	841.860
totale lasten	1.334.754	1.752.872	2.478.016	2.388.950	2.586.450
directe baten	600.388	1.009.334	1.041.867	1.045.530	1.124.030
bijdragen gemeenten	734.366	743.538	1.436.149	1.343.420	1.462.420

Betreft de volgende projecten:

- Programmagelden vroegtijdig schoolverlater (VSV)
- Meerjarenprogramma VSV
- Regionaal Bureau Leerplicht (RBL)
- Jongerenloket
- Ambtelijk platform Onderwijs

Toelichting

De hogere indirecte kosten van € 105.197 zijn een gevolg van een uitbreiding van het aantal medewerkers bij het RBL met de gemeente Kaag en Braassem per 1 januari 2009 en de gemeente Noordwijkerhout per 1 augustus 2009. Daar staat tegenover een kostenbesparing op de materiële kosten van € 213.631.

5.3 Deelprogramma Participatie

Doelstelling

- Betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en vice versa.
- Minder mensen afhankelijk van een uitkering.
- Een groter deel van de uitkeringsgerechtigden bezig met educatieve trajecten.

Prestaties:

- het bieden van een platform om gezamenlijk beleid en initiatieven te ontwikkelen gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie van de inwoners in Holland Rijnland.
- het aanbieden van educatieve trajecten.

Resultaten

Inkoop educatietrajecten

Holland Rijnland verzorgt sinds 2005 de inkoop van educatietrajecten voor de hele regio. In het kader van de volwasseneneducatie (VE) worden deze trajecten verplicht ingekocht bij de Regionale Opleidingscentra (ROC's). De gezamenlijke inkoop maakt het mogelijk om voor relatief kleine doelgroepen in de afzonderlijke gemeenten aanbod te realiseren.

Om vraaggericht te werken en aan te sluiten op andere beleidsterreinen is in 2007 een inkoopberaad educatie ingesteld. Vanaf 2008 is er in de regio een ambtelijk overleg Participatie die de taak van het inkoopberaad heeft overgenomen. Samen met de gemeenten en ROC's is de inzet van de middelen voor VE voorbereid en uitgevoerd. Dit heeft in 2009 geresulteerd in:

- 284 trajecten Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs (VAVO)
- 2.114 trajecten Basiseducatie (BE)
- 804 trajecten Nederlands als Tweede Taal (NT2)
- 645 lokale vraaggerichte trajecten

In totaal zijn er 3.847 trajecten uitgevoerd in 2009. In 2008 waren er 2.341 trajecten uitgevoerd. In 2009 zijn dus ruim 60% meer trajecten uitgevoerd! Een verklaring hiervoor is dat er in 2009 extra middelen konden worden ingezet uit reserves van 2007 en 2008. Deze hoge reserves zijn ontstaan door de terugloop van de instroom van NT2-deelnemers vanwege de invoering van de Wet Inburgering (WI) per 1 januari 2007.

Met deze extra middelen zijn er veel trajecten uitgevoerd in samenwerking met de gemeenten ter voorbereiding op inburgering. Daarnaast hebben er ook meer vraaggerichte trajecten plaatsgevonden in overleg met gemeenten en maatschappelijke instellingen.

Wet Participatiebudget

Per 1 januari 2009 is de wet Participatiebudget ingevoerd. Hiermee worden de gemeentelijke middelen voor re-integratie (WWB-werkdeel), inburgering (WI) en Volwasseneneducatie (WEB) gebundeld in één participatiebudget.

Het jaar 2009 is als overgangsjaar gebruikt voor de praktische en organisatorische invoering van de Wet Participatiebudget. De werkgroep voorbereiding Wet Participatiebudget heeft hiervoor in 2009 een handreiking ontwikkeld voor de gemeenten.

Holland Rijnland heeft 2009 de regionale inkoop van VE voortgezet. De middelen voor inburgering en re-integratie werden lokaal en subregionaal aanbesteed.

Oorspronkelijk zouden de middelen voor educatie vanaf 1 januari 2010 ook inzetbaar zijn voor inburgering en re-integratie en vanaf 2011 ook bij andere aanbieders dan de ROC's. De staatssecretaris van OCW heeft in september 2009 de gemeenten meegedeeld dat er een wetswijziging is voorgesteld om tot en met 2012 de middelen voor educatie te oormerken voor alleen educatie en deze alleen in te kunnen zetten bij de ROC's. De gemeenten hebben daarom besloten om de regionale inkoop van VE voort te zetten tot en met 2012.

Afronding WIN

Tot en met eind 2006 heeft Holland Rijnland de inkoop van trajecten en financiële taken in het kader van de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) uitgevoerd voor de Duin- en Bollenstreek. Vanaf 1 januari 2007 was de (WIN) niet meer van kracht.

De inburgering is verder gegaan onder het inburgeringsstelsel van de Wet Inburgering. Er zijn in 2008 nog wel een aantal taken uitgevoerd voor de verantwoording van de WIN 2006 die de gemeenten vóór 15 juli 2009 rechtstreeks moeten verantwoorden naar het rijk. Hiervoor heeft Holland Rijnland deelnemersdossiers verzameld voor de verantwoording door de gemeenten. In 2008 en 2009 is er afgerekend met de ROC's.

Overgangsregeling Regionale Agenda Samenleving 2009

Sinds 2005 wordt de wervingscampagne 'Maak een nieuwe start' in de regio uitgevoerd. Het belangrijkste doel van Maak een nieuwe start! is zoveel mogelijk laaggeletterde Nederlanders in de regio Holland Rijnland de kans bieden beter te leren lezen, schrijven en rekenen. Het project informeert het algemene publiek, waaronder de naasten van laaggeletterden, en professionele verwijzers zoals medewerkers van gemeenten, bibliotheken en vele maatschappelijke instellingen over de problemen van laaggeletterden en de scholingsmogelijkheden en betreft hen in de aanpak van laaggeletterdheid in de regio Holland Rijnland. Door meer bekendheid, beoogt het project meer cursisten te trekken. In 2009 zijn er mede door deze wervingscampagne 84 nieuwe deelnemers ingestroomd in de alfabetiseringscursussen Lezen en Schrijven.

Het project wordt uitgevoerd door ROC Leiden en ID College Lisse/Katwijk.

Dit project werd vanaf 2007 medegefinancierd uit de middelen uit de RAS 2006-2008 van de provincie. Met een overgangsregeling van de provincie is het project in 2009 gedeeltelijk gefinancierd. Andere financieringsbronnen waren de middelen voor volwasseneneducatie van de regio en educatiemiddelen van de gemeente Leiden. In 2010 kunnen voor dit project alleen middelen worden ingezet uit de middelen van volwasseneneducatie en middelen van de gemeente Leiden.

Regionaal arbeidsmarktbeleid

Het regionale arbeidsmarktbeleid is door het DB en de portefeuillehouders van de Sociale Agenda benoemd tot een van de regionale speerpunten. Holland Rijnland zou een regisserende rol moeten hebben in het verbinden van partijen, agendasetting en bewegen tot uitvoering van initiatieven en arrangementen. Belangrijkste speerpunt is hierbij het verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Dit wordt mede ingevuld door het faciliteren van de platformfunctie, waartoe aansluiting is gezocht bij het regionaal platform arbeidsmarkt Rijn Gouwe (RPA). Het AB heeft in 2009 ingestemd met het financieel bijdragen aan het RPA in 2009 en 2010. In het Regionaal Platform Arbeidsmarkt Rijn-Gouwe is een groot aantal partijen vertegenwoordigd op het niveau van Holland Rijnland, Rijnstreek en Midden-Holland: gemeenten, onderwijsinstellingen, werkgevers en werknemersorganisaties.

Begin 2009 is een regionale arbeidsmarktagenda 2009 opgesteld. Hierin zijn drie speerpunten opgenomen, waarbij telkens één partij aangewezen is als trekker van dit speerpunt:

1. Re-integratie en mobiliteit (coördinatie door de gemeente Leiden):
 2. Voortijdig schoolverlaten (coördinatie door Holland Rijnland):
 3. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (inzet RPA Rijn Gouwe)
-

Actieplan jeugdwerkloosheid

Sinds 2008 verkeert Nederland in een economische recessie. In 2009 waren de verwachtingen omtrent de stijging van de werkloosheid zo hoog, dat het Kabinet als één van de maatregelen om de recessie het hoofd te bieden, heeft besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor de aanpak van jeugdwerkloosheid. Hiermee wil het Kabinet voorkomen dat –net als in de jaren tachtig van de vorige eeuw– een grote groep mensen structureel afstand oploopt tot de arbeidsmarkt. Gezien de verwachte tekorten na de recessie, onder andere door de massale pensionering van de babyboomgeneratie, wil het kabinet investeren in de instromers op de arbeidsmarkt: jongeren tot 27 jaar. Zij heeft daarbij gekozen voor een regionale aanpak, omdat bij het operationaliseren van arbeidsmarktbeleid door onderwijs, bedrijfsleven en ketenpartners steeds meer voor de schaal van de regio gekozen wordt. De gemeenten die een UWV-plusvestiging huisvesten, is gevraagd het initiatief in de regio op zich te nemen om namens alle betrokken partijen een actieplan jeugdwerkloosheid op te stellen. Op basis van dit actieplan stelt het Rijk in 2009, 2010 en 2011 middelen beschikbaar om jeugdwerkloosheid terug te dringen en te voorkomen.

De gemeente Leiden heeft op 1 september 2009 het actieplan jeugdwerkloosheid Holland Rijnland en Rijnstreek ingediend. Holland Rijnland en de Rijnstreek vormen samen het voedingsgebied van UWV-plusvestiging Leiden (met dependances in de duin- en Bollenstreek (Lisse) en Rijnstreek (Alphen aan den Rijn)). Het actieplan is in een periode van zes weken tijdens het zomerreces opgesteld. De tijdsspanne om het actieplan op te stellen was zo kort, en de beschikbaarheid van relevante partijen zo beperkt, dat er een plan op hoofdlijnen is ingediend. Lopende de uitvoering van het actieplan zullen maatregelen verder uitgewerkt moeten worden en op effectiviteit worden beoordeeld.

In de loop van september werd bekend dat het actieplan was geakkordeerd door het Rijk. Inmiddels is een projectorganisatie ingericht waar Holland Rijnland in participeert. Vanuit het actieplan worden ingezet op het creëren van voldoende stage- en leerwerkplekken voor jongeren. Dit gebeurt onder andere door het matchingsoffensief van UWV Werkbedrijf, waarbij jongeren gekoppeld worden aan leerwerkbanen in het bedrijfsleven. Het school-ex programma van de ROC's houdt jongeren juist langer op school waardoor jongeren beter gekwalificeerd uitstromen naar de arbeidsmarkt. Door middel van loonkostensubsidies heeft bouwopleiding Rijnland een jongerenpool kunnen oprichten waardoor deze jongeren hun BBL-opleiding (werkend leren) kunnen afmaken. Tenslotte wordt de formatie van het Jongerenloket uitgebreid om meer jongeren te kunnen begeleiden naar onderwijs of werk.

Leerwegen in Rijnland

Naast het RPA is Holland Rijnland aangesloten bij Leerwegen in Rijnland (LiR). Dit is een platform waarin vertegenwoordigers van onderwijs, ondernemers en overheid in de regio Holland Rijnland deelnemen. LiR heeft niet zoals het RPA personeel beleids capaciteit in dienst, maar functioneert als netwerkorganisatie. In 2009 heeft er een structuurdiscussie plaatsgevonden over het functioneren van LiR, waarbij nauwere samenwerking met het RPA werd voorgestaan. Dit heeft nog niet tot besluitvorming geleid.

Vanuit LiR is eind 2009 het initiatief opgenomen om het groen-onderwijs (vmbo en mbo) in de regio te stimuleren. Veel bedrijven in de greenport Bollenstreek hebben (op termijn) te weinig voldoende geschoold personeel. De sector wordt steeds technischer, en stelt hogere eisen aan haar medewerkers. Tegelijkertijd neemt het aantal jongeren dat groen onderwijs volgt af. Dit is een bedreiging voor het voortbestaan van de sector. In het kader van de subsidieregeling 'een leven lang leren' van de provincie wordt een aanvraag opgesteld voor 2010 en 2011 om activiteiten te ontplooiën die het groen onderwijs in de regio moet stimuleren.

Financiën

Deelprogramma Participatie	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	168.229	150.028	156.742	182.460	182.460
materiële kosten	5.401.670	4.120.502	4.250.143	5.248.820	4.173.080
totale lasten	5.569.899	4.270.530	4.406.885	5.431.280	4.355.540
directe baten	5.310.259	4.116.020	4.202.200	5.178.340	4.072.600
bijdragen gemeenten	259.640	154.510	204.685	252.940	282.940

Betreft de volgende projecten:

- Invoering participatiefonds
- Afwikkeling Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN)
- Inkoop Volwasseneneducatie
- Regionaal Arbeidsmarktbeleid
- Inkoopberaad EIR
- Ambtelijk platform Participatie

Toelichting

Het verschil tussen de geraamde en werkelijke directe baten wordt veroorzaakt door de indexering rijksbijdrage Volwasseneneducatie van € 129.600,--. Dit bedrag is volledig overgemaakt aan het ROC Leiden en het ID College.

Onder de materiële kosten worden de projectkosten Sociale Agenda verantwoord. Op deze kosten is een onderschrijding van € 53.000. Op het deelprogramma Cultuur zijn de kosten van de culturele aanjager verantwoord. De overschrijding hierop wordt gedekt uit de onderschrijding op de projectkosten Sociale Agenda.

Per saldo is er een onderschrijding op dit deelprogramma van € 78.255.

5.4 Deelprogramma Zorg

Doelstelling

- Mensen met een zorgbehoefte kunnen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving blijven wonen.
- Voldoende voorzieningen voor maatschappelijk kwetsbare mensen.

Prestatie: Het samenwerkingsorgaan biedt een platform aan gemeenten om het gemeentelijke en bovenlokale beleid op het gebied van zorg en welzijn af te stemmen. Daarmee draagt het samenwerkingsorgaan bij aan het realiseren van een voldoende aanbod van zorg en welzijnsvoorzieningen om te bereiken dat mensen met een zorgbehoefte zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te kunnen blijven wonen. Verder bevordert het samenwerkingsorgaan daarmee het realiseren van een voldoende aanbod aan voorzieningen voor maatschappelijk kwetsbare mensen om de instroom in maatschappelijke opvang te beperken en de uitstroom te bevorderen.

Resultaten

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De regionale samenwerking heeft zich geconcentreerd op drie onderdelen van de Wmo:

1. De voormalige AWBZ subsidieregelingen.
2. De Openbare Geestelijke gezondheidszorg.
3. De pakketwijzigingen AWBZ

1. De voormalige AWBZ subsidieregelingen:

Met de invoering van de Wmo zijn een aantal subsidieregelingen uit de AWBZ overgeheveld naar de gemeenten. Met deze subsidieregelingen worden een aantal regionale voorzieningen in stand gehouden. Het gaat daarbij om:

- Zorgvernieuwingsprojecten geestelijke gezondheidszorg
- Collectieve GGZ preventie

De gemeente Leiden voert deze regelingen namens de regio's Holland Rijnland en Rijnstreek-beraad uit.

Het was oorspronkelijk de bedoeling om ook de vrijwillige thuiszorg en de mantelzorgondersteuning regionaal te financieren. In 2009 heeft het Portefeuillehoudersoverleg besloten om hier geen regionale afspraken over te maken. De vrijwillige thuiszorg en de mantelzorgondersteuning worden vanaf 2010 door individuele gemeenten of groepen gemeenten binnen Zuid-Holland Noord gefinancierd.

2. De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ):

De gemeente Leiden is door het rijk aangewezen als centrumgemeente om voor de regio Zuid-Holland Noord voorzieningen op het terrein van de verslavingszorg en zorg voor dak- en thuislozen in stand te houden. Met de invoering van de Wmo hebben de overige gemeenten in de regio meer nadrukkelijk een rol in de OGGZ gekregen. Regionaal is afgesproken dat er uiterlijk in 2011 een adequaat voorzieningenniveau is op het gebied van schuldhulpverlening en voorkomen huisuitzetting. De regiogemeenten leveren ook een bijdrage aan woonvoorzieningen voor de doelgroep.

3. Wijzigingen in de AWBZ

Met ingang van 2009 zijn een aantal bezuinigingen op de AWBZ doorgevoerd. De vraag is of en in hoeverre de gemeenten in het kader van de Wmo tegemoet moeten komen aan inwoners die met deze bezuinigingen worden geconfronteerd. Er zijn praktische werkafspraken gemaakt met het Meldpunt Zorg en Overlast om te waarborgen dat mensen met ernstige problemen de zorg blijven ontvangen die ze nodig hebben.

Wonen, zorg en welzijn

In maart 2007 zijn de Prestatieafspraken wonen, zorg en welzijn Zuid-Holland Noord door alle partijen, te weten: gemeenten, zorgaanbieders, zorgvragers en woningbouwcorporaties, ondertekend. Deze prestatieafspraken moeten ertoe leiden dat mensen met een zorgbehoefte (ouderen, maar ook anderen met lichamelijke, geestelijke of sociale beperking) in hun eigen omgeving binnen de regio kunnen blijven wonen. Het samenwerkingsorgaan behartigt in dit traject de belangen van de gemeenten door ondersteuning van de bestuurlijke vertegenwoordigers in de Stuurgroep Wonen, zorg en welzijn. De stuurgroep heeft in 2009:

- ervoor zorggedragen dat de monitor Wonen, zorg en welzijn werd verbeterd. Om grip te krijgen op de materie is het van belang om zicht te krijgen op het bestaande aantal voorzieningen afgezet tegen de te verwachten behoefte aan voorzieningen in 2020/2030. Pas dan is een verantwoorde planmatige realisatie mogelijk.
- een werkconferentie belegd over het thema woonservicezones;
- een werkgroep ingesteld die aan de slag is gegaan met het thema kleinschalige woonvoorzieningen. De regio lijkt landelijk achter te lopen in ontwikkelingen op dit gebied.

Alcoholmatigingsbeleid

Vanuit het portefeuillehouderoverleg Sociale agenda Holland Rijnland/Rijnstreekberaad is het initiatief genomen om de mogelijkheden te verkennen tot het voeren van uniforme regels in het kader van een alcoholmatigingsbeleid. De GGD heeft een model voor de lokale regelgeving rond de beschikbaarheid van alcohol opgesteld. Dit voorstel zal in 2010 in procedure worden gebracht.

Een bestuurlijk overleg alcoholmisbruik Midden-Holland bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten, politie en OM is eind 2009 voor het eerst bijeen gekomen. De stuurgroep wil de krachten regionaal bundelen om tot een effectieve aanpak van het alcoholmisbruik, vooral onder jongeren te komen.

Afstemming en overleg

Eind 2008 is besloten om alle regionale ambtelijke overleggen op het zorgterrein onder te brengen onder één breed overleg zorg en welzijn voor heel Zuid-Holland Noord. In dit overleg komen aan de orde: de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), het lokale gezondheidsbeleid, de ambtelijke voorbespreking van de bestuurscommissie van de GGD, de centrumtalen van de gemeente Leiden (maatschappelijke opvang, verslavingszorg). Het ambtelijk overleg is in 2009 5 x bijeen gekomen. Deze nieuwe opzet is goed bevallen. Met deze nieuwe opzet komt de samenhang tussen de thema's Wmo en publieke gezondheid goed tot hun recht. De ondersteuning van het overleg is een gedeelde verantwoordelijkheid van Holland Rijnland/Rijnstreekberaad en de GGD.

Financiën

Deelprogramma Zorg	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	50.434	49.699	62.085	53.500	53.500
materiële kosten			60.000	107.500	60.000
totale lasten	50.434	49.699	122.085	161.000	113.500
directe baten			60.000	107.500	60.000
bijdragen gemeenten	50.434	49.699	62.085	53.500	53.500

Betreft de volgende projecten:

- Wonen, zorg en welzijn (WZW)
- Ras-gelden onderdeel Zorg
- Ambtelijk platform WZW

Toelichting

Door het maken van meer uren dan begroot is er een overschrijding op de indirecte kosten van € 8.585.

5.5 Deelprogramma Cultuur

Doelstelling

Het samenwerkingsorgaan draagt bij aan het realiseren van culturele projecten. Daarmee wordt bereikt dat:

- het publieksbereik van het culturele aanbod in de regio wordt vergroot;
- de actieve participatie in kunst en cultuur wordt vergroot;
- jeugdigen in aanraking komen met verschillende uitingen van kunst en cultuur.

Resultaten

Programmafonds cultuurparticipatie

De provincie heeft de subsidie van het rijk voor het programmafonds cultuurparticipatie met ingang van 2009 ondergebracht in de RAS 2009-2012.

Samen met gemeenten heeft Holland Rijnland zorg gedragen voor het opstellen van de subsidieaanvraag voor projecten in het kader Cultuurparticipatie 2010. Alle gemeenten werken samen in deze projecten.

Cultuurparticipatie is één van de twee inhoudelijke pijlers van de nieuwe RAS 2009-2012 en richt zich op de programmalijnen cultuureducatie, amateurkunst en volkscultuur.

Begin 2009 kende de provincie € 322.051,00,-- toe voor veertien projecten in het kader van Cultuurparticipatie in de regio Holland Rijnland. Het gaat om diverse projecten zoals: zoals bezoeken van scholieren aan musea, het stimuleren van amateurkunstbeoefening en culturele activiteiten voor ouderen in de regio. Van de veertien projecten zijn er in 2009 elf naar tevredenheid uitgevoerd, één project is gestopt, één is doorgeschoven naar 2010 en ten slotte is één project volledig voor rekening van gemeenten gekomen.

Regionale Cultuurnetwerker

In 2007 heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden naar het draagvlak en gewenste functieprofiel voor de culturele aanjager die een rol moet krijgen in het stimuleren van gezamenlijke culturele initiatieven in de regio. In 2008 is besloten om een culturele aanjager aan te trekken die tevens de taak op zich heeft om in de gemeenten uit de Duin- en Bollenstreek en Oegstgeest ten behoeve van scholen initiatieven te nemen op het terrein van cultuureducatie.

Vanaf februari 2009 is in dat kader de Cultuurnetwerker in de regio van start gegaan. Hiermee wordt beoogd te komen tot een efficiënt en effectief cultureel netwerk. Dit is een van de prestatieafspraken met de provincie in het kader van de RAS 2009-2012. Inmiddels heeft de provincie besloten om de aanstelling van een cultuurnetwerker per regio vanaf 2010 mede te financieren.

In 2009 heeft Holland Rijnland het ambtelijk overleg tussen de gemeentelijke cultuurambtenaren gefaciliteerd.

Financiën

Deelprogramma Cul- tuur	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	18.654	21.458	24.546	18.830	18.830
materiële kosten	70.800	331.100	389.894	40.000	300.000
totale lasten	89.454	352.558	414.440	58.830	318.830
directe baten	70.800	331.100	368.892	40.000	300.000
bijdragen gemeenten	18.654	21.458	45.548	18.830	18.830

Betreft de volgende projecten:

- Ras-gelden onderdeel Cultuur
- Ambtelijk platform cultuur
- Actieprogramma cultuurbereik

Toelichting

De overschrijding op de materiële kosten en directe baten is een gevolg van de niet geraamde kosten/baten van de culturele aanjager. Deze kosten worden gedekt uit een bijdrage van de provincie Zuid-Holland, een bijdrage uit het RAS 2009 en uit de projectkosten Sociale Agenda (zie deelprogramma participatie).

6. PROGRAMMA BESTUUR EN MIDDELEN

Doelstelling van het programma

Maatschappelijke doelstelling

Holland Rijnland is het samenwerkingsverband voor en door twaalf gemeenten in het centrum van de Randstad; tussen het verstedelijkte Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Voor ruim 400.000 inwoners werkt Holland Rijnland aan ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, natuur & landschap, verkeer & vervoer, samenleving en welzijn. Deze zijn bepalend voor een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling van het gebied.

Doelstelling Holland Rijnland

Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland heeft als taak deze gemeenschappelijke, regionale belangen te behartigen bij het rijk, de provincie en andere invloedrijke overlegstructuren. Het samenwerkingsverband wil de deelnemende gemeenten een platform bieden en coördinatie, afstemming en bevorderen tussen de gemeenten, onder andere voor het vaststellen van gemeenschappelijk, regionaal beleid. Verder voert Holland Rijnland taken uit en verleent diensten die aan het samenwerkingsorgaan zijn overgedragen.

Context

Maatschappelijke relevantie

De regio werkt aan krachtige ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, natuur & landschap, verkeer & vervoer, samenleving en welzijn. De regio zoekt bij voortdurende een goede balans tussen een voorspoedige ontwikkeling van de regio en het behoud van het oorspronkelijke karakter. Zo blijft de streek aantrekkelijk voor bewoners, toeristen en bedrijven

Toegevoegde waarde Holland Rijnland

Holland Rijnland ligt middenin de Randstad, tussen de grootstedelijke gebieden Rotterdam, Den Haag en Amsterdam. Deze ligging in de Randstad biedt kansen, maar het maakt het gebied ook kwetsbaar.

Door goed en krachtig samen te werken wil Holland Rijnland de regionale belangen goed behartigen bij provincie, rijk en andere belangrijke overlegstructuren. Ook wordt regionaal gestreefd naar een grote mate van efficiency en effectiviteit, waardoor de lastendruk voor de Holland Rijnland-gemeenten wordt beperkt.

Resultaten Bestuur

Bestuur

In het verslagjaar heeft het Algemeen Bestuur drie keer vergaderd en hebben er gemiddeld vijf Portefeuillehoudersoverleggen plaatsgevonden. Het Dagelijks Bestuur heeft om de week vergadert.

Boeien en Binden

In het evaluatieonderzoek (zomer 2008) naar de samenwerking tussen de twaalf Holland Rijnland-gemeenten zijn zeven conclusies en tien aanbevelingen opgenomen. Een van de aanbevelingen was het instellen van een werkgroep dat onderzoekt hoe de relaties kunnen worden verbeterd tussen de colleges en raden met Holland Rijnland. Naar aanleiding hiervan is de werkgroep Boeien & Binden opgericht.

Aansluiting van de Rijnstreek-gemeenten: Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude hebben de regio Holland Rijnland verzocht om te mogen aansluiten.

Focus 2014

Het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland heeft naar aanleiding van het evaluatieonderzoek (zomer 2008) zes conclusies en tien acties vastgesteld. Een van de acties is het vernieuwen van het Programma van Afspraken (november 2002) en de speerpunten van de Sociale Agenda en Ruimtelijke Agenda. Dus focus aanbrengen en houden voor een blijvend draagvlak van de samenwerking. Dit was de aanleiding voor het document Focus 2014.

Deel programma's

De volgende programma's kunnen worden onderscheiden:

- Bestuur
- Middelen
- Beheer Regionaal Investeringsfonds

Totalen van het programma Bestuur & Middelen

Programma Bestuur en Middelen	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
totaal	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	462.017	1.054.035	1.013.740	1.131.280	1.131.280
materiële kosten	1.360.969	588.213	859.747	561.700	561.700
totale lasten	1.822.986	1.642.248	1.873.487	1.692.980	1.692.980
directe baten	882.761	565.296	583.099	391.450	391.450
bijdragen gemeenten	940.225	1.076.952	1.290.388	1.301.530	1.301.530

Toelichting

Op het programma Bestuur en Middelen is in het verslagjaar sprake van een onderschrijding op de kosten van € 11.142. Dit is voornamelijk het resultaat van een hoger dan begrote renteopbrengst van € 215.616 en hoger dan begrote kosten à € 196.872 op het deelprogramma Middelen. Bij dit deelprogramma en de overige twee deelprogramma's is een uitgebreide toelichting gegeven op de onder- en overschrijdingen.

6.1 Deelprogramma Bestuur

Doelstelling

Het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland staat voor een daadkrachtig bestuur voor de regio, een goed contact tussen de deelnemende gemeenten en een goede belangenbehartiger voor de deelnemende gemeenten. Het regionaal bestuur is herkenbaar, effectief, efficiënt, transparant en daadkrachtig en staat voor de aan het samenwerkingsorgaan toegekende taken en bevoegdheden.

Context

Dit deelprogramma is een voortzetting van de bestaande bestuurlijke activiteiten.

Maatregelen

Een continue monitoring op het eigen functioneren.

Uitvoeren van aanbevelingen en acties uit de evaluatie van Holland Rijnland (zomer 2008), onder andere de werkgroep Boeien en Binden en Focus 2014.

Kennis nemen en uitwerken van de aanbevelingen van de werkgroep Boeien en Binden.

Het verder optimaliseren van de communicatie.

Het verder stroomlijnen van de besluitvormingsprocessen en deze zo transparant mogelijk laten zijn.

Resultaten

Bestuur

Het Algemeen Bestuur heeft in het verslagjaar op 24 juni en 28 oktober in Oegstgeest vergaderd en op 16 december in Katwijk. De vergadering die in maart 2009 was gepland, is vervallen.

Voor elke AB-vergadering vindt een Portefeuillehoudersoverleg (PHO) plaats dat bestaat uit wethouders en/of burgemeesters; Bestuur & Middelen, Economische Zaken, Ruimte, Verkeer en Vervoer en Sociale Agenda.

In 2009 heeft het PHO Ruimte vijf maal vergaderd: op 11 februari, 13 mei, 27 mei, 16 september en 4 november. Het PHO Verkeer & Vervoer heeft zes maal vergaderd: op 29 januari, 13 februari, 15 mei, 27 mei, 18 september en 6 november. Het PHO Economische Zaken heeft vijf maal vergaderd: op 11 februari, 4 maart, 13 mei, 16 september en 4 november. Het PHO voor de Sociale Agenda heeft vijf keer vergaderd: op 12 februari, 26 maart, 25 juni, 17 september en 5 november. Het PHO Bestuur en Middelen is in 2009 drie maal bijeengekomen: op 13 februari, 15 mei en 18 september. In plaats van de geplande vergadering op 6 november, heeft er een schriftelijke consultatie van dit PHO plaatsgevonden.

In deze vergaderingen adviseerden de colleges het Dagelijks Bestuur onder meer over de onderwerpen op de komende AB-agenda.

De reguliere vergadering van het Dagelijks Bestuur is een keer in de twee weken donderdagmiddag op het regiokantoor, aan het Schuttersveld in Leiden.

De agendastukken zijn steeds ruim verspreid en tijdig op de website geplaatst. Ook de leden van de ambtelijke adviesgroepen (AAG) van de betreffende Portefeuillehoudersoverleggen hebben alle stukken ontvangen, evenals de regiocontactambtenaren.

Focus 2014

Het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland heeft naar aanleiding van het evaluatieonderzoek (zomer 2008) zes conclusies en tien acties vastgesteld. Een van de acties is het vernieuwen van het Programma van Afspraken (november 2002) en de speerpunten van de Sociale Agenda en de Ruimtelijke Agenda. Dus focus aanbrengen en houden voor een blijvend draagvlak van de samenwerking. Dit was de aanleiding voor het document Focus 2014.

In het verslagjaar is een begin gemaakt met dit document waarin voor de bestuursperiode 2010-2014 een nieuwe regionale agenda wordt opgesteld. Deze brengt ook focus in de samenwerking aan. Focus 2014 wordt in 2010 afgerond en zal uit twee onderdelen gaan bestaan: een Strategische agenda en een Uitvoeringsagenda.

Aansluiting van de Rijnstreek-gemeenten: Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Rijnwoude hebben de regio Holland Rijnland verzocht om te mogen aansluiten. Het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland (AB) heeft hiermee in oktober 2009 ingestemd en alle gemeenteraden van de Holland Rijnland-gemeenten geadviseerd ook in te stemmen. Daarna lag de uiteindelijke beslissing over de aansluiting bij de raden; als acht van de twaalf raden zouden instemmen zou de aansluiting een feit zijn. In december van het verslagjaar hebben tien gemeenteraden de aansluiting behandeld; negen daarvan hebben ingestemd met de aansluiting. Daarmee is de uitbreiding van Holland Rijnland van twaalf naar vijftien gemeenten een feit.

Alle gemeenten uit het Rijnstreek Beraad worden daarmee onderdeel van Holland Rijnland. De gemeente Kaag en Braassem was lid van zowel Holland Rijnland als het Rijnstreekberaad, door het samengaan van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude.

Boeien en Binden

De werkgroep Boeien en Binden heeft begin juni 2009 een eerste tussenrapportage gepresenteerd. Op 1 oktober 2009 heeft de werkgroep het handboek Best Practices aangeboden aan de voorzitter van Holland Rijnland. Hierin staan onder andere mogelijkheden om de betrokkenheid van raadsleden bij Holland Rijnland te vergroten en het regiogevoel in de twaalf gemeenten te versterken.

Op woensdag 28 oktober in het verslagjaar is tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur de eindrapportage 'Wat boeit het?!' aangeboden aan de voorzitter, Henri Lenferink. Door het Algemeen Bestuur van december 2009 zijn deze aanbevelingen verder besproken en uitgewerkt.

Communicatie en informatie

Lustrum Holland Rijnland

Op 1 oktober 2009 vierde Holland Rijnland haar vijfde verjaardag. Dat werd gevierd met een eerste lustrumviering in het Quick Boys stadion in Katwijk. Tijdens dit regiocongres werden lezingen gehouden en werden workshops georganiseerd door de werkgroep Boeien en Binden. Sprekers waren emeritus-hoogleraar Arthur Ringeling (regionale samenwerking), Duco Stadij (ruimtelijke ordening), emeritus-hoogleraar Hugo Priemus (wonen), Paul van der Heijden (onderwijs en wetenschap), Elco Brinkman (duurzame vernieuwing van de leefomgeving in Holland Rijnland) en Commissaris van de Koningin Jan Franssen (toekomst regionale samenwerking). Parallel met de lezingen organiseerde de werkgroep 'Boeien en Binden' drie workshops over manieren om de afstand tussen gemeenteraden en de regio te verkleinen. Elders in het gebouw konden raadsleden, bestuurders en ambtenaren via 'speed dating' kennismaken en meningen uitwisselen over de diverse aspecten van regionale samenwerking. Ook was er een informatiemarkt met stands van Holland Rijnland en maatschappelijke organisaties.

De lustrumviering werd goed bezocht. Ruim 300 raadsleden, bestuurders en andere belangstellenden woonden de feestelijke bijeenkomst bij.

SamenGevat

SamenGevat is het periodiek regiomagazine van Holland Rijnland dat in 2009 acht keer is verschenen. De (reguliere) editie van maart ging onder andere over de bedrijventerreinenstrategie. In april verscheen een speciale editie over het jaarverslag. In juni opende de *SamenGevat* met de nieuwe gemeente Kaag en Braassem. De maand daarop verscheen een speciale editie over het Groenprogramma Holland Rijnland. De speerpunten van de Sociale Agenda stonden in het coverartikel van de editie van oktober. In diezelfde maand kwam ook een speciale editie uit over de lustrumviering van Holland Rijnland. In november verscheen er weer een speciale editie, dit keer over de Integrale Benadering Holland Rijnland. In december verscheen de laatste editie van *SamenGevat* van 2009 met daarin veel aandacht voor de werkgroep Boeien en Binden.

SamenGevat wordt in de eerste plaats gemaakt voor de raads- en collegeleden van de gemeenten in deze regio en voor gemeentelijke ambtenaren die op regionale beleidsterreinen werken. Het regiomagazine wordt ook gestuurd naar de buurgemeenten, samenwerkingsorganen, maatschappelijke organisaties in de regio en contactpersonen bij provincie, rijk en Tweede Kamer. *SamenGevat* is telkens met een oplage van 2200 stuks geproduceerd.

Holland Rijnland Berichten

Om de week wordt de digitale nieuwsbrief *Holland Rijnland Berichten* naar bijna 750 abonnees gestuurd. In deze nieuwsbrief wordt twee weken terug en twee weken vooruit geblikt op de belangrijkste regionale onderwerpen die de bestuurlijke vergadertafels in Holland Rijnland passeren, maar ook onderwerpen die daarop van invloed kunnen zijn. Een abonnement op de *Holland Rijnland Berichten* is gratis. Lid worden kan via de website.

De Holland Rijnland-website - www.hollandrijnland.net - is in 2009 vernieuwd. Hierdoor is onder andere de zoekstructuur verbeterd; bezoekers kunnen makkelijker informatie vinden. Ook de verbeterde zoekfunctie draagt hiertoe bij. Op de site zijn alle openbare vergaderstukken en publicaties uit het verslagjaar opgenomen. Daarnaast bevat het basisinformatie over alle beleidsterreinen van Holland Rijnland en algemene informatie over de historie en de organisatie. In het verslagjaar zijn ook links aangelegd naar de twaalf gemeenteraden in de regio. Zo kunnen alle raadsleden in de regio elkaar makkelijker vinden. Daarnaast biedt de site links naar de belangrijkste partners of externe projecten waarin Holland Rijnland participeert.

Waterproef

Vlak voor de zomer van 2009 spraken enkele medewerkers van Bureau Blaauwberg en Holland Rijnland elkaar over de regioagenda. Zij vroegen zich af of de regioagenda voor de komende periode toereikend is als de planhorizon verder wordt verlegd, naar bijvoorbeeld 2030. Dus, wat is de agenda voor Holland Rijnland om in 2030 een vitale, regionale economie te hebben; een bloeiende regio waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Omdat het interessant is om nu en dan buiten de bestaande kaders te denken en elkaar te prikkelen is gekeken naar een uitdagende vorm om vooruit te blikken naar 2030. Met het boek *Waterproef*, Holland Rijnland langs de internationale meetlat worden lezers uitgenodigd mee te denken over een langetermijnagenda voor Holland Rijnland. *Waterproef* wordt bij bijzondere gelegenheden weggegeven,

Speerpuntenfolder

De speerpunten van Holland Rijnland in kaart. Dat is de titel van een handzame corporate folder die Holland Rijnland dit jaar heeft uitgegeven. Hierin staan in een oogopslag alle belangrijke projecten van Holland Rijnland.

Reactie op de rijksbegroting

Op de derde dinsdag van september wordt traditiegetrouw de Miljoenennota aangeboden aan aan de Tweede Kamer. In 2009 heeft Holland Rijnland deze geanalyseerd en het document 'gevolgen rijksbegroting 2010 voor Holland Rijnland opgesteld. Hierin staan de belangrijkste beleidsvoornemens uit de rijksbegroting 2010, die voor de regio Holland Rijnland van belang zijn.

Financiën

Deelprogramma Bestuur	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	402.512	719.272	1.010.578	1.036.860	1.036.860
materiële kosten	667.579	315.602	277.055	262.620	262.620
uitvoeringsprogramma					
totale lasten	1.070.091	1.034.874	1.287.633	1.299.480	1.299.480
directe baten	143.708		58.403	88.650	88.650
bijdragen gemeenten	926.383	1.034.874	1.229.231	1.210.830	1.210.830

Betreft de volgende projecten:

- bestuurskosten
- bestuursondersteuning
- communicatie
- budgetcyclus
- ambtenaar in algemene dienst

Toelichting

Alle uren gemaakt ten behoeve van de platformfuncties (AAG's en PHO's) worden met ingang van de begroting 2009 op dit deelprogramma verantwoord. Hieraan zijn minder uren besteed dan geraamd, hetgeen geleid heeft tot een onderschrijding op de indirecte kosten.

De overschrijding op de materiële kosten is voornamelijk te wijten aan hogere kosten voor de website door de implementatie van een nieuwe website. Per saldo is er sprake van een overschrijding van € 18.401.

Voor de salariskosten van de voormalige secretaris was een onttrekking aan de voorziening geraamd van € 88.650. In verband met zijn ontslag per 1 augustus 2009 is slechts een bedrag van € 62.575 onttrokken. Het restant bedrag in de voorziening dient ter dekking van toekomstige FPU-uitkeringen, die doorlopen tot en met juli 2012.

6.2 Deelprogramma Middelen

Doelstelling

Voor de uitvoering van de taken zijn een organisatie, menskracht, fysieke en financiële middelen nodig. Het grootste deel van de financiële middelen is afkomstig van de deelnemende gemeenten. Er wordt gestreefd naar een grote mate van efficiency en effectiviteit, waardoor de lastendruk op de gemeenten wordt beperkt.

Context

Het deelprogramma middelen is een voortzetting van de bestaande activiteiten.

Hieronder vallen:

Het gebouw met inrichting

De ondersteuning van de uitvoerende organisatieonderdelen

Het uitvoeren van de planning en control cyclus

Het instandhouden en waar mogelijk optimaliseren van de ICT

Het bijhouden van de post en het archief

Het uitvoeren van de financiële administratie

Het uitvoeren van de beheerstaken

Het managen van de projectleiders

Het treasurymanagement

De controlling.

Maatregelen

Waar nodig vindt een versterking en verdergaande professionalisering plaats van de diverse onderdelen. Aandacht is gericht op de kwaliteit en de efficiency van de organisatie.

Resultaten

In het najaar van 2009 is de huisvesting uitgebreid als gevolg van de groei van de formatie van het Regionaal Bureau Leerplicht (door deelname van Kaag en Braassem en Noordwijkerhout) en de centrale huisvesting van de back office van het Jongerenloket. Daardoor zijn er organisatorische aanpassingen gepleegd. Dit heeft voornamelijk te maken met de ondersteunende afdelingen en automatisering.

Financiën

Deelprogramma Middelen	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten	59.505	333.798	-6.129	80.610	80.610
materiële kosten	693.390	272.611	582.692	299.080	299.080
totale lasten	752.895	606.409	576.562	379.690	379.690
directe baten	739.053	565.296	524.696	302.800	302.800
bijdragen gemeenten	13.842	41.113	51.866	76.890	76.890

Betreft de volgende projecten:

- planning & control cyclus
- liquiditeit
- overige middelen

Toelichting

Het negatieve saldo van de rekening op de indirecte kosten van -€ 6.129 is een gevolg van het negatieve saldo op de afdelingskostenplaats. Dit negatieve saldo kostenplaatsen wordt veroorzaakt doordat de toerekeningstarieven gebaseerd zijn op de begroting en er meer directe uren gerealiseerd zijn.

De overschrijding van de materiële kosten met € 283.612 is voornamelijk het gevolg van een storting in de voorziening voor organisatie aangelegenheden.

Het overschot op de directe baten van € 221.896 wordt met name veroorzaakt door de rente-opbrengsten (zie hiervoor ook bijlage II in de jaarrekening 'Liquiditeit).

Per saldo is er op dit deelprogramma een overschot van € 25.024.

6.3 Deelprogramma Regionaal InvesteringsFonds

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 19 december 2007 is het Regionaal Investerings Fonds (RIF) ingesteld en de overeenkomst door de deelnemende gemeenten ondertekend. In de RIF zijn de volgende vijf projecten benoemd:

- RijnlandRoute
- RijnGouwelijn-West
- Noordelijke ontsluiting Greenport
- Groenfonds
- Greenport

In 2009 hebben de gemeenten rond 1 april 2009 de tweede bijdrage tot een bedrag van € 9.455.300 voldaan. Dit bedrag is direct in het fonds gestort.

Financiën

Deelprogramma Be- heer Regionaal Inves- teringsfonds	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging
	2007	2008	2009	2009	2009
indirecte kosten		965	9.292	13.810	13.810
materiële kosten					
Totale lasten		965	9.292	13.810	13.810
directe baten					
bijdragen gemeenten		965	9.292	13.810	13.810

Toelichting

De bijdragen voor het fonds zijn niet verantwoord binnen de rekening van baten en lasten, maar direct op de balans op de post vooruitontvangen bedragen.

De indirecte kosten betreffen de toegerekende interne uren aan het RIF. Deze kosten worden niet ten laste van het fonds gebracht, maar maken deel uit van de algemene bijdrage van de gemeenten en is opgenomen in het bedrag per inwoner.

In 2009 is verantwoording over de stand van zaken met betrekking tot dit fonds afgelegd.

In het fonds is dit jaar per 1 april in totaal een bedrag van € 9.454.331 gestort door de 12 gemeenten.

Aan renteopbrengsten is een bedrag van € 552.465 gerealiseerd en ontvangen op basis van uitgezette deposito's. Hiervan wordt € 45.669 toegevoegd aan de investeringsom (als gevolg van in de overeenkomst aangepaste bijdrage gemeente Zoeterwoude), zodat de over de projecten te verdelen rente € 506.796 bedraagt.

Onderstaand treft u een overzicht van de aan de vijf projecten toegerekende rente en de stand per 1 januari 2010 per project.

Overzicht stand van zaken Regionaal Investerings Fonds

Stand per 1 januari 2009	9.772.996
Totaal ontvangen van de gemeenten	9.454.331
Totaal gerealiseerde renteopbrengst	552.465
totaal renteopbrengst	
Saldo per 31 december 2009	<u><u>19.779.792</u></u>

Verantwoording

verantwoord op ontvangen RIF-gelden	19.000.000
verantwoord op ontvangen RIF-gelden renteopbrengsten	779.792
Totaal	<u><u>19.779.792</u></u>

Verdeling per project	bijdrage gemeenten	renteopbrengsten	totaal per 01-01-2010
RijnlandRoute	5.000.000	205.208	5.205.208
RijnGouwelijn-West	5.000.000	205.208	5.205.208
Noordelijke ontsluiting Greenport	5.000.000	205.208	5.205.208
Groenfonds	2.666.667	109.444	2.776.111
Greenport	1.333.333	54.722	1.388.055
	<u><u>19.000.000</u></u>	<u><u>779.790</u></u>	<u><u>19.779.790</u></u>

PARAGRAAF 1 WEERSTANDSVERMOGEN

Door de Provincie Zuid Holland is in het kader van het financiële toezicht voorgeschreven om een paragraaf over het weerstandsvermogen bij de begroting en rekeningstukken toe te voegen.

Het is van belang dat gemeenten in staat zijn onverwachte financiële tegenvallers het hoofd te kunnen bieden (dit wordt het weerstandsvermogen genoemd). Daarvoor is het nodig te beschikken over een zekere mate van vrije ruimte, een buffer, binnen de begroting en/of vermogenspositie. Deze vrije ruimte wordt aangeduid als weerstandscapaciteit.

Deze weerstandscapaciteit bestaat volgens de brief van de provincie uit een drietal componenten:

1. de omvang van de vrij aanwendbare reserves;
2. de onbenutte belastingcapaciteit;
3. de "lucht" in de begroting.

Hierbij merkt de provincie zelf op dat de algemene reserve, die vrij besteedbaar is, bepalend is voor de vraag of men over voldoende vrije buffer beschikt.

Het samenwerkingsorgaan beschikt niet over vrije reserves.

De deelnemende gemeenten zijn op grond van de regeling geheel gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en mogelijke tekorten of financiële tegenvallers.

De buffer voor Holland Rijnland zit dan ook bij de deelnemende gemeenten. Er hoeft dan ook geen weerstandscapaciteit aanwezig te zijn bij Holland Rijnland.

De gemeenten worden tweemaal per jaar geïnformeerd over het verloop van de begroting, namelijk bij de MARAP en bij de jaarrekening. Eventuele risico's worden daarbij aangegeven.

De gemeenten moeten dan in staat worden geacht op basis van deze informatie voldoende voorzieningen in de eigen begroting te treffen. Dat risico kan betrokken worden bij het geheel van de door de gemeente gelopen risico's. Uit dat oogpunt is geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden.

Risico's

Onder risico's worden verstaan alle voorzienbare risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Debiteurenbeheer

De afhandeling van (oude) openstaande posten heeft doorlopend aandacht. Indien onverhoopt mocht blijken dat sommige debiteuren dubieus van aard zijn, dan wordt met een apart voorstel besloten dit administratief af te handelen.

Subsidiestromen derden

Bij toezeggingen van derden zal er altijd zoveel mogelijk de zekerheid moeten zijn dat de bedragen ook daadwerkelijk worden ontvangen alvorens tot verplichtingen wordt overgegaan.

Ziekteverzuim

Holland Rijnland is evenals andere overheidslichamen eigen risicodragers bij ziekte. Dit betekent dat bij ziekte het salaris voor rekening van de werkgever wordt doorbetaald. In de begroting zijn beperkte bedragen opgenomen voor vervanging. Bij veelvuldig en/of langdurig ziekteverzuim wordt er niet aan ontkomen om personeel bij derden in te huren.

De kosten hiervan zijn vaak aanzienlijk. Dit betekent dat, bij gebrek aan een eigen voorziening, een beroep moet worden gedaan op de deelnemende gemeenten door middel van een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

PARAGRAAF 2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De enige kapitaalgoederen die het samenwerkingsorgaan in zijn bezit heeft is de inventaris, bestaande uit meubilair en automatiseringstoepassingen. Op deze zaken wordt afgeschreven.

Het samenwerkingsorgaan beschikt niet over (egalisatie-)reserves voor vervangingen. Kleine aanschaffingen vinden binnen de begroting plaats. Grote vervangingen vergen een extra krediet waarvoor dan een voorstel wordt voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

PARAGRAAF 3 FINANCIERING

Algemeen

De exploitatietekorten van het samenwerkingsorgaan worden gefinancierd door de twaalf deelnemende gemeenten. Op basis van de vastgestelde begroting wordt de geraamde gemeentelijke bijdrage als voorschot in rekening gebracht en wel de eerste termijn ad 50% aan het begin van het begrotingsjaar en de tweede termijn ad 50% op 1 juli van het lopende begrotingsjaar.

Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt tevens de definitieve bijdrage over het betreffende jaar vastgesteld. Zo spoedig mogelijk daarna vindt er een afrekening plaats met de gemeenten.

Daarnaast zijn er geldstromen van ministeries en provincie waarvan de bedragen worden doorgegeven naar de betreffende instanties.

Kasgeld

Tijdelijke overschotten worden uitgezet bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), ING en Rabobank, of bij publiekrechtelijke lichamen tegen een zo gunstig mogelijke rente. Dit gebeurt in daggeld of in deposito's.

Tijdelijke tekorten komen sporadisch voor en zijn slechts van korte duur. Hiervoor wordt dan gebruik gemaakt van de kredietlimiet (rood staan) van de bankinstelling (BNG).

Leningenportefeuille

Het samenwerkingsverband beschikt niet over een leningenportefeuille.

Liquiditeitenplanning

Gelet op de bevoorschottingsregeling met de deelnemende gemeenten en het regelmatige uitgavenpatroon is er geen liquiditeitenplanning opgesteld.

In- en externe ontwikkelingen

Er zijn geen interne of externe ontwikkelingen en deze worden ook niet verwacht, die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, de treasuryorganisatie, het risicoprofiel, de financiële posities, de vermogenswaarden en/of de geldstromen.

Risicobeheer

De treasuryfunctie dient uitsluitend de publieke taak en het beheer van de uitzettingen is prudent. Er wordt ruim voldaan aan de kasgeldlimiet, er zijn geen geldleningen en de kasgeldoverschotten worden tijdelijk uitgezet bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten, ING en Rabobank.

Renterisico's

Vanwege de zeer beperkte financieringsbehoeften en het prudent wegzetten van overtollige kasgeldmiddelen is het renterisico gering. Holland Rijnland is geen vaste geldleningen aangegaan.

Het samenwerkingsorgaan voldoet dan ook aan de renterisiconorm.

Financieringsrisico's

Omdat de gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het financiële beleid van het samenwerkingsorgaan en zich verplicht hebben de tekorten in zijn geheel gezamenlijk te dragen, zijn er geen financieringsrisico's.

Kasgeldlimiet

Het samenwerkingsorgaan is steeds gedurende vele jaren binnen de kasgeldlimiet gebleven. De verwachting is ook dat dit ook voor de komende jaren zal blijven gelden.

Kasgeldlimiet 2009				
	Bedragen in euro's per kwartaal x 1000			
	Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
Omvang begroting per 1 januari 2009 = € 23,6 miljoen				
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- in bedrag	1.933	1.933	1.933	1.933
(2) Omvang vlottende schuld				
- Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
- Schuld in rekening-courant	0	0	0	0
- Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
- Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
(3) Vlottende kasgeldmiddelen				
- Contante gelden in kas	0	0	0	0
- Tegoeden in rekening-courant	1.989	86	189	268
- Overige uitstaande gelden < 1 jaar	37.525	36.956	50.946	50.599
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)	- 39.514	- 37.042	- 51.135	- 50.599
- Toegestane Kasgeldlimiet (1)	1.933	1.933	1.933	1.933
- Ruimte(+)/Overschrijding (-); (1) – (4)	+41.447	+38.975	+53.068	+52.532

Meerjarenprognose / renterisiconorm

Op basis van de meerjarenverwachtingen is de inschatting dat Holland Rijnland ook de komende jaren geen geldleningen behoeft aan te gaan. Een renterisico vaste schuld is dan ook niet aanwezig.

PARAGRAAF 4 BEDRIJFSVOERING

De rollen en taken van Holland Rijnland zijn als volgt te onderscheiden.

1. Regionaal richtinggevend.

Uitvoering Programma van Afspraken november 2002

Dit zijn taken als regionale woonruimteverdeling, bouwscenario en voortijdig schoolverlaten, infrastructuur, enz.

2. Platformfunctie.

Twee soorten worden onderscheiden.

- A. *uitgeklede secretariaatsfunctie*: een gemeente wil een onderwerp (over een niet-overgedragen taak) op de regionale agenda plaatsen. De rol van de regio is beperkt tot het agenderen voor het betreffende (portefeuillehouders)overleg. De regio heeft geen taak in de voorbereiding. De aanlevering van de stukken, de vraagstelling en de afhechting komt voor rekening van de initiatiefnemende gemeente(n)
- B. *inhoudelijke inbreng van de regio voor een niet overgedragen taak alsnog gewenst*. Hiervoor dient de initiatief nemende gemeente(n) een gemotiveerd verzoek in.

3. Efficiency

Indien aantoonbaar is dat door gezamenlijke uitvoering een goedkoper en/of beter product wordt geleverd .

4. Externe partijen vragen de regio een rol/taak op zich te nemen.

Voor de punten 2B, 3 en 4 geldt dat de taak alleen wordt opgepakt als de meerwaarde is aangetoond, de inzet van regio en gemeenten goed is gedefinieerd en nadat het Algemeen Bestuur hiertoe heeft besloten.

Het bieden van en platform voor onderlinge afstemming tussen de deelnemende gemeenten is en blijft de primaire functie van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland.

Beleid

De taken van Holland Rijnland zijn vertaald in projectbeschrijvingen. In deze projectbeschrijvingen is het opdrachtgevers- en opdrachtnemerschap geregeld. Het geeft de projectafbakening weer, de projectaanpak, de planning en de fasering evenals de personele inzet binnen Holland Rijnland en de externe inzet, de financiële middelen en de verantwoording.

Met dit instrument moet een betere beheersbaarheid ontstaan van de verschillende projecten en taken.

Voor de begroting 2009 is een werkgroep aan de slag gegaan, bestaande uit deskundigen van een aantal deelnemend gemeenten en Holland Rijnland met als opdracht de begroting van Holland Rijnland transparanter te maken. Dit heeft vorm gekregen door de drie "wat" vragen op te nemen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we er voor doen? en Wat gaat het kosten? Met daarbij ook aangegeven hoe dit door middel van SMART gegevens kan worden gemeten. In de begroting 2009 zijn de eerste resultaten zichtbaar. Met de Focus 2014 zullen de SMART gegevens verder worden ontwikkeld.

Ambtelijke Organisatie en organisatie ontwikkeling.

Op 28 oktober 2009 heeft het Algemeen Bestuur de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling vastgesteld. Hiermee is ingestemd met het niet langer uitvoeren van regionale milieutaken door Holland Rijnland en is ingestemd met het aansluiten van de gemeenten Noordwijkerhout en Kaag en Braassem bij het Regionaal Bureau Leerplicht.

In 2009 is het doorontwikkelingsproces verder gegaan dat in 2007 is ingezet. Een veranderagenda met specifieke thema's is hierbij de leidraad. Het managementteam heeft hierin de trekkende rol en ook de Ondernemingsraad wordt hierbij betrokken.

In 2009 is ook het Jongerenloket gehuisvest bij Holland Rijnland in het gebouw aan de Schuttersveldweg in Leiden. Hierdoor is er ook een aantal interne verhuisbewegingen noodzakelijk geweest.

Voor het financieel toezicht heeft het Algemeen Bestuur op 25 juni 2009 besloten om de accountantscontrole voor vier jaar te gunnen aan Deloitte Accountants B.V. voor de periode 2010 (jaarrekening 2009) tot en met 2013 (jaarrekening 2012).

Organisatiestructuur

Op 1 oktober 2004 zijn de samenwerkingsverbanden Duin en Bollenstreek en de Leidse Regio gefuseerd tot het samenwerkingsverband Holland Rijnland. De ambtelijke organisatie bestaat formeel sinds 1 januari 2005.

Drie jaar na de start hebben verschillende wijzigingen in taakstelling en formatie plaatsgevonden. Daarnaast zijn gemeenten steeds actiever betrokken bij de taken en beoogde resultaten van het samenwerkingsverband en nemen de verwachtingen vanuit de gemeenten toe. De organisatorische inrichting en werking van Holland Rijnland zijn geëvalueerd. Medio 2008 heeft dit geresulteerd in de implementatie van onderstaande nieuwe organisatiestructuur:

Personeel en Organisatie

Algemeen

In 2009 wordt de verhuizing van het Regionaal Jongerenloket naar het kantoorpand van Holland Rijnland een feit en bij het Regionaal Bureau Leerplicht is sprake van uitbreiding ten gevolge van aansluiting van de nieuwe gemeente Kaag en Braassem en Noordwijkerhout. Alle Holland Rijnland-gemeenten hebben nu de leerplichthandhaving en leerlingenadministratie bij het RBL ondergebracht.

In 2009 is er sprake geweest van wisseling in de bezetting bij P&O. Een groot deel van het jaar is een senior adviseur ingehuurd en in het laatste kwartaal van 2009 is de definitieve bezetting een feit geworden. Per half september is via een interne sollicitatieprocedure een parttime medewerker voor de P&O administratie benoemd en per half oktober een parttime adviseur. Samen zullen zij in 2010 de P&O sectie binnen de afdeling Middelen, Beheer en Control verder vorm gaan geven waarbij het accent in eerste instantie ligt op het beheer van de personeelsadministratie en het adviseren van het management.

Arbo en ziekteverzuim

In 2009 is besloten om een wettelijk verplichte Risico Inventarisatie & Evaluatie voor de organisatie van Holland Rijnland te laten uitvoeren. Uit een viertal offertes is de keuze gevallen op Keurcompany, onderdeel van ArboNed, om de RI&E uit te gaan voeren. Dit heeft de instemming gekregen van de Ondernemingsraad. In de maand december is gestart met het rondsturen van een korte vragenlijst. Naast de wettelijk verplichte RI&E is ook het voorstel gekomen om een medewerkersonderzoek te laten doen. Besloten is dit onderzoek niet onder te brengen bij Keurcompany maar te laten uitvoeren door studenten van de Hogeschool Leiden. De opdracht is na instemming van de Ondernemingsraad verleend en het eigenlijke onderzoek zal starten in 2010.

Het ziekteverzuim over 2009 is 6,23% (excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof en vangnetgevallen). De verzuimfrequentie is 1.78 met een totale gemiddelde verzuimduur van 5.25 (cijfers MCS Arbo, Warmond). De hoogte van het verzuim wordt vooral beïnvloed door een paar langdurige ziektegevallen.

Besloten is om de begeleiding van het verzuim onder te brengen bij een andere arbodienst. In de tweede helft van 2009 zijn offertes aangevraagd en gesprekken gevoerd met diverse aanbieders om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Die keuze is met instemming van de Ondernemingsraad gevallen op ArboNed.

Met de keuze voor ArboNed hoopt Holland Rijnland een goede dienstverlening op het gebied van preventie, verzuimmanagement en re-integratie te hebben

In 2009 is het Sociaal Medisch Team regelmatig bij elkaar geweest. Het team bestaat uit de bedrijfsarts, de P&O adviseur en de managers en de meeste aandacht is tijdens dat overleg uitgegaan naar individuele langdurige ziektegevallen.

Rechtspositieregeling

In 2009 is voor alle medewerkers van Holland Rijnland de totale rechtspositieregeling digitaal beschikbaar gekomen. Onderhandelingen over een nieuwe gemeente CAO zijn in 2009 gestart, maar het is partijen niet gelukt om in 2009 ook een nieuwe CAO af te sluiten.

Functiehuis

In 2009 heeft de formele vaststelling en waardering van de functiebeschrijvingen plaatsgevonden. Alle medewerkers hebben een exemplaar van hun functiebeschrijving ontvangen.

Opleidingen

Voor 2009 is een opleidingsplan gemaakt waarbij het accent ligt op kwaliteitsverbetering, cultuur, leiderschap en persoonlijke effectiviteit.

Er zijn organisatiebrede trainingen gegeven op het gebied van e-mails schrijven, Ciep (samenwerken, timemanagement en prioriteiten stellen) en communicatie. Eind 2009 is een training gestart voor alle beleidsmedewerkers. Deze training richt zich op het versterken van de adviesvaardigheden die nodig zijn bij het werken in een regionale omgeving.

Overleg met de OR

In 2009 is er regelmatig open en constructief overleg geweest tussen de bestuurder (plaatsvervangend secretaris) en de Ondernemingsraad. Onderwerpen die daarbij aan bod zijn gekomen zijn o.a. het convenant, een initiatiefvoorstel tot het aanpassen van de regeling in de tegemoetkoming woon-werkverkeer, de Risico Inventarisatie en Evaluatie, het medewerkeronderzoek, het traject van functiewaardering en beschrijving en de overstap naar een nieuwe arbodienst.

Kwantitatieve personeelsgegevens

Per 31 december 2009 zijn er 67 medewerkers in dienst van Holland Rijnland en 4 stagiairs. De totale formatie bedraagt op die datum 58,90 fte. Van de 67 medewerkers is 41 vrouw en 26 man.

Qua leeftijd ziet de opbouw er als volgt uit:

Leeftijdscategorie	Aantal per 31 december 2009
<25	1
25 t/m 34	12
35 t/m 44	23
45 t/m 54	20
55 t/m 64	11

In- en uitstroom

In 2009 hebben 4 medewerkers de organisatie verlaten (waarvan 2 met FPU zijn gegaan) en zijn er 10 medewerkers in dienst gekomen.

Informatie en Automatisering

Het jaar 2009 was een jaar van veel activiteit en veranderingen op allerlei gebied.

Holland Rijnland begon dit jaar om tijdelijk voor een jaar een integraal benaderings-team van de provincie binnen de muren van Holland Rijnland te plaatsen. Om ze adequaat te kunnen huisvesten en technisch te voorzien van hulpmiddelen is er door de I&A afdeling extra werk verzet.

Aanpassingen server-park en netwerk.

Dit jaar zijn drie afgeschreven servers vervangen. Om in te spelen om de grotere behoefte aan capaciteit, kracht en mogelijkheden is gekozen om de mail- en applicatie-server te vervangen door zwaardere varianten. De oude applicatie-server met data werd gevirtualiseerd op de nieuwe applicatie-server. Om een backup te maken van deze grotere capaciteit is gekozen voor een aparte backup-server en nieuwe tapes. Deze server maakt eerst een schijfkopie van alle data en kopieert daarna de data naar tape. Hierdoor heeft de gebruiker geen last meer van vertragingen als de backup loopt. In het begin en einde van het jaar is een netwerk-test uitgevoerd om te kijken naar de interne netwerk-snelheid. De scan viel beide keren goed uit. Toch zijn er momenten van traagheid in het netwerk. Dit zal op een later tijdstip dieper moeten worden onderzocht.

Aanpassingen netwerk en verhuizingen binnen Holland Rijnland

- Regionaal Bureau Leerplicht

In de tweede helft van het jaar is er ruimte vrij gekomen op de zevende verdieping. Deze is door Holland Rijnland gehuurd. Deze ruimte op de 7^e moest technisch worden gekoppeld aan het bestaande netwerk door middel van glasvezel. De ruimtes zijn voorzien van de benodigde techniek. Daarna is de technische infrastructuur van de 8ste naar de 7^e verplaatst. Hierna kon RBL verhuizen. De medewerkers konden tijdens de verhuizing en voorbereiding gewoon doorwerken en hebben er zelf heel weinig van gemerkt.

- Jongerenloket

De 8ste verdieping (oud-RBL) is gereed gemaakt voor de verhuizing van het Jongerenloket. Het Jongerenloket had geen eigen netwerk en maakte via een remote verbinding met ons netwerk. Om direct te kunnen werken op het netwerk zijn pc's aangeschaft en klaargemaakt. Een aantal oude pc's dienen als werkplek voor jongeren. Deze pc's staan buiten het netwerk en hebben alleen een internet toegang. Ook deze verhuizing is prima verlopen.

- Vereniging Woningcorporaties Holland Rijnland (VWHR)

In verband met de verhuizingen bij Holland Rijnland is VWHR van de zevende naar de zesde verdieping verhuisd. Om dit technisch te regelen moesten hiervoor ook een aantal netwerkaanpassing plaats vinden.

Fysieke beveiliging

Er zijn technische anti-inbraak voorzieningen op de 7^e en 6^e verdieping aangelegd. Op de 8ste verdieping was al alarm aanwezig en deze voorziening is nu doorgekoppeld naar de 7^e en 6^e verdieping. Ook zijn camera's geplaatst.

Internet

Doordat het gebruik van SAAS (software as a service) toepassingen groter wordt was het noodzakelijk om de verbinding met het internet te vergroten. Op dit moment is dat maximaal 9,2 Mb up-stream en 9,2 down-stream.

Regionaal Bureau Leerplicht

Bij RBL is het pakket G4LPA vervangen door het nieuwe pakket LBA.

Dit pakket is een SAAS toepassing en wordt in Eindhoven gedraaid. Naast allerlei nieuwe mogelijkheden is het nu ook mogelijk om processen te maken en te volgen. In het pakket zitten ook mogelijkheden om te digitaliseren. Een keus is gemaakt om hiervan gebruik te maken in plaats van integratie in het toekomstige DMS van Holland Rijnland.

Financiën

Het financiële pakket Exact 2000 is vernieuwd naar Exact 2003. De opbouw en omzetting is goed verlopen. Het oude pakket kan worden benaderd in een gevirtualiseerde omgeving op de applicatie-server. Verder is het tijdschrijven in Exact vervangen door het pakket Timetell. Dit pakket is gebruiksvriendelijker dan Exact en bovendien goedkoper per licentie. Ook de managementinformatie is meer uitgebreid en zijn er meer mogelijkheden. Beide pakketten zullen per begin 2010 in gebruik worden genomen.

P&O

Ook bij P&O hebben afgelopen jaar een groot aantal veranderingen op het gebied van software plaats gevonden. Vanwege de overheveling van de salarisadministratie uit Katwijk was er behoefte aan een nieuwe pakket. Na een offertefase is AFAS uitgekozen. Ze leveren een SAAS oplossing voor de salarisadministratie. De rechtpositie is ook in dit systeem verwerkt. Het is mogelijk voor een medewerker om via het internet de rechtpositie-informatie te raadplegen.

Archief

Er is veel voorwerk verricht om te komen tot een eenduidig ontwerp van wat Holland Rijnland wil van een DMS. Een extern bureau heeft een organisatiescan gemaakt en heeft hier een rapport over geschreven. Een interne werkgroep zal deze verzamelde informatie verder uit- en verwerken. Ook staan bezoeken bij diverse gemeenten op het programma.

Telefooncentrale

Het Jongerenloket is geïntegreerd in de bestaande telefooncentrale van Holland Rijnland. Het tekort aan nummers wat hierdoor ontstond is opgelost door een extra kaart in de centrale te plaatsen en een bundel nieuwe externe nummers aan te schaffen.

Formatieoverzicht 2009

Omschrijving	Aantal	Aantal	Aantal	Werkelijk	Vacatures	Salaris	Toelichting
	FTE's	FTE's	uren	in dienst		kosten	
	1-1-2009	31-12-2009	per week	31-12-2009	31-12-2009	2009	
<u>ambtenaar in algemene dienst</u>							
ambtenaar in algemene dienst	1,00	-	-	-	-	-	per 01-08-2009 is het dienstverband beëindigd
Totaal ambt. in alg. dienst	1,00	-	-	-	-	58.403	
<u>Bestuur en Management Ondersteuning (BMO)</u>							
secretaris	1,00	1,00	36,00	1,00			
bestuurs- juridisch medewerker	0,89	0,89	32,00	0,89			
stafmedewerker bestuurs- juridisch	0,89	0,89	32,00	0,89			
programmasecretaresse	1,00	1,00	24,00	0,67			per 22-09-2009 medewerker P&O voor 20 uur per week
vacature progr. Secretaresse	-	-	12,00	-	0,33		
administratief medewerker	0,51	0,51	18,50	0,51			
programmasecretaresse	1,00	1,00	36,00	1,00			vervuld
vacature progr. Secretaresse	1,00	1,00	36,00	-	-		
programmasecretaresse	1,00	1,00	32,00	0,89			
vacature progr. Secretaresse	-	-	4,00	-	0,11		
stagiaire	1,00	-	-	-	-	1.901	'uitdienst' per 31-07-2009
administratief medewerker	0,56	0,56	20,00	0,56			uitdienst per 01-10-2009
medewerker communicatie	0,89	0,89	32,00	0,89			per 01-12-2009 in dienst
programmasecretaresse	-	0,89	32,00	0,89			
secretaris urgentiecommissie	0,89	0,89	32,00	0,89			
hoofd BMO	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker communicatie	1,00	1,00	36,00	1,00			
administratieve ondersteuning	0,78	0,78	28,00	0,78			
juridisch beleidsondersteun. medew.	-	1,00	36,00	1,00			per 01-09-2009 in dienst
Totaal BMO	13,40	14,29	514,50	11,96	0,44	654.635	
<u>Middelen, Beheer en Control (MBC)</u>							
coördinator financiën	1,00	1,00	36,00	1,00			749 per 20-04-2009 'in dienst' / per 10-07-2009 'uitdienst'
stagiaire	-	-	-	-			
medewerker I&A	1,00	1,00	32,00	0,89			
vacature medewerker I&A	-	-	4,00	-	0,11		
Stafmedewerker P&O	0,89	0,89	32,00	0,89			uitdienst per 30-09-2009
beleidsmedewerker HRM	-	0,78	28,00	0,78			per 12-10-2009 in dienst
medewerker P&O	-	0,56	20,00	0,56			per 22-09-2009 medewerker P&O voor 20 uur per week
vacature medew. Beheerstaken	0,89	-	-	-			per 01-01-2009 is de vacature vervuld
medewerker beheerstaken	-	1,00	36,00	1,00			per 01-01-2009 in dienst
hoofd Middelen, beheer en control	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker beheerstaken	0,89	0,89	32,00	0,89			
vacature medew. Beheerstaken	0,44	0,44	16,00	-	0,44		gedeeltelijk vervuld
facilitair medewerker	1,00	1,00	36,00	1,00			
consulent financiële zaken	0,83	0,83	30,00	0,83			
adm. financieel medewerker	0,89	0,89	32,00	0,89			
vacature adm. financieel medew.	-	-	-	-			
documentair informatieverzorger	0,78	0,78	28,00	0,78			
coördinator archief	0,67	0,67	24,00	0,67			
Totaal MBC	10,28	11,73	422,00	11,16	0,55	590.577	
<u>Ruimtelijke agenda</u>							
programmamanager	0,89	0,89	32,00	0,89			
vacature projectleider / bel.medew.	-	-	-	-			vervuld per 15-09-2009
projectleider B / bel.medew.	-	0,89	32,00	0,89			per 15-09-2009 in dienst
projectleider / bel.medew.	0,89	0,89	32,00	0,89			
projectleider / bel.medew.	0,94	0,94	34,00	0,94			
projectleider / bel.medew.	0,83	0,83	30,00	0,83			
senior projectleider	0,89	0,89	32,00	0,89			
projectleider / bel.medew.	1,00	1,00	36,00	1,00			
projectleider / bel.medew.	1,00	1,00	36,00	1,00			
programmamanager	1,00	1,00	36,00	1,00			
senior projectleider	0,89	0,89	32,00	0,89			
projectleider / bel.medew.	1,00	1,00	36,00	1,00			uitdienst per 31-03-2009
Totaal Ruimtelijke Agenda	9,33	10,22	368,00	10,22	-	706.255	
<u>Sociale agenda / team beleid</u>							
beleidsmedewerker	0,83	0,83	30,00	0,83			
proj.leider / beleidsmedewerker	1,00	0,17	6,00	-	0,17		vervuld per 01-01-2009
projectleider / bel.medew.	-	0,83	30,00	0,83			per 01-01-2009 in dienst
programmamanager	1,00	1,00	36,00	1,00			
projectleider / bel.medew.	0,94	0,94	34,00	0,94			
projectleider / bel.medew.	1,00	0,89	32,00	0,89			
Totaal Sociale Agenda / team beleid	4,78	4,67	168,00	4,50	0,17	353.501	
<u>Soc.agenda / team leerplicht & adm.</u>							
medewerker Leerplicht	0,89	1,00	36,00	1,00			
vacature medewerker Leerplicht	-	-	0,00	-			
leerplichtambtenaar	-	1,00	36,00	1,00			per 17-08-2009 in dienst

Omschrijving	Aantal FTE's 1-1-2009	Aantal FTE's 31-12-2009	Aantal uren per week 31-12-2009	Werkelijk in dienst 31-12-2009	Vacatures 31-12-2009	Salaris kosten 2009	Toelichting
medewerker Administratief <i>administratief medewerker</i>	0,78 -	0,78	24,00 4,00	0,67	0,11		
medewerker Administratief	0,56	0,56	20,00	0,56			
medewerker Leerplicht	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker Leerplicht	0,78	0,78	28,00	0,78			
leerplichtambtenaar	-	0,78	28,00	0,78			per 01-01-2009 in dienst
medewerker Leerplicht	0,89	0,89	32,00	0,89			
leerplichtambtenaar	1,00	1,00	36,00	1,00			
leerplichtambtenaar	0,78	0,78	28,00	0,78			
medewerker Administratief	0,89	0,89	32,00	0,89			
medewerker Administratief	0,67	0,78	28,00	0,78			
stafmedewerker	0,89	0,89	32,00	0,89			
<i>administratief medewerker</i>	-		29,00		0,81		
medewerker Leerplicht	0,83	0,83	30,00	0,83			
stagiaire	1,00	-	0,00	-		960	'uitdienst' per 16-04-2009
leerplichtambtenaar	-	0,89	32,00	0,89			per 01-01-2009 in dienst
leerplichtambtenaar	-	1,00	36,00	1,00			per 01-09-2009 in dienst
medewerker Leerplicht	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker Leerplicht	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker Administratief	0,89	0,89	32,00	0,89			
medewerker Administratief	0,50	0,50	18,00	0,50			
medewerker Leerplicht	0,78	0,78	28,00	0,78			
stafmedewerker Leerplicht	0,61	0,61	22,00	0,61			
<i>vacature hoofd</i>	-		0,00				vervuld
Tot. Soc.agenda / team leerpl. & adm.	15,72	18,61	699,00	18,50	0,92	911.013	
<u>Soc.agenda / team RMC</u>							
medewerker RMC	1,00	1,00	36,00	1,00			
medewerker RMC	0,78	0,83	30,00	0,83			
trajectbegeleider	0,89	1,00	36,00	1,00			per 01-01-2009 behorend bij 'team RMC'
Totaal Soc.agenda / team RMC	2,67	2,83	102,00	2,83	-	149.079	
<u>Soc.agenda / team Jongerenloket</u>							
teamleider	1,00	1,00	36,00	1,00			
stagiaire	-	0,61	22,00	0,61		664	per 01-09-2009 'in dienst'
administratief medewerker	0,83	0,83	30,00	0,83			
stagiaire	1,00	1,00	36,00	1,00		1.528	'uitdienst' per 17-04-2009
stagiaire	1,00	0,67	24,00	0,67		1.977	per 03-02-2009 'in dienst'
stagiaire	-	0,67	24,00	0,67		599	per 23-09-2009 'in dienst'
stagiaire	-	1,00	36,00	1,00		1.228	per 17-08-2009 'in dienst'
Tot. Soc.agenda / team Jongerenloket	3,83	5,78	208,00	5,78	-	111.314	
<u>Bovenformatief</u>							
programmamanager B	1,00	1,00	36,00	1,00		0	
Totaal bovenformatief	1,00	1,00	36,00	1,00	-	81.132	
Totaal formatief (incl. stagiaires)	62,02	69,13	2.517,50	65,96	2,08	3.615.909	
Totaal formatief (excl. stagiaires)	58,02	65,19	2.375,50	62,01	2,08	3.606.303	

Per 01-01-2009

Formatie	53,07	53,07	0,00	Boven-formatief	1,00	Totaal	54,07
Vacatures	3,86				0,00		3,86
Totaal FTE's	49,21				1,00		50,21
Aantal werknemers	60				1		61
Mannen	22				0		22
Vrouwen	38				1		39

Per 31-12-2009

Formatie (excl. stagiaires)	62,01	62,01	0,00	Boven-formatief	1,00	Totaal	63,01
Vacatures	2,08				0,00		2,08
Totaal FTE's	59,94				1,00		60,94
Aantal werknemers (excl. stagiaires)	66				1		67
Mannen	26				0		26
Vrouwen	40				1		41

PARAGRAAF 5 VERBONDEN PARTIJEN

In deze paragraaf wordt aangegeven met welke partijen het samenwerkingsorgaan bestuurlijke en financiële belangen heeft. Dit betreffen deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Het samenwerkingsorgaan is niet aan andere organen verbonden, maar participeert wel in diverse overleg organen.

PARAGRAAF 6 BTW-compensatiefonds

Een gemeenschappelijke regeling in de vorm als dit samenwerkingsorgaan wordt niet de btw-heffing betrokken. De btw blijft dan voor de gemeenschappelijke regeling een kostenpost. Alleen een gemeenschappelijke regeling, die op de prestaties een winsttoeslag oplegt en daardoor doet aan vermogensvorming heeft recht op aftrek van btw. Dit laatste is niet voor Holland Rijnland van toepassing.

Voor de begroting van het Holland Rijnland is er derhalve niets veranderd. Evenals voorgaande jaren zijn alle lasten bruto geraamd.

Met ingang van 1 januari 2003 hebben provincies en gemeenten te maken met het BTW-compensatiefonds. Per individuele gemeente zal een opgave moeten worden verstrekt van welk deel van de voorbelasting compensabel is en kan worden doorgeschoven naar de betreffende gemeente. De deelnemende gemeente kan deze kosten dan meenemen met de opgave voor het BTW-compensatiefonds.

Met betrekking tot de betaalde btw inzake het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) geldt een aparte regeling. Holland Rijnland vraagt deze btw terug van de Provincie Zuid Holland. Hierna is een overzicht weergegeven van de doorgeschoven btw in 2009.

Btw 2009

Gemeente	Aantal inwoners per 1 jan 2009 bron CBS	Door te schuiven btw					Totaal 2009
		Holland Rijnland	Leidse Regio	Duin- en Bollenstreek	RBL	Bezwarencie urgentie	
Kaag en Braassem	14.648	19.727	582		1.887	1.756	23.951
Leiden	116.787	157.284	4.638		15.045	13.997	190.963
Leiderdorp	26.470	35.649	1.051		3.410	3.172	43.282
Voorschoten	22.996	30.970	913		2.962	2.756	37.602
Zoeterwoude	8.193	11.034	325		1.055	982	13.397
Oegstgeest	22.564	30.388	896		2.907	2.704	36.895
Leidse regio	211.658						
Hillegom	20.487	27.591		5.699	2.639	2.455	38.385
Katwijk	61.337	82.606		17.063	7.901		107.570
Lisse	22.301	30.034		6.204	2.873	2.673	41.783
Noordwijk	25.335	34.120		7.048	3.264	3.036	47.468
Noordwijkerhout	15.355	20.679		4.271	480		25.431
Teylingen	35.533	47.854		9.885	4.577	4.259	66.575
DB-streek	180.348						
Totaal	392.006	527.936	8.405	50.169	49.000	37.790	673.301

